

Müzeyyen ile Nezahat

İLHAMİ ALGÖR

İLHAMİ ALGÖR

Müzeyyen ile Nezahat

İLHAMİ ALGÖR 1955 İstanbul Suriçi doğumlu yazarın diğer kitapları: *Kalfa ile Kıralıça* (2005, Merkez Kitapçılık; 2009 Helikopter Yayınları), *Çanakkale Yalı Hanı ve Han Sakinleri* (2007, Everest Yayınları), *Karabakal Ötüyor* (2008, Everest Yayınları), *Ma Sekerdo Kardaş?* (2010, Doğan Kitap).

İletişim Yayınları 1648 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 233
ISBN-13: 978-975-05-0942-1
© 2011 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2011, İstanbul

EDİTÖR Müge Karahan
KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Canan Güzel
BASKI ve CİLT Sena Ofset
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İLHAMİ ALGÖR

Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku

Albayım Beni Nezahat ile Evlendir

iletişim

Okura Not:

Müzeyyen ile Nezahat, önceki yıllarda iki ayrı kitap olarak basılmış olan *Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku* (Kıyı Yayınları, 1995; Dost Kitabevi Yayınları, 2000; Merkez Kitapçılık, 2005) ve *Albayım Beni Nezahat ile Evlendir* (Dost Kitabevi Yayınları, 2000; Merkez Kitapçılık, 2005) adlı romanların bir arada basımıdır.

Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku

Bir

Tütünümü, anahtarımı aldım, evden tam çıkıyorum, bir şeyin eksik olduğunu, eksik olanın ruhum olduğunu fark ettim. Önemsemedim. Yol, bana uygun bir ruh önerebilirdi. Kapıyı çektim, kilidin dili yuvasına otururken "Nereye?" dedi. Aldırış etmedim, çıktım.

İtalyan Yokuşu'ndan aşağı, rüzgâra asılıp Tophane'ye indim. Dolmabahçe'den gelip, Karaköy'e uzanan Kemeraltı Caddesi'nde trafik ekipleri yolun bir şeridini kesmiş, diğer şeridini de el-kol hareketleri ve düdük zoruyla hızlandırarak boşaltmaya çalışıyorlardı. Belli ki kırmızı plakalı arabalar içinde, kalın birileri geçecekti. Aklıma "Son İmparator" adlı filmden, çocuk imparatorun saraydan çıktığı sahne geldi. Kafilenin önünde eskort mahiyetli, Çinli ölçülerine göre ızbandut denilebilecek iki zebani, havayı yaran el kol hareketleri ile yolu açıyor, adlarına halk, tebaa, kul, kıl, tüy denilen garibanlar, duvar diplerine çekilip, büzülüp, yerin dibine girip taş kesiliyorlardı.

Burada da durum farklı değildi. Hükümet kerhane önünden geçiyor, devlet erketeye yatıyor, vatandaşa da dut yemek düşüyordu.

Şarkıları, acil çıkış kapılarını bulamayanların ve aramaktan vazgeçmiş olanların, koşulları yırtamadığı için kendini yırtmışların ruhlarında yeraltı nehirleri gibi akan Samsunlu Orhan abim işi biliyordu: *Kula kulluk edene, yazıklar olsun.* Neticede, Orhan abimin cümlesinde de bir "kul" mevzuu vardı ve bu laf ortada olduğu müddetçe, tilkilerim bana rahat vermezdi.

Saldım tilkilerimi, döndüm, Boğazkesen'i kestim, Tophane Tayfur Spor Kulübü'nü geçtim, tabeladaki 1952 rakamı ile kesiştim, köşeyi kıvrıldım ve sandalyesinde oturan kravatlı mumyayı gördüm. İhtiyar, on günlük sakalı, vücudunun tekmil kemikleri, kemikleri saran ve Topkapı Surdibi ikinci el tezgâhlarında çok daha bakımlısını bulabileceği takım elbisesi, on kere çözülüp düğümlenmiş ve neticede tatmin olunup karar kılınmış kravatı ile, yetmişlik, yorgun, harap, kaymış ve kadit vaziyetteki vücudunu, metal aksamı paslı bir sandalyeye itina ile yerleştirmiş, bir bacak öbürü üzerinde, Mısır duvar resimlerindeki adamlar gibi zarif ve dikkati çekecek kadar kendini resmetmiş bir vaziyette oturuyordu. Eşyalara baktım, oturduğu iskemleden üç-beş tane, bir-iki metal bacaklı formika sehpa ve bok püsür... "Baba," dedim içimden, "çok şıksın ama yanlış istasyonda takılıyorsun."

Doğru değildi. O'na başka istasyon var mıydı?

İkiledim, Tophane denilen, liman bitirimleri, fetbazlar, üçkâğıtçılar, cazgır karılar, sert delikanlılar semtinin bağrına daldım. Setüstü kahveden başlar döndü. Hafif bir rüzgâr esti. Semtin erken uyarı sistemleri çalışıyordu. Umurumda değildi. Hani sözgelimi, kör testere ile kesseler sırıtırdım. Ben zaten orada değildim. Ne yerde ne gökteydim. *Avaramu...*

Köşede, kesme taşlardan örülü istinat duvarına oturtulmuş, kallavi bir incir ağacını sırtlamış serin ve gölgeli çeşmeyi görünce, içim "Ohh," dedi. "Takıl buraya," dedi bir tarafım. "Tamam paşam," dedim bir tarafıma, "seni mi kırıcam?"

Karşı kaldırımda, kahvehanenin camında, tabağı ve kaşığı ile tam takım resmedilmiş ince belli çay bardağının yanında, rüzgârda kıvrılmış kurdelevari havasıyla Esnaflar Kıraathanesi yazısı seriliyordu. Daldım kahveye, ocağa yürüdüm, dudak ucuna yerleştirdiği, külü ha düştü ha düşecek sigarası ile iş gören ocak başındaki ihtiyarın işini bitirip bana doğru dönmesini bekledim ve vakit gelince "Baba," dedim, "soğuk suya bi sade, bi de soda... parayı da peşin al, içip kaçıcam." Attım parayı tezgâha, sandalyeyi kapıp çeşmenin altına çöktüm.

Soğuk suya kahve, her babayiğidin harcı değildi. Yüksek hatırlılar ve ağır bitirimler dışında, semte yabancı birinin kahveyi böyle istemesi için bir ayrıcalığı olması lazımdı. Ayrıcalığımı az önce tezgâhın üzerine, ikna edici ölçüde sermiştim.

Bir tarafım semt radarlarına karşı radar, diğer tarafım "*Satmışım anasını, ben bu dünyanın*" şarkısı ile meşgul, çıkardım tütünümü, tek harekette ince bir sigara sardım. Bir rüzgâr esti, semt göz ucu ile hareketimi kaydetti. Dönüp, sırtımı verdiğim çeşmeye baktım. Taşın duruşu ve dokusu içimi serinletiyordu. Kahvem geldi. Kıvamındaydı, sevdim.

Semt, altıkol iskambil oynar gibi sinyaller, işmarlar, manyeller ile sessiz sedasız inliyordu ki, tüpgaz dağıtımı yapan bir kamyonet, hoparlöründen yayılan sinir bozucu bir melodi ile geçti. Hemen ardından rakip firmanın kamyoneti, kendi melodisi ile geçti. Semtin veletler korosu, "*Oooo, ayıpsın ayıp!*" nakaratı ile geçti. Nakarat, on metre yürüdü, "*Ablanı alacağım, enişten olacağım, sana koca bulacağım*" faslına geçti. Bastonlu dedeler, "*Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç*" ile geçti. Vakit geçti. Esnaflar Kıraathanesi'nin televizyonunda, Tütüncü Roza göğüsleri ile bir kadın şarkıcı, ağır sahra topları gibi geçti. Geyik bakışlı iki turist ve boya sarışını bir fıstık geçti. Delikanlılar tek topuk üstünde kıza dönüp, su altı senkronize yüzücü vaziyeti alıp şarkıya geçtiler: "*Kız hepsi senin mi*?"

Boya sarışını fıstık, "*Misafir ol gel bana, börekler açayım sana*" edasıyla, hafif şıkıdım geçti. Görmüş geçirmiş, hayatın sırrına ermiş kadın sesli bir kız çocuğu, bakışı çakal bir taksicinin kaset çalarında geçti: "*Bana her şey seni hatırlatıyor.*"

"Ulan cik cik, mazin ne senin?" dedim içimden. Bacak kadar kız, milletin baş tacı idi. Millette bu taçlardan çok vardı. Taç üstüne taç koyan, taç düşkünüydük.

Bir zamanlar sivil siyasi çalışan abilerimin kullandığı, simsiyah, yılan gibi bir elli altı ile Samsunlu Orhan abim, ağır çekim, kayarak, süzülerek geçti: "*Dünya bir dert hanesiyse, ben çilemi doldurmuşum, bir mektepse eğer hayat, ıstırapla okumuşum.*"

Tevellütü müsait olmayanlar dışında herkes, esas duruşa geçti. Şarkı, hepimizin halini hatırını sorup, veletlerden makas alıp, selam edip geçti. Ellerimizi kalplerimiz üstüne koyup, boyun kırıp, "Eyvallah abi," dedik külliyen, "hürmetler abim benim."

Herkes adına acı çekmekle dönüşerek, artık abide halini almış Samsunlu Orhan abimden sonra, her şey eski haline geçti.

Film bitmiş de, herkes salondan çıkarken, aklı son sahneye takılı kalmış, koltuğuna çakılı adam ruhuyla baktım. "Ulan," dedim, "bu milletin tarih kitabına ihtiyacı yok. Şarkıları peş peşe diz, koy kasete, ver radyodan..." *Kışlanın önünde redif sesi* ile başla, *Çanakkale içinde* vurul, *az zamanda*, *çok işler* başar, *açık alınla* on yılda çık, araya bir fokstrot, bir yurttan sesler korosu koy, Şişli'de *bir apartımana* takıl, *yârin İstanbul'u mesken tutsun*, görsün güzelleri seni unutsun, *gurbet halde bir hal* gelsin başına, "Yaşa! Varol!" muhabbetiyle Harbiye önlerinden geç, *deniz ve mehtap* sorsunlar seni, *mani olsun halini takrire hicabın*, *Kalamış'ta* huzur ara, havanı al, ak güvercinler uçur, Gemerek'ten dön gel, *sararsın rengi ruhsarın*, *kolbaşının kıratını* şahlandır, geç arı, kovan, petek muhabbetine,

sarı çiğdeme sor, bir de *Nataşa* patlat... Meraklısı varsa, aralara Elvis, Bitıls atsın, mevzuyu renklendirsin isterse.

Hayatımız müzikaldi, ya da bana öyle geliyordu. Müzik satsak köşe olurduk. Bıraksalar, *"Saraçhanebaşı buz tuttu, Arap Kamil, Naciye'yi dost tuttu"* ile, o olmadı mı, *"Unkapanı'nda Hacıbaba'da oymacılar var, koymacılar var"* ile dünya listelerine girerdik. Bırakmadılar. Soktular sınıflara, *"Daha dün annemizin, çiçekli bahçemizin..."*

"Hocam," dedik, "yanlış yapıyorsunuz. Biz bahçeli evlerde oturmuyoruz, çiçekler saksıda. Öğlen uykusu bilmeyiz. İcabında numaradan göz yumar, kaşla göz arasında tüyeriz. Bu muhabbet bize uymaz."

"Yok," dediler, "şimdi okullu oldunuz, sınıfları doldurdunuz." Baktık, gariban hocalar kafayı yiyecek, müfredat ile bizim sokaklar arasında, "Bir de biz vurmayalım garibanlara," dedik, zil çaldı, biz, "haydaa" sokaklara, yakalar fora, *Avaramu...*

Ufak ufak kendimle konuşmaya başlamıştım, topladım kendimi.

Çevre kesişlerini tarayan tarafım rapor verdi. "Boşver," dedim. Arsızdım. Dağıtmazsam, toparlayamazdım. Dağıtmaya çalıştığım tarafım, dipte bir yerlerde, sislerin arasına gizlenmiş bir deniz feneri gibi uzak ve basur gibi sinsice, sessiz sedasız çakıp dönüyordu.

Çok uğraşmış, "Bırak yakarını" demiş, vazgeçirmeye çalışmış, başaramamıştım. "Öyleyse gel," dedim, "gel beraber takılalım." Aldım, alnıma sardım, çıktım güneşe. Birbirimizi idare etmeliydik. Kapışmanın ve karşılaşmanın, yüz yüze gelmenin, tersyüz etmenin, her neyse, her konunun kendine göre bir kum saati, vadesi vardı.

Semt bitirimlerinin kesişlerine dair, ikinci rapor geldi. "Kim bu geyik?" diyorlardı. "Turist değil, amir memur değil. Ebleh mi harman mı ne?"

Çocuklar raconu iplemiyordu. Bunu anlardım. Kıçı kırık mağaza vitrinlerindeki markalara baksan, işe uyanırdın. Neticede burası da, âlem'e, nev-i şahsına münhasırlığı ile nam salmış, sakinlerinin salkım saçak sokaklarda takıldığı, kendi içine buharlaşan mekânlardan biriydi. Memleketimin "Bakışlar" tarihinde, bu kadar aleni olmayan, hatta bu semtin, kapağı buhar kaçırmadan önceki zamanlarda bizzat ürettiği bakışlar da vardı: "Yabancı"ya yabancılığını hissettirecek bakışların, ayıp, abes, yersiz addedildiği zamanların, bakmayan bakışları.

Bir de, şehirde olan ancak şehre ait olmayan, gerçek mi düş mü olduğuna karar verememiş, karar vermeye de pek niyetli görünmeyen mekânların bakışları vardı. Sokaklarından birine girdiğinizde, sokak, ortalıkta olmayan birilerince sahiplenilmiş hissi veren, adımınızı attığınız andan başlayarak, yabancı olduğunuz duygusunu ense kökünüze fısıldayan bir sokak olur, pencerelerde perde aralıkları, belli belirsiz kıpırdar, kapısını bir müşteriye hiç açmamış gibi duran adeta boş dükkânda bir adam, başını işinden kaldırıp bir an bulunduğunuz yere doğru bakar ve dışarıda görülebilecek hiçbir şey yokmuş gibi işine dönerek, o kısacık an içinde sakin, tepkisiz haliyle sizi yok saymayı becerirdi.

Sokağa bir ad verir, tabelayı uygun bir evin dış duvarına asardınız. Tabelada, "Ayak sesleriniz de olmasa, var olmadığınıza sizi neredeyse inandıracak bakışlar sokağı" yazardı. Ayak seslerinize rağmen, harcandığınız mekânlar da vardı. O mekânlara uğramazdınız.

Tophane'nin bitirimleri haklıydı. "Son delikanlı" nın bir reklam filminde öldüğü, Samsunlu Orhan abimin bile dokuz yüzlü telefon ayağı ile bizi huylandırdığı, bir dönemde, bir onlar mı kalmıştı; duruş, bakış, kesiş raconlarını koruyacak olan? Hiç bitmeyecek zenginliklerin sahibi imiş gibi, sonsuz cömertliklerin, dipsiz kıyakların vakti değildi artık. Şimdi devrik ve devirsizdik. Kalktım.

Tam da zamanı imiş gibi, Esnaf Kıraathanesi'nin televizyonunda, bilmem hangi filmden İhsan abim belirdi. Memleketimin film, sinema tarihinde, mahpushane ve mahalle raconcusu, zengin gönüllü, kalender deniz adamı, avantasına bakan üçkâğıtçı, hasis kız babası, köylü Kürt, kaçakçı Kürt, mahpus Kürt, mahpustan kaçmış Kürt, dağa çıkmış Kürt, dağda vurulmuş Kürt, topal Kürt, gariban Kürt, kurnaz Kürt, sahanda Kürt ve Türk buğulama gibi roller oynamış, rahmetli, Salacaklı İhsan abim. Ruhu şad olsun. "Uza koçum," dedim kendi kendime. Yönümü Galata'ya verdim.

Bir bakkal dükkânının önünden geçmekteydim ki, kapı önüne dizili gazeteleri gördüm. Adeta hepsi aynı anda okunabilir vaziyette duruyorlardı. Ön sayfalara bakmamla görmem bir oldu: Muhammed Arapça bir kelam olarak, Kemal yüz yıl savaşmış biri için oldukça dinç ve şık, Turgut ise fütursuz ve kayısı tombulluğunda duruyordu. Sırrı çözmüştüm. Geri Grant amcamın, bir yandan esas kız Odrey Hepburun'u, Cames Koburun kazması ve diğer katillerden kororken, öte yandan çeyrek milyon doları film boyunca arayıp, ta ki final sahnede, pul pazarını gezerken işe uyanması gibi, vaziyet netleşmişti. Aradıkları para evde, esrarengiz çantadan çıkan mektup zarfının üzerinde pul biçiminde sıralanmış, aheste yatıyordu. Çeyrek milyon dolar, günlerce gözlerinin önünde durmuş, onlar geyik gibi bakmışlar ve bu arada bir sürü adam papaz olmuş, sel gibi kan akmıştı.

Olay burada da farklı değildi. Memleketi görünürde birileri ama gerçekte ruhlar idare ediyordu. Artık emindim. Bir eksikle, sakallı Karl amcamın dışında, tam tekmil hazır ve ruhlar âlemindeydik.

Bir ses beni, "Dikkat et!" diye uyardı. Ne'ye dikkat edecektim? Resme mi? Yanlış resim mi bağlıyordum? Fakat bana doğru gibi geliyordu ve eğer doğruysa işi tatlıya bağlamak mümkündü. Üçünü bir seansta çağırıp, sakallı amcayı da din-

leyici locasına oturtup, "Bu işi çözün kardeşim," diyebilirdik.

İç itiraf sistemleri, "Abi farkında mısın, iç hattan Müzeyyen ile konuşuyorsun," dediler. Doğruydu. Evden çıkıp Tophane'ye saptığımdan beri, Müzeyyen'le konuşuyor ve kırmızı plakalı adamların geçişinden başlayıp, üçlü ruh zirvesine kadar durumu, ona aynen anlatıyordum ki, tam da bu anda, zirve fikrinin inandırıcılığım ve cazibesini yitirmekte olduğunu sezdim.

Nedeni üzerinde durmadım. Gözümün önüne Müzeyyen'in gülümseyişi gelmişti. O'na "Apo ile Doğan tek kale maç yapsınlar, altıda devre on ikide biter, işi kansız bağlarız, trilyonlar ile memleket evlatları da bize kalır," dediğimde gülümsemiş, fakat o gülümserken, kendimi kısa pantolonlu ve paça arasından bülbülüm görünüyormuş gibi hissetmiştim.

Ya da bana öyle gelmişti. Bir şeyin gerçekte öyle mi olduğu yoksa bana mı öyle geldiği konusu her zaman kafamı karıştırırdı. Gerçi sezilerim, bir süre sonra hayat tarafından doğrulanırdı. Ama her defasında ben, aradan geçen süre boyunca, "Doktor, acaba paranoyak mıyım?" başlıklı metinleri yazıp yazıp bozuyordum. Pek keyifli olmuyordu. Özellikle Müzeyyen'in gözlerinden başka biri bakmaya başladıktan sonra, doktorla iç muhabbetim artmıştı. Bir şeyleri hissediyor, ama reddediyordum. "Bana öyle geliyor"du.

Aynı hikâye iş hayatımda da beynimi yemişti. Bir tarafım haklı olduğumu söylüyor, diğer tarafım "Sana öyle geliyor," diyordu.

Film montajcısıydım. Mesleki manyaktım. İşimi oyun gibi yapar, patronu beni çalıştırdığı duygusundan ve zevkinden mahrum eder ya da titizlenir, müşteriyi hasta ederdim. Neticede yine kapıyı göstermişlerdi. Bu kapıları tanıyordum. Kapanırken enteresan sesler çıkarıyorlardı.

İki

Eve gidip, "Bundan sonra yazıcam," demiştim. Bu lafı ilk söylediğimde, "Yaz koçum, ben sana bakarım" diyen Müzeyyen, bu kez ağzını açmamıştı. Sessizliğine takılır gibi oldum. "Takılma," dedi içimden bir ses. Takılmadım. Kâğıdı kalemi aldım. Ne yazacaktım?

Ufaklık gelip gidip çöp sepetine bakıyor, gidip Müzeyyen'e çok kâğıt harcadığımı şikâyet ediyordu. Çocuğun kanı farklıydı, ben ispiyondan haz etmezdim.

Ufaklık yanıma geldikçe aklıma, Cak Nikolson denen koca ağızlı herifin, yeni romanını yazacak yazar rolünde, karısını ve çocuğunu alıp, dağ başında bir otele kışlık bakıcı olarak yerleştiği ve bir süre sonra kafayı yediği film geliyordu. Filmin son sahnesinde, herifin film boyunca aynı kelimeyi on yedi bin kere yazmaktan başka bir bok yemediğini ve eline baltayı alıp, karısını ve çocuğunu kovaladığını görüyorduk.

Canım sıkılıyordu. Canım sıkkınken dudaklarım her zamankinden farklı bitişiyordu. Ufaklık gelip, "Ördek Donald'a benziyorsun" diyordu. Sinirlerim boşalıyor, gülüyor-

dum. Ufaklık espriyi tuttuğumu sanıyordu. Onu bozmuyordum. Donald olacak gerzeğe uyuzdum. Belki suçu yoktu ama, apartman boyu altınların üzerinde ördek dibiyle oturan Varyemez'e kul köle olucam ve "bu defa mutlaka başarıcam" diye kıçını yırtıp her defasında aşağılanıp, madara olması sinirimi bozuyordu. Garibanların, garibanlık nedenleri karşısında sarsak ve telaşe olmalarını affedemiyordum.

Sonunda kafayı bir hikâyeye takmıştım ve ufaklığın ispiyonlarından sıyrılmak üzereydim.

Hikâyeye göre adam, kadını çok seviyor, sevdikçe ruhu büyüyor, ruh eve sığmıyor, sabahları kadından önce uyanıp evden tüyerek, şehrin uzak bir köşesine gidiyor, elleri kıçında oraya buraya takılıyor, birileri ile tuhaf muhabbetlere giriyor ve her akşam kadından önce eve dönüp, günün hikâyesini yazıp, görülebilecek bir yere iliştirip, yine arazi olup, ta ki gece yarısı, uyumakta olan kadının yanına sokulup, birbirlerini bir güzel sevip ve adam, sabahın kör vakitlerinde, yine sevişmelerle bitecek bir gece için erkenden sokaklara süzülüp...

Hikâye, Arap'ın yalellisi gibi uzarken, bir yerlerde "çıt" ediyordu.

İçimden bir ses bana, Cak Lemon ve Sokak kızı İrma diyordu. Cak denen herif, kerhane sokağına yeni atanmış kuş ve gerzek bir polis olarak, orospu İrma ile tanışıyor, kadına âşık oluyor, polis kimliğinin dışında başka ve gizli bir kimlik ile İrma'nın hayatına müşteri rolünde giriyor ve kadının başka bir müşterisi olmasına izin vermeyecek ölçüde hayatını kaplamaya çalışıyordu. Müşteri rolüne para yetiştirebilmek için, mezbahadan tut, bilmem nereye kadar bir sürü işte çalışıyor ve İrma'nın koynuna girdiğinde, yastığa bir karış kala havada uyuyordu.

Hikâyemin, İrma hikâyesine benzeyip benzemediğini kestiremiyordum. Gerçi bu tür göze alma ve bir başkasının kuyusuna inme gözü pekliğini sever, kıvırmalardan haz etmez,

bodoslama gidenlere sempati duyardım. Fakat keyfim kaçmıştı.

Hikâyelerimin başka hikâyelere benzemesi ağırıma gidiyordu. Ne zaman bir şeye el atsam, Müzeyyen, Meksikalı ya da bilmem nereli bir yazarın ya da bir kitabın adını veriyor ve oralarda da benzer şeyler olduğunu söylüyordu. Her şey benden önce olmuşsa, bana olacak bir yer, durum kalmıyor muydu? Bana ait tek kişilik bir iskemle, oda yok muydu bu dünyada?

Bir yerlerde, sesi mor hareli Müslim abim söylüyor ya da bana öyle geliyordu: *Bu dünyada yerim, yokmuş yokmuş. Keşke bir yalan olsaydım, olsaydım.*

Müzeyyen, hikâyenin finalindeki "çıt"ın nasıl bir şey olduğunu sormuştu. İlgilenmesi dikkatimi çekti. İlgi nedeni hikâye değilmiş gibi geldi bir an. "Bana öyle geliyor olabilir," dedim, üzerinde durmadım.

"Çıt"ın nasıl bir şey olduğunu henüz bilmiyordum. İçimden öyle geliyordu. Başka bir son düşünemiyordum. Böyle olmasını istemezdim ama hep olurdu. Dünyanın bütün Kızılderilileri yenilir, Spartaküs kaybeder, gün batarken sararır, kuşlar döner, Sadri Alışık denilen hergele, her filminde ağlardı. O ağladıkça ben de ağlardım. Nedenimi bilmez ağlardım. Ağladıkça Sadri'ye kıl kapar gıcık olurdum. Üçüncü şahıs olarak kalışına, hep gidici kadınları sevişine, bu gidiciliklerin bir mecburiyet gibi duruşuna, Sadri'nin bu mecburiyetlere, giden kişinin özgürlüğü olarak bakıp, ona ihanet etmemek için kendine ihanet edişine...

"Ne alakası var?" dedi Müzeyyen, "Kızılderililer ile hikâyendeki çıt'ın? Her neyse o çıt?"

Ses tonlamalarına takılırdım. Sesler her şeyi söylerdi. Takıntımı atladım, "Çıt, çıt işte," dedim. "Yani elbise çıt çıt'ı değil. Her şey iyi giderken konunun bir yerde boka sarması, kopması yani."

"Her şeyin iyi gittiğini nerden çıkarıyorsun?" dedi. "Herif rüzgârı kendinden menkul uçurtmanın teki. Ara sıra telleri takılır gibi kadına geliyor gece yarısı."

"Fakat Müzeyyen, bu derin bir tutku," dedim. Tırsmaya başlamıştım. Haklı olabilirdi.

"Evet, biraz sapık ve tek taraflı bir tutku," dedi, arkasını dönüp gitti.

Hikâye elimde, öylece kalakalmıştım. Şu, bir fotoğrafta gördüğü kadını sevip, resmin orijinali ile karşılaşınca, "Hanımefendi, ben size değil, resminize âşığım" diyen müşfik şahıs belirdi ve aynı cümleyi yüzümün ortasına söyleyip gitti. "Hass..." dedim kendi kendime. Ufaklık kapı ağzında durmuş, durumu anlamaya çalışan iri gözlerle bakıyordu.

"Yok güzelim," dedim, "kendi kendime konuşuyorum. Sana öyle şeyler söyler miyim canımın içi?"

Kız, yorumlardan ziyade, verilere itibar eden bir tip idi. "Niye kendi kendine konuşuyorsun?" dedi.

"Kem," dedim, "küm," dedim, "sen," dedim, "sen oyun oynarken kendi kendine konuşmuyor musun, onun gibi bir şey işte."

"Ne oyunu oynuyorsun?" dedi.

"Hadi gel de cevap ver," dedim içimden. "Hikâye yazma oyunu oynuyorum," dedim. Baktı. Kafasında bir şeyler çevirdi. Gitti.

İçeriden, ana-kızın konuşmaları kulağıma geliyordu. Ufaklık Müzeyyen'e, oyun oynadığımı söylüyordu. Müzeyyen'in cevabını duyar gibi oldum: "Oynar kızım, oynar."

Neticede, ikisi aynı kelimeden oluşan, toplam üç kelime idi ama bir şeyin sıkıntı verdiğini hissetmiştim. Belki de ufaklığın "Hass..." kelimesini olur olmaz yerlerde tekrarlamasından korkmuştum. Yapardı. Bir gün hiç olmadık bir yerde, "Siktiret" demişti. Müzeyyen, oturduğu yerden be-

ni oymuştu. Masa örtüsüne motif olup tüymeye çalışmıştım. Mümkün olmamıştı.

Müzeyyen birinci raundda hikâyemi yere sermişti. Bu kez "şu romanda ya da bu yazarda var" dememişti ve daha can alıcı bir yerden, kahramanımdan vurmuştu. Kahramanım, sifon çeker gibi rahatlıkla söylenmiş bir cümle ile yok sayılmıştı: "Sapık ve tek taraflı bir tutku."

Müzeyyen hikâyeyi tek yumrukta yere serince, bu kadar kolay devrilenin hikâye mi yoksa ben mi olduğuna kafam takılmış, peşinden gidip sormuştum:

"Usta, çıkışımız yok mu?"

"Teorik olarak olması gerekir," demişti.

Böyle başladı mı işimiz bitikti. "Yanlışımız nerede?" dedim. Baktı. Sanki cevabını biliyormuşum da, işgüzarlık olsun diye soruyormuşum ya da biz bu dersi daha önce görmüşüz de acaba unutmuş muyuz gibi.

Daha önceleri de benzer durumlar olmuştu ve "Ben bu kadını yoruyorum" diye düşünmüştüm. İçim, hafiften cızz etmişti. Cızz, gözümden buğu olup geçmiş, Müzeyyen buğuyu sezmişti. Gelip el ense çekmiş, beni sarıp sarmalamıştı. Baktığı yerden sordu: "Hikâye ile senin üçüncü şahsın ilişkisi nedir?"

Mesafeli bir yerden konuşuyordu. Oraya nasıl ve ne zaman gitmişti? Ben mi göndermiştim? Taksi mi tutmuştu?

Hikâyeyi kafamdan hızla akıttım. "Çıt" noktasına kadar hikâyede üçüncü şahıs yoktu. Haklıydı. Tarzan ormanı dolaşıyor, gece yarısı Ceyn'e geliyordu.

"Çıt noktasına kadar üçüncü şahıs yok," dedim.

"Çıt'ın ne olduğunu biliyor musun? Kim, nereden, nasıl?"

"Hayır, sadece bir his."

"His, hikâyenin akışından mı besleniyor, yoksa ithal mi?"

Zınk diye durdum. Bu kadın beni ikiye katlar, suya götürür, suya batırır, kuru çıkarır, susuz getirirdi. "İthal" lafı cuk

oturmuştu. Üçüncü şahıs ve çıt mevzuu arasında, alttan ya da üstten, her neyse bir ilinti vardı ve ben bunu kendimden ihraç etmiştim.

"Balkonda bir sigara içeyim," dedim. Eskiden olsa, "Sarkma düşersin" gibi bir lafla takılırdı. Bu kez bir şey demedi. Sırtı bana dönük konuşuyor, iki dakikadır aynı bardağı duruluyordu.

Balkona çıktım. Aşağıda, mahallenin veletleri, telli duvaklı bir gelin arabasının önüne atlamış, yol kesip bahşiş almaya çalışıyorlardı. Bir resim geldi: Biz Müzeyyen ile telsiz duvaksız evlenmiştik. Kendi kendimize evlenmiştik. Nikâhı Müzeyyen kıymıştı. Galata Kulesi'nin tepesindeydik. Güneş, Haliç'in kuyruk sokumunda, inceden yangın rengindeydi. Müzeyyen önümdeydi, hafiften sarılmıştım. Kollarımı kendisine daha da çekerek, kendini benimle sıkı sıkı sarmış ve "Tamam" demişti, "güneş bu işe izin verdi, pederim olarak."

İçimden kanatlanmış, güneşin altındaki mahalleler üzerinde, çocukluğum ve delikanlılığıma kuş bakışı uçmuştum. Belki de tam bu esnada doğup büyüdüğüm semtler, kulenin balkonundan vermekte olduğumuz esas kız-esas oğlan resmine karşı insafa gelir ve bir kıyak yapardı. Belki de tam bu anda, uzaktan bana, "Lan geyik, bir gittin, pir gittin. Bu muydu senin muhabbetin?" sinyalleri gönderen Suriçi, beni bağışlayabilir, adımız keleğe çıkmazdı.

Bir yerimden dumanlar çıkıyordu. Fazlaca iyiydim. Bunun acısı sonra çıkacak, kâinatın tüm yangın tarihleri bir araya gelip tek cilt olacaklar, kapakta da kendi külünden yeniden doğan, *aldırma gönül* kuşunun resmi yer alacaktı.

Ne olmuştu da, "Seninle dünyanın her yerine gelirim" diyen Müzeyyen, durduğu yerden çekip gitmelere başlamıştı. Nerelere gidiyordu? Gelirken getirdiği bakışlar ne dalgaydı? Hangisi Müzeyyen'di? Ya da Müzeyyen kimdi? İlk tanıdığım kimdi, şimdiki kim?

Sigaramı yaktım. Müzeyyen'in gözleri içinden, bir çukur ya da kuyudaymış gibi, bir yerlere sıkışmış da yardım istermiş gibi bakan yabancıya sırtımı döndüm ve son kez, üçüncü şahıs konusunda, kendime direndim.

Direnen tarafım, filmlerimizin, şiirlerimizin ve hayatlarımızın, racon adına kendine ihanet eden üçüncü şahıslar ile, sadece aşk-meşk değil, yeryüzünde duruşları itibariyle de adeta bir tür oluşturan, üçüncü şahıslar ile dolu olduğunu, hafif sıksan on ciltlik "Üçüncü Şahıs Tarihi" yazılabileceğini, şimdiye kadar sadece "Birinci" ve "İkinci Adam" tarihlerinin yazılmış olduğunu, konu oralarda bir yerlerde takılı kaldığı için sırada birikme yaşandığını ve birikmelerin kargaşalara yol açtığını...

"Kes," dedim kendi kendime. İşe uyanmıştım ve hâla çamura yatıyordum. Müzeyyen, oralarda bir yerlerde yamuluyor, ben burada hikâye yazıyordum.

Müzeyyen ile, aynı pencereden gelen sabah güneşlerine birlikte uzanmaya karar verdiğimizde, ufaklık bir yaşında bebekti ve babası, henüz Müzeyyen karnı bile şişmemiş taze hamile iken, trafik kazasında gitmişti. Bazen ufaklığa bakınca adamı görüyordum. Arabasının ön camından, direksiyon başında bana bakıyordu. Evde böyle bir fotoğrafı yoktu. Zaten evde, bir teknenin burnunda uzaklara bakan adam olarak göründüğü dışında, başka fotoğrafı yoktu. Adam sanki, Müzeyyen'in hayatında yoktu.

Önceleri "Acaba Müzeyyen'de de görebilir miyim?" diye bakmıştım. O zamanlar Müzeyyen, beni okuyormuş gibi, bakışlarıyla "Ne?" demişti. Bu dilsiz, konuyu biliyormuş da bilmiyormuş gibi yapan, ya da benden duymak isteyen "Ne?"lere cevap veremiyor, kendimi sorun çıkaran, suçlu biri hissediyor ve içimden geçenleri gizliyordum:

"Gittim Müzeyyen, şöyle bir dolaşıp geldim."

"Hoş geldin" diyor, benimle kafa buluyordu. İşi biliyordu.

Onunla, bunları konuşmuştuk. Dinlemiş dinlemiş, ben ellerimi ve bakışlarımı nereme sokacağımı düşünürken, el ense çekip, "Salak" demişti, "saçma adam." Beni bir güzel öpmüş, yoğurmuştu.

Beni her yoğuruşunda, sırtüstü yatıp karnını açan kedi yavruları gibi, teslim ve mest oluyordum. Birlikte tüy gibi havalanıyor, yükseliyor, oralardan ok gibi inip, zıpkın gibi saplanıyor, çapkın, şakacı, çocuk yunuslar gibi dibe iniyor, dipte yılanbalıklarına dönüşüp kıvrılıyor, sonra toprağı delip, köpüklü dalgalara bakan yamaçlarda rüzgâra çıkıyor, yeşil ve taze, kendimize ve birbirimize dolanıp yükseliyor, dallanıyor, açıyor ve... ve tekrar ve tekrar, yaprak, polen, böcek olarak dökülüyorduk.

Döküldüğüm yerden yüzüne, gözlerine, ona ait herhangi bir ayrıntıya bakıyor, yeni bir rüzgârın yavaşça yelkenlerimi doldurmaya başladığını hissediyor ve "Ah, diyordum, ikimizden biri ölmeli."

Bunu bana söyleten neydi? "Çıt" mı?

Üç

Artık sevdiği kadını özlemek ve akşamları ona hikâyeler vermek için, sabahın kör vakitlerinde, şehrin bir yerlerine giden adamın hikâyesine devam edebilir miydim? Edemezmişim gibi geliyordu. Bilmiyordum.

Müzeyyen'e aktarmadığım bölümler, gelip kapımı çalıyor, "Abi, n'olucaz biz?" diyorlardı. Onlara, "Gidin" diyemezdim. Uzak yollardan geliyor, ömürleri bitiyor, yolları bitmiyordu. Surdibi mahallelerden, yuvarlak ekmek satan fırınlardan, saray kalıntılarını çevreleyen metrukhanelerden, salkım saçak banliyö trenlerinden geliyorlardı. Etekleri, diz altına, ayak bileklerine iniyor, ikide bir başörtülerini düzeltiyor, kucaklarında, hepsi birbirine benzer zıbınlar içinde, aynı yaşta bebekler taşıyarak, boyları, posları, kiloları, yaşları, bakışları, sessizlikleri birbirine benzer kadınlar olarak geliyorlardı. Benzerliği anlayabilirdim ama bu tıpatıp aynılıkta beni tedirgin eden bir şeyler vardı.

Askeri okul öğrencileri olarak geliyorlardı. Şapkalarını ellerine almış, diğer elleri ile tutamaklara asılmış, genç ve çakı gibiydiler. Şapkalarının iç çeperlerinde, şeffaf naylondan

mamul küçük ceplerde, yakınlarının, sevdiklerinin fotoğraflarını taşıyorlardı.

Fotoğrafların birinde, dalgalı saçlı, gür bıyıklı, açık alınlı, orta yaşı geçmekte olan bir adam bakıyordu. Bu adamı tanıyordum. Ya da bana öyle geliyordu. Memleketimin, geyiklerin sürüyle, çoban göçerlerin binlerce koyunlarıyla, kaçak atlarını arayan delikanlıların, ceplerinde tuz, ellerinde ip yularlarla dolaştığı dağlardan inmiş adamlara benziyorlardı.

Ben bu adamı, deniz kenarı şehirlerin denize uzak tepelerinde, kadını, çocukları ve elleri ile ev yaparken, ağzı tülbentle süzgeçlenmiş plastik bidonlara kuyulardan su çekerken ve tülbende takılan kurbağaları tek eli ile kenara atarken görmüştüm. Onun dalgalı saçlı, açık alınlı vesikalık fotoğrafı, askeri okul öğrencisi bir delikanlının şapkasına girerken, dağlarda bir zamanlar kaçak atları arayan delikanlılar artık ip yerine şakası olmayan ve şeytanın doldurmasına gerek kalmayan silahlar taşır olmuşlardı.

Bir başka resim, hikâyenin resimlerini gönderdi. Marlon, adaya vali olarak gelmişti. Arkasında, "Valiziniz bayım," diyen birinin sesini duymuştu. Dönmüş, sırım gibi bir zenci görmüştü. Zenci, Marlon'un valizini sırtlamış, sırtı terlemişti. Siyahların, "Beyazları bize sayı ile, zimmetli mi verdiler, yoksa bize mi öyle geliyor?" diye düşündükleri bir dönemdi ve filmin sonlarında Marlon, kızgın saca dönmüş adadan, bir çeşit ricat ile çekilirken, aynı sesi ve aynı cümleyi bir daha duymuş, adada bulunduğu sürece kendisine hizmet etmiş delikanlıya gülümseyerek dönmüş, enli hançer azmanını, karnına gül desenleri açarken bulmuştu.

Birisi dağ dilinde türkü söylüyor ya da bana öyle geliyordu: *Kar yağmış gülüm, örtmüş yeryüzünü. Seninle konuştuğumuz sözleri, aldı götürdü derelerin suları.*

Marlon'un zenci, Kızılderilileri ben göndermiştim. Her fil-

minde ağlayan Sadri gidememişti. Müzeyyen adamın ayağına basmış, duruyordu. Sadri'nin gözyaşlarına takılmış ve "Ya sevmenin kendisini ya da seven hali ile kendini seviyor," demişti. "Yani, el çek ilacımdan tabip, kılma derman kim helakim zehri dermanındadır."

Ben, "Hö?" demiştim. Gülmüştü. O gülünce ben rahatlıyordum. Hikâye üzerine düşünüyor olması hoşuma gidiyordu. Ama hikâye üzerine mi konuşuyordu, yoksa hikâye üzerinden mi? Belki de bana öyle geliyordu.

Gülüşünün ardından, eski günlerdeki gibi elini omzuma atıp, "Geyik" demişti. "Şunu demek istiyor, kafam iyi, açmayın, ben böyle mesudum. Seninki tribünler kendi ile dolu iken, tribünlere oynuyor. Seninki oynuyor moruk. 'Bende Mecnun'dan füzun âşıklık istidadı var'ı oynuyor."

"Haa!" dedim. Bu dille iyi anlaşıyorduk. Yine de Müzeyyen'in, ilk kez kullandığı Farsça, bilmem nece cümleleri o gidip gelmelerin esnasında mı edindiğini merak etmiştim.

Bir eli omzumda, diğeri çenesinde, bir yerlere dalıp gitti. Nefes bile almıyordum. Eli orada kalsın istiyordum. Kalsın, bana dönsün, sessiz bir "Ne?" desin, ben kedi olup çene altına sokulayım, sonra gerdanına, göğsüne sarılayım, sarılıp tenime yapıştırayım, sonra yine yunus, yılanbalığı, yaprak, polen ve... Eski günlerdeki gibi.

Bir resim geldi. Vapurdayım, denize bakıyorum. Denize atılmış nesneler, birer birer yanımızdan geçiyor, geride bıraktığımız yönde uzaklaşıp kayboluyorlar. İçimden bir cümle geçti: Uzaklaşan şeylerin gözden yitişini görmemek için, gözlerimizi başka yöne çevirsek bile, yine de ne bok yemeye bir taraflarımızla geyik gibi bakardık?

"Oynuyor" ve "oynar" kelimeleri, birbirlerine bağlanabilir iki resim gibi yan yana duruyorlardı. Şimdi ağlak Sadri için söylediği kelime ile, geçenlerde mutfakta, ufaklığa cevaben ve bana dair kullandığı kelime. Resmi birbirlerine bağlama-

ya elim gitmiyordu. Müzeyyen, kalkıp başka birinin yürüyüşüyle çamaşır toplamaya gitti.

Bir şey içime oturmuş kalmıştı. Yok olmak. Toz olmak istiyordum. Varlığım orada olmamalıydı. Gelip beni alsalardı. Uzaydan ya da bir yerlerden gelselerdi. Sessiz sedasız kaybolsaydım. Yerime Kız Kulesi'ni bıraksalardı. Ne alakaysa?

"Çıkıp bi dolaşayım," dedim. Sesim boğumlu ve başka birinin sesi gibi çıktı. Ve muhtemelen benden başka kimse duymadı. Tütünümü, anahtarımı aldım. Kapıyı yavaşça çektim. Kilidin dili yuvasına otururken, "Nereye?" der gibi bir ses çıkardı. "Hassiktir," dedim.

Dört

Gece olmuştu. Evden sessizce çıkmış, saatlerce sokaklarda, ruh gibi dönüp durmuştum. Midemde bir soru işareti vardı. Yakıyordu. Sorunun ne olduğunu hissediyor, fakat parçaları bir araya getiremiyordum. Parçalar benden kaçıyor, ben kaçmalarına göz yumuyordum.

"Destur" çektim kendime, yol ortasında durdum. Bir tarafım, kaçak tarafımı toplamaya niyetliydi. Döndüm. Eve gidecek, Müzeyyen ile karşılıklı oturacak, "Mevzu ne?" diyecektim. "Bu hal ve gidişler, med cezirler... Hani bizim saklı gizlimiz mi var?"

Eve yaklaştıkça, bir ayağım kıvırmaya başlamıştı. Şimdi vakti miydi? Bu saatte olur muydu? Başka bir zamana bırakılamaz mıydı? "Yürü," dedim kıvırtkan tarafıma, "yürü, tırsmak yok." "Ulan," dedi kıvırtkan tarafım, birden değişip sert erkek olarak ve faturayı başka bir adrese göndererek, "Ulan Müzeyyen, sayende biz de tırsak olduk. İkiye böldün bizi."

Açtım kapıyı, girdim içeri. Kapı kilidi ağzını açsa da, dilini kessem diye bekledim. Çıt çıkarmadı. Kapatırken kaçırdı ağzından: "Nereden?" Vazgeçtim, yeri ve zamanı değildi.

Salona geçtim. Eşyalar, "Abi, hoş geldin," dediler. Oturdum, bir sigara sardım. Karanlıkta ev, şahsiyet gibi duruyordu. Camekânlı dolap, pencereler, kitaplık, duvardaki uyuz tablo, karşılıklı oturmuş susuyorduk. Ben kafamı toplamaya çalışıyordum, onlar "Eee?" diyorlardı.

"Eee"si, gidip Müzeyyen'i uyandıracak, "Müzeyyen, midem yanıyor" diyecektim. O da, " Gastritin vardır" diyecekti. Madara bir durum olacaktı. Mideyi karıştırmamalıydım. Işığı hiç yakmasan, belki de karanlıkta dolaşan bir siluetten korkacaktı. Yatak odasında, yer yatağının yanı başında duran akrobat lambayı kullanabilir, kafasını yere eğer, yakardım. Yeterdi. Er geç gözünü açar, beni orada geyik gibi bekler halde görürdü. Bazı gece yarıları uyanır, beni, kendisini seyrederken bulurdu. Yüzümü okşar, burnumu oynatır ya da göğsüme sokulur, yine uyurdu. İçim büyür, içimde dolunay olur, önünden ince bir bulut geçer, bedenim manzaraya dar gelir, burun direğim sızlardı. Usulca kalkar, pencerede bir sigara içerdim. Saray uyur, burnu uyur, şehir uyur, martılar uyumazdı. Bir de karşı apartmanın arka pencerelerinden biri. O ışık bana iyi gelirdi. Nedenini bilmezdim.

Sigarayı söndürdüm, odaya girdim. Gözüm karanlığa alışmıştı. Akrobatı açmama gerek yoktu. Zaten Müzeyyen, evde yoktu.

Tek harekette bütün ışıkları yaktım. Ufaklığın odasına daldım, boştu. Göze görünebilecek, not bırakılabilecek her yere baktım. Bir daha, bir daha baktım. Telefonun yanındaki not defterine, not defterindeki yazılara, yazıların satır aralarına... Yoktu. "Ey güzel Allah'ım," dedim, "sen beni koru." Kimsenin beni koruyacak hali yoktu. Kafayı yemek için, üzerinde dönüp durmak ve dönüp durulan yeri oymak için bir tutunma noktası bile yoktu. Telefon çaldı, kaptım, "Müzeyyen...??" dedim. Cenaze marşı kılıklı bir müzik çalıyordu. Kapattım. Allah'ın sapıklarına ayıracak vaktim yoktu.

Bir nefes çıktı içimden, sessizce. Ev inledi, eşyalar, pencereler, sokak, sokaktaki çöp dağı, dağı eşeleyen it çetesi, taş ve ahşap evler, sokak lambaları, ayak sesleri, sarhoşlar, evsizler, neonlar, gece yarısı, Roman mahallesi inledi.

"Ben mi sebep oldum?" diye düşündüm iniltilere. Yoksa millet inlemek için fırsat mı bekliyordu. Üstünde durmadım. "Tamam moruk," dedi bir tarafım, "gösteri bitti."

Bittiğinden emin değildim. Boş bir çuval gibi yığıldım. İtler havladılar, fırladım pencereye. Sarhoşun teki çöplüğe işiyordu. Boş çuval halime geri döndüm. Bir ekip otosu geçti, motor sesinden tanıdım. Kafam çalışmaya başlamıştı. Dastin Hoffman geldi. O da oturdu. "Otistik, ot gibi oturmaktan mı gelir?" diye düşündüm. Abuk sabuk düşündüğümü düşündüm, kalktım, bütün ışıkları söndürdüm.

Bir mum yaktım. Jak Danyel adlı bir şişeyi kaptım oturdum. İki tek attım sek, temiz. Ağır ağır sigara sarmaya koyuldum. Sarma işini uzattığımı fark ettim. Bozmadım kendimi. Bütün dikkatim parmak uçlarımdaydı. Sardığım tütün değildi, kâğıt da değildi. Kendimi, kendimle sarıyor, sarmalıyordum. Garip bir hafiflik gelmişti üstüme. Hem içimdeydi hem de ben onun içindeydim. Bıraktım kendimi, dibe indim. Saçlarım yüzeye yükseliyordu. Bin kollu, kıpır kıpır oynaşan bitkilerin memleketindeydim. Ağzımdan kabarcıklar çıkıyor, küçük balonlar olup gidiyorlardı. Bir balık gelip karşımda durdu. Bir cevap gibi durdu. Onu tanıyordum. Her şeyi bildiği için düşünmesine gerek olmayan balıktı bu. Yine de doğrulanmak istiyordum. İstek içimden geçerken henüz, balıktan bana bir his aktı ve "Evet," dedi. An bile olmayan bir kısalıkta, sanki bendekiler ona, ondakiler bana geçmişti. Ağlamak istedim. Bunu başka biri istemiş gibi geldi. Ağlamadım. "Git," dedim balığa, iter gibi değil, "sen git, ben geliyorum" der gibi, gitmesi gerekiyormuş gibi. "Git" dememe gerek yoktu. Kelimenin hissi geldiğinde o gitmişti. Sular çekildi.

Kıyıda, iki katlı, üçgen alınlıklı ahşap bir evin önünde, biraz sonra evden çıkacak olan bir kadını bekliyormuş gibi ayakta dikilen, giysileri ve duruşu ile eve ve kıyıya yabancı, ince uzun bir adam vardı. Adamı tanıyordum. Bir filmde, ağaca çıkıp, "Kadın istiyorum!" diye uluyan oyuncuya benziyordu. Beklediği kadın, tiz kahkahalar atan, balık etini geçkin, gül desenli, tek parça pazen giysiler giyen, gerdanında ince çizgiler belirmiş, terleyen bir kadındı.

Ev, çevresindekilerin tercihlerine karışmayan, bu tarafsızlık nedeniyle, kendi kaderine sahip çıkma yeteneğini kaybetmiş ve şimdi bir dekor gibi sadece ön yüzü ile mevcut bir evdi. Kadın ise yıllar önce arka kapıdan, başka biriyle kaçmıştı. Evi saran sarmaşık her şeyi biliyor ve susuyordu. "Evi yak," dedim adama, "yak ve git."

Bana bir mikrofon verdiler, sokakta, çöplüğün yanında, ters çevrili bir bidonun üstünde.

"Müzeyyen," dedim fısıldayarak, "Müzeyyen, ben ölüyorum."

"Ölen sen değilsin," dedi biri. Ukala bir sesti. Niyetinin kötü olmadığını sezdim. Masadaydım. Mum hâlâ yanıyordu.

Derin bir nefes aldım. Saat kaç olmuştu? Yatsa mıydım? Etrafıma baktım, birinin benim adıma karar vermesini bekledim. Boşunaydı. Boş... Boşuna... Boşa... Kelimenin sesi beni topladı. Kalktım. Yatak odasına girdim. Aynı anda iki zıt duygu birden geldi: odadan çıkmak ve odada kalmak.

Aynayı görmesem çıkacaktım. Giysi dolabının bir kapısı yarım açıktı. Kapı açıyla duruyor, üzerindeki aynada kendimi görüyordum. Ben kendimi, en sivil hallerimin tanığı olan mekâna giren adam olarak hissederken, ayna beni, arkasında boş bir koridor olan adam olarak gösteriyordu.

"Ayna," dedim fısıltıyla.

"Buyurun benim," dedi.

"Ayıp olmuyor mu ayna?" dedim, "Bizi burada yanlış po-

zisyonda, dış kapının mandalı gibi gösteriyorsun. İlgisiz, alakasız, yabancı ve arkasında koridor boşluğu duran ve hani geri dönüp o boşluğu kat ederek, daire kapısına yönelebilecek ve hatta yönelmesi gerek biri gibi."

"Nasıl görünmek isterdin?" dedi.

Bu tavır, bu kendinden çok fazla emin, ukala tavır beni öldürürdü.

"Ayna," dedim, *"seni bölük bölük bölerim"*

"Denememeni tavsiye ederim," dedi, "bölünerek çoğalırım ve çoğaldıkça fazla suret veririm, hoşuna gitmez."

Bana psikolojik çözümleme yapıyordu. Kendimi görmekten ya da kendimi "yalnız biri" görmekten huzursuz olduğumu ima ediyor, şantaj yapıyordu. Fakat teknik olarak haklıydı. İti, iki yüz parça yapsam, alt açı, üst açı derken ortalık karışacaktı.

"Ulan," dedim, "ayna... Seni yüz parça yapar, parçalarını şehrin varoşlarına dağıtırım. Öyle bir yerleştiririm ki parçalarını, ömrün bir araya gelmek için kıçını yırtmakla geçer. Sen parçalarını bir araya getirip kafanı toplarken, şehir alır başını başka bir yere gider, ayvayı yersin."

Başka zaman olsa yapardım. Fakat buraya üzüm yemeye gelmiştim. Bağcıyı dövsem, keyfim kaçacak, konu sapacaktı. Yine de, bu yukardan bakan tavrını yanına bırakamazdım pezevengin. Kaptım plastik boyayı, fırçayı, bastım yüzüne.

Henüz boya ile kapatılmamış, küçük bir açıklık kalmıştı ki, ben gittim Müzeyyen'in yansıması geldi. İlk günlerimizin birinde aynanın önünde durmuş ve orada başka bir kadını gördüğünü söylemişti. Bedeni Müzeyyen olan başka bir kadın.

"Aynadaki kadın benim zıttım," demişti, "ben ne kadar ev haliysem o, o kadar sokak. Ben sokulgan isem, o başını alıp giden. Ben gündüzüm, o gece... Çapkın, güçlü, özgür."

O böyle aynaya bakıp konuşurken, birtakım resimler ref-

leks hızıyla geldi. Şık kâğıtlara basılı kadın dergilerinden, reklam filmlerinden, video kliplerden falan.

Resimleri gönderdim. Birinin kendine ait hallerini, başka hallerin mihenk taşlarına sürtmekte yakışıksız bir şey vardı. Ayrıca ben Müzeyyen'e tavdım. Gönül "ak" a da konardı, başka renge de.

"Şu kadın ile tanışsak Müzeyyen," diyecek oldum, yeri değildi. Müzeyyen'in aynada gördüğü kadını resmediş tonunda, mavrayı abes kılan bir derinlik vardı. Bu tonda söylenmiş bir düş cümlesi bile, bugün yarın gerçeğe fark atar, onu katlayıp, bir kenara koyardı. O kenarda, "katlanmış gerçek rolünde yatan, ben olabilirim"vari bir his, alt yazı olarak hızla geçti.

"Müzeyyen," dedim, "sende *hicran yarasından derin yara* mı var?"

Verdiği cevabı alıp, suda eritip, yemeklerden sonra bir kaşık: *"Ben böyleyim."*

Birden, gidip düz ovada keklik avlama fikri geldi. Vazgeçtim. Cevabı bana yetmemişti. Adama sorarlardı: "Kim ikiye böldü dostum seni?"

Bir tarafım kendini Müzeyyen rehavetine sırtüstü yatırmış, ağzında saman çöpü, ayak parmaklarını oynatıp gökyüzünde bölük bölük turnaları sayıyor, öbür tarafım Müzeyyen ile ayna arasındaki ilişkiyi tarayıp, sinyal kaydediyordu: bölük, çatlak, bölünme sebebi, biçimi, derecesi, bölünenin bölünmüş olduğu yere, katilin cinayet mahalline dönme arzusu, arzunun şiddeti, zamanlaması, falan filan... Deprem izleme dairesini kapatıp, kapısına kilit astım.

Müzeyyen'e aynalarda görünen, çapkın, gece ve özgür kadına dair söyledikleri, bana birilerini hatırlatıyordu. "Benimkiler de burada olsaydı," dedim içimden, "yatacak yerimiz kalmayacaktı."

Benimkileri göndermiştim. Zararsız olanlar kalmıştı. En

korkunç olanını, katili, tek yönlü bilet ile, antilop kıçı kovalamaya sürmüş, "Git koçum" demiştim, "rahatına bak. Biz bu işleri bıraktık."

Rahattım. Cıscıbıl, tığ teber şah-ı merdandım. İnce damarlarım görünüyordu. Ruhum ve sırlarımın bir kısmı.

Deprem izleme dairesinden faks geldi: "Şahmaran, sırrın teslim edildiği bölüm." Telefon ve fakslarını kestirdim.

Huylanıp hassaslaşarak, kılı kırk yaracak bir durum yoktu. Neticede iki yetişkin olarak, karşılıklı konuşuyorduk. Ben sözlerden değil, bakışlardan tırsardım. Bakışların arkalarını sezer, sezgilerim doğrulanana kadar mecburen bekler, beklerken kafayı yerdim. Konuşunca mesele yoktu. Ayrıca bu devirde herkes en azından iki tane idi. Daha kalabalık olanları da görmüştüm. Âlem'de bir laf vardı, kulağıma küpeydi: "Deliyi düzeceğine, akıllıya var." Fakat daha sonraları, bir örnek yeşil giysiler içinde, binlerce erkek olarak, topluca enstalasyon, performans gibi şeyler yaptığımız devlet konukevinden açtığım telefonlara, bir başka kadının sesi ile çıkmaya başladığında, "Tamam," demiştim, "durum vahim."

"Müzeyyen" demiştim telefonda, "ay yüzlüm, gül yüzlüm, biri aynalara aşikâr iki yüzlüm. Bu böyle olmuyor, bu kadını gönder. Bana katili çağırttırma. İcabında, çok gerekliyse ben uzarım Müzeyyen. Hani mamur olacaksa viranlar...?"

Tarih, bunu on yedi bin dilde yazmıştı ki, bazı şeylerin bir saatten sonra davası olmazdı. Fakat konu Müzeyyen olunca, ben tarihi falan takmazdım. Nitekim, konuya uygun düşen tarih de beni takmayacaktı.

Müzeyyen gitti. Odanın eşiğinde, badanalı ayna, aynadaki diğer Müzeyyen ihtimali ve oda ile kaldım. "Git oğlum," dedim kendi kendime, "çık git, uza."

Salona döndüm, toparlanacaktım. Boş gözlerle çevreye baktım. Ufaklığın resim karalamalarını gördüm. Birlikte bir resim çizmiştik. Resimde, desenlerinde güleç güneşler taşı-

yan palyaço giysileri giymiş birileri, bir meydanda dans ediyorlardı. Dans edenler bizdik. Ufaklık ile Avustralya'ya gidecektik. Ben meydanlarda klarnet çalacaktım, ufaklık beline inen saçları ile dans edecekti. Para toplayıp eve dönecektik. Müzeyyen'e günün muhabbetlerini anlatacaktık. Ufaklık okula gitmeyecekti. Eğer, "ister gel, ister gelme" okulu var ise, oraya gidecekti. Sorusu olan ve cevap arayanlar bu okula gidecekti. Biz ufaklık ile gidip, "Hocam bir sorumuz var," diyecektik. Hoca bize, "Haydi sor sor" diyecekti. Biz de, "Hocam, yılanbalığı yılan mıdır, yoksa balık mıdır?" diyecektik. "Eğer yılan ise niye balık ya da tam tersi?"

"Canım kızım," dedim, çizdiği resimlere bakıp, "güzelim." Orospuyu çok özlemiştim.

Hikâye dosyamı topladım. Çantaya atarken, kahramanıma bir felaket diledim. Banliyö trenlerinde sürterken, bir tren kazasında yamulmalıydı. Yerden, jiletle kazımalıydılar pezevengi. Ya da bir Kürt sendikacıya, bir gazeteciye, bilmem neye benzetmeliydiler. Araklayıp götürmeli, götürüp ağzını gözünü oymalı, alnına bir kurşun sıkıp yol kenarına atmalıydılar. Ertesi gün gazetelerde okumalıydık. Haberin devamı iç sayfalarda, reklamların bir kenarına sıkışmış olmalıydı.

Bunları düşünürken, bir büyünün avcunda ve uzaktan kontrol edilen biri gibi, hiç yapmadığım bir şeyi yapmış, Müzeyyen'e ait bir dosyayı karıştırmış ve bir fotoğraf bulmuştum. Müzeyyen ve kocası, ufaklık tırtıl kadar ve kucakta iken birlikteydiler.

İçimde bir zehir birikti. Dilimin ucunu bir şeyler yaktı. Döndüm, "Zehir," dedim zehre, "bana fazla geliyorsun, kaldıramam ben seni."

Bir köz kuyusunun dibine bağdaş kurup oturdum. Fark ettim ki, ilk kez, ne bir tarafım, ne öbür tarafım, sadece ben ve külsüz, dumansız yangınım, dört yapraklı yonca, boru

otu veya ayçiçeği gibi, tek taştan oyulmuş mücevher gibi, yekpare, kendisi ve bitarafım.

Saldım nefesimi, nefesim alev oldu, alev duvara değdi, duvarda bir kapı açtı, kapı, ayrık otları, eğrelti otları, peygamber kılıçları, şeytan kılıçları, paşa kılıçları, aslanağızları, pençeleri, yeşil, koyu, ağdalı yaprakları ile orman gibi bir bahçeye geçti. Bahçenin orta yerinde bir halı belirdi. Halının desenleri arasında, Anka kuşları, hüthüt kuşları, ebabil kuşları, bülbüller ve envai çeşit kuş, hüsn-ü yusuflar, menekşeler, sümbüller arasında yürüdü. Halının ortasına, kan rengi bir gül oturdu. Güle, bir ışık huzmesi vurdu. Gül dışındaki her şey, çiçekler, yapraklar, kuşlar, gülün ışığı ile kör oldu, karanlıkta kaldı. Resme, *Güle sorma o bilmez* adını verdim. Halıyı bir ucundan yaktım. Ateş usul usul yürüyorken, resmi kendi haline bıraktım.

Beş

Sabah olmuştu. Sakindim. Final resim elimdeydi. Filmi bağlayabilirdim. Nasıl?

Bir resim geldi. Alen Delon, finalde gülümseyerek ve kollarını açarak, kucaklamak üzere bir kadına yaklaşıyor, kadını sarıyor, kadın bu sarılışa izin veriyor, bu esnada, avcunda sakladığı zarf açacağını yandan böğrüne üç kere...

"Hassiktir," dedim kendi kendime. Bu herif kıyak ölürdü ama böyle bir film yoktu.

Bir resim daha geldi. Resim İrlanda dağlarından, açık denize bakan bir dağ kasabasından geldi. Esas kız, İrlandalıların işgalci olarak tanımladıkları İngiliz ordusuna mensup bir subayı sevmiş, sevgi alıp başını, bahar gibi, çiçek gibi yürümüş, sonra güz gelmiş, babasının ispiyonu kızın üstüne kalmış, kasabalılar evini basıp dağıtmış ve saçlarını koyun makası ile kırpıp, "Hadi kızım ikile" demişlerdi. Bu arada İngiliz subayı genç adam, filinta ve melankolik, sahilde, elinde sigarası ile dinamit sandığına oturmuş, bir yandan, "Batan gün *al'a benziyor*"u mırıldanırken, öte yandan, "Olmak ya da olmamak" salıncağında salınıyordu.

Oğlan sigarayı dinamitin fitiline bastı, kızı kasabadan götürecek araba geldi, kızın kocası elini uzatarak arabaya binmesine yardım etti.

Birden, kızın kocasını, sürekli terk edilen adam, ağlak Sadri ile karşılaştırma fikri geldi. Sadri aynı durumun nikâhsızı idi genellikle. O aynı şeyi yapsa, kadını aşığı ile ve herkesin dilinde iken Haydarpaşa Garı'ndan bir trene bindirse... Yaptırmazlardı. "Türk milletinin manevi bilmem neyini, şöyle böyle..." Yaptırmayanların hayatta olup bitenlerden haberleri mi yoktu, yoksa bu durumdan avantaları mı vardı?

"Yanlış," dedim kendi kendime, "Irlanda resmi bize uymaz." Türk milletinin bilmem nesi itibariyle değil, Müzeyyen itibariyle uymazdı. Bizim de buralarda kadınlarımız, icabında, ayıp, yasak, günah üçgeninde sıkıştırılmış vaziyetteydiler ama, Müzeyyen bu üçgeni yırtmış, yırtarken kendi kendine bir şeytan üçgeni yaratmış, arada bir, üçgenin kuyuya benzeyen ağzından geyik bakışıyla bakıp duruyordu. Bu bakışı hâlâ çözememiştim. Elinden bir şeyleri kaçırıyormuş gibi tedirgin, tedirginliğini gizlemeye alışkın, bu alışkanlığın katılaşmış, istenildiğinde bile dışa çıkılmasını imkânsızlaştıran bir kabuğa dönüşmüş olduğunu düşünüyordum.

Gözleri, sadece gözleri, sıkılmalarının, ne istediğini bir türlü bilememenin ve belki de bu yüzden, karşısına çıkan yeni ve yabancı yaşamlara dokunmak isteyişinin, sürüklenişlerden kurtaracak ve sıfırdan başlama şansı verebilecek, bir çeşit tutunma çabası olduğunun farkındaydı. Belki de bu yüzden gözler, kendisi tarafından ve çocukluğa giden bir tarihte oluşmuş, artık "kendine rağmen"e dönüşmüş bir kabuklanmanın içine hapsolmuş, çıkış yollarını yitirmiş bir kimliğin yardım çağrısı gibi bakıyordu.

Bana öyle geliyordu ki, çağrıya elimi uzattığım anda kabuk, korkunç incelmiş bir şiddetle, beni, bildiğim her şey-

den kuşkuya düşeceğim bir boşluğa itecek, kendimi, çöller, bataklıklar, karabasanlardan geçen, dönüş yolları belirsiz bir yolculuğun içinde bulacaktım.

Bunu denemiş, elimi uzatmış, işi şakaya vurarak; "Denize düştün de, sarılma mı dedik?" demiştim. Elimi tutmamış, kendini suya bırakıp, "Bırak beni gideyim," demişti.

Ben, kendime bile, "Sana şu gerek, bu gerek," diye sınır koymaz, çizgi çekmez iken, nasıl olur da bir başkasının tercihine "Peki" demezdim. Dedim.

Terk edilenlerin ve üçüncü şahısların piri Sadri geldi. "Gel baba," dedim, "buyur otur."

"Toparlanmışsın," dedi.

"Eh!" dedim.

"Bana kızgın mısın?" dedi.

"Artık değil," dedim, "bakma bir zamanlar celaliydim. Ters geldi bana kızılayvari tavırların, hanımefendi siz zahmet etmeyin, ben sizi severim hallerin. Ama artık geçti."

"Yok senin vasfettiğin dilber, bu şehr içre koçum," dedi, "bir peri suret görünmüş, bir hayal olmuş sana."

"Ulan ihtiyar," dedim içimden, "oturacaksan adam. gibi otur, tatava yapma." "Baba," dedim dışımdan, "onu şair damdan düşerken, düşüş anında söylemiş olabilir, bize uymaz."

Karşılıklı sustuk. Bir soru dilimin ucunda duruyordu: "Baba, başka sevme biçimi bulamadın mı?" Zırt dedi, telefon girdi. "Alo?" dedim, "Günaydın," dedi Müzeyyen.

"Günaydın," dedim.

"Gece uykunu bölmek istemedim," dedi.

Bozmadım, "Hı hı," dedim. İçim, "Dolaşma etrafta Müzeyyen, sadede gel," dedi.

"Akşamüstü Kuledibi'nde, kahvede bir çay içelim mi?"

"Olur."

"Anahtarları eve bırakır mısın?"

Laf beni boylamasına ikiye böldü, tuz gölüne batırdı. Bu söyleyişi tanıyordum, birileri kırmızı bir pelerin sallıyordu bana. "Hadi gel, sapla" sesiydi bu. Şişlesem rahat edecekti. Arınacak, yeni doğmuş keçi yavrusu gibi hoplaya zıplaya, kırlarda çiçek toplamaya gidecekti. Ben, üstü başı, elleri kan içinde kalacaktım. Zıpladım, tek parça çıktım gölden, "Tamam," dedim.

Duş aldım, tıraş oldum. Bir kahve yaptım kendime. Sigaramı sardım. Bir tek, şarkım türküm eksikti. O kadar kusur kadı kızında da olurdu. Zaten bu hayatta, her zaman bir şeyler eksikti. Ya da bana öyle gelirdi.

"Yatayım biraz," dedim. "Zor yatarsın," dedi bir tarafım. Yokladım kendimi. Maşallahım vardı. Bu geceyi de uykusuz götürürdüm. Oturdum masaya, hikâyeyi çantadan çıkardım. Birbirimize baktık.

"Hikâye," dedim, "gel seninle anlaşalım. Sen yarın kal, adını da Yarın Kalan Hikâye koyalım."

"Sen zaten neyi tamam ettin ki?" dedi bana.

"Aslında, tam diye bir şey yoktur," dedim, "her tam, bir üst yarımın alt basamağıdır. Yani yarım da bir bütündür."

"Boşver de," dedi, " hiç değilse taslak, maslak bir final yaz."

"Peki," dedim, "nasıl bir finale gidelim?"

Durdu. Bekâra karı boşamak kolaydı. Bozmadım, sabırla bekledim.

"Mesela..." dedi, "başka bir kadına âşık olsun, ona kapılsın gitsin"

"Ne bu?" dedim, "Boğaz motoru mu, bir o kıyıya bir öbür kıyıya, kır dümeni dolaş dur. Geç bunları."

"Peki..." dedi, "bu hikâye adama yetmesin, başka şehre ya da memlekete gitsin."

Fikir fena değildi. Boka sarmış bir hikâyeyi, daha derin bir boka sarmak, belki bir çıkış yolu olabilirdi.

Bu ana kadar sessiz kalan, şehirden topladığı hikâyeleri akşamları eve, sevdiği kadına getiren sünepe hikâye kahramanım geldi ve, "Abi," dedi, "beni bir yere gönderme, burada kalayım. Yalnız bir ricam daha var."

"Söyle," dedim.

"Bir şekilde beni tel cambazı yap abi," dedi. "Telin tam ortalarında bir yerde iken, nasıl yürüneceğini unutan bir cambaz olayım. Orada öyle, gece gündüz takılayım."

"Emin misin?"

Cevap vermedi. Üstelemedim. "Peki, olur," dedim. Her şeyi söylemediğinden emindim. Bu kadarını söyleyen biri, vakti gelince sonrasını da söylerdi. İstediğini yaptım. Tütünümü, kendi evimin anahtarını ve dosyada bulduğum fotoğrafı aldım, kapıyı çektim. Kilidin dili, "Abi," dedi.

"Başlatma abinden."

"Abi, biz her şeyi biliriz."

"Sana kalsın dostum."

Çıktım.

Altı

İtalyan Yokuşu'ndan aşağı, rüzgâra asılıp Tophane'ye indim. Kemeraltı Caddesi'ni gördüm. Bu cadde her defasında, İzmir Kemeraltı semtini çağrıştırırdı. İki senede bir, ne yapar ne eder, yolumu İzmir'den geçirir, Kemeraltı çarşılar vadisine uğrar, bir film ya da romandan mı, yoksa vaktiyle anlatılmış ya da tanık olduğum bir yaşamdan mı kaldığını hatırlamadığım ve kaynağını da pek dert etmeyip zevkini sürdüğüm, "yabancı bir şehirde yolunu kaybetmiş yabancı" numarasına yatardım. Esnafa yol sorar, muhabbet ederdim. Bir sohbetten kalkar, sonraki sohbete kadar, içeriden sessizce o şarkıyı mırıldanırdım: *Avaramu*...

Galata'ya gelmiştim. Üçlü ruh zirvesi konusunda, Müzeyyen ile iç konuşmaları kesmiş, onunla bir zamanlarımıza dalıp gitmiştim ki, kuleyi karşımda görünce ayıldım.

Erken gelmiştim. Uzaktan, kahvenin masalarını kestim. Müzeyyen'le her daim oturduğumuz masada, madamalar oturuyordu. Başka masaya oturmak içimden gelmedi. Gözüme börekçi ilişti. Müzeyyen Kürt böreği severdi. Böreği aldım, bitpazarı sokağına ikiledim.

Pazarın girişinde durdum. Bir tarafım, "Gir içeri, esnafla sohbet et" diyor, diğer tarafım, "keyfim yok, takılmayalım" ayağına yatıyordu. Takılmadım, yürüdüm, yaldızcı Aziz'i geçtim, köşeyi döndüm. Şahsuvar Camii, siyah ceket-pantolonlu ince uzun bir siluetin önünde dikildiği, parlak sarı ve dev bir leke olarak gözümü aldı.

Siyahlı siluetin duruşuna takılmıştım. Takıntıya cevaben bir resim geldi: Pencerelerinden tombul kadınların sarkıp, mahalle veletlerine, adlarıyla ya da "Oğlum" diye seslenip, bakkala çakkala, taksi durağından taksi çağırmaya veya "Bak bakalım bu akşam sinemada hangi film oynuyor?" diye, yazlık sinema afişlerine bakmaya gönderdiği bir mahallenin resmiydi bu gelen.

Birkaç velet sokakta top oynuyor, top oynayan çocuklar ile aynı yaşlarda, mahallede birilerine misafir gelmiş bir çocuk, gıcır boyalı ve bağcıklı kunduraları, düzgün çekilmiş temiz çorapları ile bir köşeden, sessiz ve sakin, top oynayanları izliyordu.

Veletlerden bazıları, hal ve tavırları ile çocuğa mesaj gönderiyor, "Senin resmin değişik evlat" diyorlardı. "Seni kimse bakkala çakkala göndermez, herhangi bir şey için seslenmezler sana. Kibarlıkları tutar, "Bakar mısın yavrum?" derler sana, "Sen kimin misafirisin?"

Veletler, domuz gibi biliyorlardı ki, misafirin semtinde taksi telefonla çağrılır, bakkal işlerini kapıcı görürdü. Yine de, coğrafyası farklı çocuğa, mahalli ürünler olarak, kendi kendilerine iken yapmadıkları fakat misafir gözün varlığından haberdar oldukları için nedense kendileri de olamadıkları bir aralıkta, abartılı hareketler sergiliyorlar, korkusuz cengâver, bıçkın, fırlama rollerinden çeşitlemeler sunuyorlardı.

Misafir çocuğun duruşunda, bulunduğu çevreyi küçümseyen, potansiyel sopalık bir eda yoktu. "Ben sizin için bir tehdit değilim" duruşuyla duruyordu. "Sizden farklıyım,

ama yabancı değilim. Sırlarınızı satmam, size kelek atmam, fakat bana ait olanı ve benim ait olduğumu unutmam."

Bu duruş, bir süre sonra cengâver veletlerde saygı uyandırıyor, tesadüfen ayaktan kaçıp da misafir çocuğa doğru yuvarlanmış top, uçurumun iki yakasını birbirlerine yaklaştırıyor, tam bu sırada, bir anne sesi çocuğu içeri çağırıyor, top orta yerde, hareketsiz öylece kalıyordu.

Resimden çıktım. Siyahlı ince uzun siluet yerinde yoktu. Bakındım. Manken atölyesinin önünden caddeye doğru uzaklaştığını gördüm.

Kuleye, kahveye döndüm. Madamalar gitmiş, Müzeyyen henüz gelmemişti.

Beyaz çoraplı bir adam, elleri kıçında önümden geçti, masalar arasında dolaştı, Karaköy üstünden denize baktı, sonra çeşme yönünde, çocukların oynaştığı açıklığa döndü, yürüdü, kulenin gövdesini kıvrıldı kayboldu.

Herifte hangi ayrıntıya takıldığımı kestiremiyordum. Ucuz şaraptan kızarmış yüzünde kılcal damarlar belirmiş, göbeği kemer üstüne sarkmış, pantolon paçaları ayak bileğini ve beyaz çoraplarını örtmüyor. Kılık kıyafete kıl kapanlardan değildim. Bu haller benim için renkti. Silkelendim ve resmi bir daha taradım. Bıyıklara takıldığımı hissettim. Dudak üstü ince çizgi halinde kesilmiş ve siyah boya üstü biryantin ile parlatılmış bıyıklar.

Bir tarafım, "Ne var bunda?" dedi, "Herif tıraşını olmuş, limon kolonyasını sürmüş, saçlarını taramış yatırmış, temiz pak, piyasa yapıyor."

Diyecek bir şey yoktu. Gerçi herifin voltasında, mekânı sahiplenmiş şahıslarda görülen, "Buralar bizden sorulur" edası vardı ama, neticede herif buraların malıysa, bir yerde biz adamın doğal ortamında "yersiz" kalıyor olabilirdik. Pat diye kelalaka bir resim geldi: Herif akşamları eve fitil geliyor, kapıyı bir deri bir kemik karısı açıyor, içerde diz boyu sefa-

let ve arada kadına mariz, beyim sabahları sinekkaydı, ütülü ve limonlu güne zıplıyor ve piyasa vakitlerinde, elleri kıçında tek tabanca, turist karı götü görürüm diye...

Benim diğer ses, "Ne biliyorsun?" dedi, "Belki herif müşfik aile babasıdır."

Bilemiyordum. Olabilirdi. Herife not düştüm: "Pederi Haliç kıyısı Soğan Hali'nde at arabacısıymış. Biri siyah, diğeri doru çift atlıymış. Haliç'ten, şişmiş morarmış ceset çekerlermiş kancalı sopalar ile. Sonra Guzzi'ler gelmiş. Üç tekerli bücür motorlu taşıyıcılar. Guzzi'ler Moğollar gibi gelmiş. İhtiyarın atlardan biri gitmiş önce..."

Ben beyaz çoraplı, Klark bıyıklı herife dair, "Ulan biz bununla kim bilir, çocukken kapışmış dahi olabiliriz ve..." diye etütler geliştirirken, Müzeyyen resme girdi, kuğu gibi yürüdü, yürümedi salındı ve deterjan reklamlarında beyaz çamaşırlardan taşan o tanrısal parlaklığa benzer bir ışığın içine indi.

"Müzeyyen," dedim, kendi kendime, elimde Kürt börekleri ile dikildiğim kenardan, "çok güzelsin, çok."

"Allah ruh güzelliği versin," dedi bir tarafım. "*Gözler ruhun aynasıdır*," dedi bir şarkı.

Müzeyyen'in, ilk zamanlarımızdaki bakışlar ile çevresine gülümsediğini gördüm. *Bugün yine gönlümün bahçesinde gezindim* bakışlarını, "Sensiz sazın zevki mi var?" bakışlarını ve bitpazarı hamalının taşıdığı aynalı konsol önümden geçerken, kendi bakışlarımı: *Öyle bir derde giriftarım ki...*

Mesele açıktı. Müzeyyen âşık olmuş, durumu benden gizlemişti. Ben yeşil giysiler içinde devlet konukevinde müsamere düzenlerken, onlar sandalla *mehtaba çıkmışlar*dı. Müzeyyen'in kuğu edasına ve "Taç giydim, tahta çıktım, tebamı selamlıyorum" bakışlarına bakılırsa hâlâ oradaydılar. Ve dolunay gezintilerinde yanında yer alan ibnenin kim olduğunu biliyordum. Şu, teknenin burnundan uzaklara bakan herifti. Muhtemelen teknenin burnunu çevirmiş, geri dönmüştü.

O ortalarda yokken ben, Müzeyyen'i ve ufaklığı su sızdıran bir kanoda kürek çekerken görmüştüm. Yanlarında paralel yüzmüştüm. Ufaklığa, suda maskaralıklar yapmıştım. Maskaralığı, "Ufaklık sana söylüyorum, annesi sen anla" şovuna dökmüştüm. Müzeyyen, "Daha çok gülerdim ama bu aralar havamda değilim" bakışıyla bakmıştı. Ben abartmadan ısrar etmiştim. Başarılı da olmuştum. Sandalı üçümüz birlikte kıyıya çekmiştik. Bana bir haller olmuştu. İşi gücü bırakıp kafayı yazmaya takmıştım. Belki de yanlışım bu olmuştu.

"Müzeyyen," dedim, içimden, "niye yaptın bunu? Ne gereği vardı? Niye ...?"

"Gerek" lafı sinyal lambası gibi üç kere yandı söndü. "Niye?" dedim.

"Yanlış kelime," dedi bir tarafım. Bir, "Niye?" daha dedim. Önce, "Niye?" adında yeni bir takıntı türü icat ettiğimi düşündüm. Sonra da bunun bir gerzeklik hali olabileceğini:

"İki kere iki dört."

"Niye?"

"Güneş batıdan batar."

"Niye?"

"Sen gerzek misin?"

"Niye ulan niye?" Alnımızda "Her nevi yanık tedavi edilir" mi yazıyordu? Nöbetçi eczane mi açmıştık? Kaporta mı tamir ediyorduk? Niye?

Madamanın biri karşımda dikilmiş, çaydanlık deliğine bakar gibi bana bakıyordu. "Eyvah," dedim, "ince dertten kafayı yedik, rezil oluyoruz!"

İster istemez bir gülümseme gelmişti dudaklarıma. Bakışlarımı kaçırıp, dördüncü katın pencere detaylarına takıldım. Madam, bu kez de nereye baktığıma bakıyordu. Döndüm, kuleyi kıvrıldım, pozisyon değiştirdim.

"Niye burada takılıyorsun? Gitsene kızın yanına" sesi çık-

tı bir yerimden. Fena fikir değildi. Ona nefes alışını duyacak kadar yaklaşmak, yüzüne bakmak, konuşurken burun kanatlarının hareketlerini, gülümserken dudak kenarlarında oluşan kıvrımları görmek, bir daha görmek ve belki...

Bir şey, beni tutuyordu. Ne olduğunu bilmiyordum. Yanına gitseydim ne olacaktı? Gidecek, "Selamınaleyküm" diyecektim. Selamın, âdetim olmayan bir kelime ile çıkmış olması, zorlandığımın itirafı olacaktı. Halim, Müzeyyen'in gözünden kaçmayacaktı. Her halükârda gülümseyecekti. Halimin bütün anlamlarını mı, yoksa görünen dış katlarını mı okuduğunu merak edecektim. Merakımı sözümona boşverip, önünde duran pakete, "Bu ne?" diyecektim. Bu soru, "sanki hiçbir şey olmamış da her şey yolunda" rolünün kamuflajı olacaktı. Kamuflaj sandığım şeyin, bulunduğum yeri işaret eden, yanar dönerli bir spot olduğunu fark edecek, ağzımı açtıkça daha derine batacaktım.

Allahtan kadın, halden anlayan biri olarak, paketin ambalajını çözerek beni su yutmaktan kurtaracak ve açtığı paketten çörekler çıkacaktı. Yelkenlerim suya inerken, bir tarafım mesaj yollayacaktı: "Ucuz herif."

Ben mesajı dikkate almayacak, "Neticede hesabı temiz kapatmak adına barış çubuğu ikramı bu," diyecektim. Fakat dilimden başka sözler dökülecekti:

"Çantamı sende bıraktım, sonra alırım."

Müzeyyen, bu açık kapı bırakma ayağını yemeyecekti:

"Donlarını toplar, çantana koyarım."

"İşler nasıl, bilmem ne?"

"Bilmem ne, işler nasıl?"

Böyle konuşurken alt kanaldan, cebimdeki fotoğraf ve fotoğraftaki, okyanus fatihi herif konusu dürtecek, zehir, yine dilimin ucunu yakacak, fakat birbirimize, *Maskeli Süvari*'den pasajlar okuyor olacaktık. Bu dil çatallığı ruhumu karıştıracak, durum bana ağır gelecekti. "Ulan," diyecektim

içimden, "dün kimdik, bugün kimiz?" İçim içimi yiyecekti. Müzeyyen benim Kürt böreğini değil, kendi çöreklerini yiyecekti.

Derin nefesler alıp, aklı başında adam pozları atacaktım. "Biz bu işi biliriz" ayağına yatacaktım. Hampri, bir sigara yakacak, tayyare pervanelerini çalıştıracak, İngrid, "Hem ağlarım, hem giderim" bakışıyla bakacak, uçak pırr edip uzayacaktı.

Hampri ve ben mecburiyetten kahraman olmuş biri olarak, kahraman kahraman kalacaktık. Klarnetçi Sami'nin yanına gidip, "Çalsana," diyecektik.

Sami, "Ne çalim abi?" diye soracaktı. Hampri sert bakacak, ben, önce güzel göğüslü bir kadın, sonra göğüsler ile Hampri arasında bir ilişki, sonra da güzel göğüslü bir tayyare resmi çizip, çaktırmadan Sami'ye gösterecektim. Ömrü boyunca, bu adama aynı şarkıyı çalmış olmaktan artık eblehleşmiş Sami, sinyali alıp, *Mademki gidiyorsun bırakıp burada beni* adlı şarkının taksimine girecek, uzun bir taksimden sonra belki sıkılıp, belki de eblehliğin verdiği bir düşünce çeşitliliği yeteneğiyle, *Ablanı alacağım, enişten olacağım* şarkısına geçecek, oradan da artık kimsenin kendisini takip edemeyeceği ve doktorun "Artık ne yerse yesin," dediği bir yola girip uzaklaşacaktı.

Ben, "Müzeyyen" filminden ağzı yanmış biri olarak, kuyruğu ele güne karşı dik tutmak zorunda kalmayacağım, mahremiyetime kimsenin ulaşamayacağı bir yere doğru koşturacaktım.

Halbuki ruhumun diğer tarafında, eş zamanlı başlayarak farklı olaylar cereyan edecekti. Suikast tipi bir silahı çekip, Müzeyyen'i ve Andrea Dorya'yı vurmak üzere iken, ufaklık belirecek ve "Ne oluyor?" soruşuyla bakacaktı.

"Oyun oynuyoruz canımın içi," diyecektim.

"Ne oyunu bu?" diye soracaktı.

Ben Müzeyyen'e, Müzeyyen Macellan'a, sonra ikisi de dönüp, biri Kristof Kolomb diğeri İspanya Kraliçesi rolünde bana bakacaklardı: "Pozisyon sizin, buyrun siz konuşun."

Çocuğa ne cevap vereceğimi düşünecek, cevap verme süresinin sarktığını, verilecek cevabın inandırıcı olma şansının azalmakta olduğunu hissedecektim.

"Üçgen oyunu canımın içi."

Cevap düşünmeden dilimin ucuna gelmiş olacaktı. Ufaklık, "Ben de oynayabilir miyim?" diyecekti. Dilimin üstünde bir eşekarısı kıçı düşleyecektim.

"Ama bunu büyükler oynar, canımın içi," diyecektim. "Ve üç kişiyle oynanır. Dördüncü katılırsa oyun değişir ve ikili takımlar halinde oynanır. Sonra, 'ikili'lerden birine, üçüncü biri katılır ve böylece bazıları anlar ki, asıl olan birdir ve bir esastır. Fakat nedense bir'i yarın sayar ve iki yaparak tamamlamaya çalışırlar. İki lanet bir sayıdır, kendine yetmez, hep üçe koşar ve sonra sil baştan."

"Peki o ne?" diyecekti, elimdeki aleti kastederek.

"Bu mu? Bu su tabancası güzelim, küçük çiçekleri sulamak için ve oyundan çıkana gidiş bileti olarak verirler. Bunu cebine koyarsın ve 'Eyvallah arkadaşlar' dersin, onlar da '*Güle güle sana, yolun açık olsun*' derler.

"Niye?" diyecekti. "Ulan bu kız bana çekmeye başladı," diye düşünecektim.

Müzeyyen'in bir gözünden, "zekâ yaşı eşitliği" cümlesinin gölgesi geçecekti. "Bana öyle geliyor olsa gerek" tereddüdüne düşmeden, cümleyi punto detaylarına kadar sezecek, artık bu saatten sonra lafı olmaz diyerek üstünde durmayacaktım.

Ufaklık sorusuna cevap bekleyecekti, "Gidene güle güle denir, canımın içi," diyecektim.

"Niçin gülerek?" diye üsteleyecekti.

"Hadi buna da siz cevap verin," diye bakacaktım Vasko dö

Gama ve Anjelik'e. Onlar artık Müzeyyen ve herif değil, ikisi birden, "ötekiler" olmuş olacaklardı. "Diğerleri" olmuş olmaları, nedense beni onlar adına üzecekti.

"Ben treni kaçırmıyim," diyecektim. Ufaklığı öpecek, diğerlerine, sıkıştırılarak hızlandırılmış, bu nedenle "Hoşçakalın"dan ziyade, başka anlamlara gelebilecek kıvama gelmiş, birtakım laflar sarf ederek, kaybolacaktım. Kapıyı arkamdan kendim çekecektim. Kapı, "Çıt" edecek, "Abi güle güle," diyecekti, "kusura bakma, biz emir kuluyuz."

Kapıdan belki de ilk kez nefret etmeyecek, "Lafı olmaz güzelim," deyip ikileyecektim.

Yedi

Müzeyyen, ikinci çayını söylemiş, yeni bir sigara yakıyordu. "Ne çok içiyorsun Müzeyyen," dedim, "fosur fosur."

Beni duymuş gibi bulunduğum tarafa dönüp, ne zaman taktığını fark etmediğim güneş gözlüklerinin ardından siyah ve kara baktı. Aynı anda, leylek sürüsü gibi dolaşan bir turist grubu arasında kaldım. "Uzatma," dedi benim çok bilmiş iç sesim.

Zıpladım, iki adımda bakkala girdim. Bir zarf aldım, fotoğrafı ve ev anahtarını çıkarıp zarfa koydum. Bakkalın cüce çırağına, "Koçum," dedim, "şu zarfı, şurada oturan ablana götürür müsün?"

"Tezgâhı bırakamam abi."

"Kaça patlar bu bana?"

"İki onluğunu alırım abi."

Velet zıpladı, zarfı uzattı. "Güle güle Müzeyyen," dedim, "güle güle, te ben senin sülaleni..." Laf içimden cam kırıkları gibi çıktı. Döndüm, İtalyan evi sokağına doğru ikiledim.

Sokağın sağında solunda yuvalanmış, ağzı karanlık atölyelerin birinden, yarı çıplak, gençten bir adam çıktı, kapı önündeki ışık ile içerdeki karanlığın sınırında bir sigara yak-

tı, çömeldi. Kendine bir takılma noktası seçti, seçtiği noktaya daldı gitti.

Zulamı yokladım. Bir teklim vardı. Şimdi yakmanın tam zamanıydı. Yaklaştım, kapı önü dalgıcından ateş istedim. Dalgıç ateş verirken sigaramın biçimini kesti, dumanın kokusunu aldı. "Bir fırt versene," dedi. İki fırt alıp uzattım, "Al moruk," dedim, "bana her gün bayram."

"Doğuştan mı?" dedi.

"Evet," dedim, "kazanına düşmüşüm."

Dükkânın karanlığından, radyodaki bir şarkının sesi geliyordu:

Bülbülün çilesi, yanmakmış güle
Ömürler geçiyor, ağlaya güle,
Yolcuyuz cümlemiz, hep o meçhule
İçelim a dostlar, sermest olalım
İçelim a dostlar, neşe dolalım

"Hass..." dedim kendi kendime. Niye dediysem.

Birkaç adım ilerimde, Kamondo Han'ın sırasında, çift kanatlı demir bir kapının arkasında, küçük bir hareket dikkatimi çekti. Kapının küf yeşili, çiçek desenli, camsız pencere demirleri ardında bir çocuk, üç numara saçlar, açık bir alın, kaşlar ve bakışlar olarak duruyordu. Çocuk, kapının yüksek ve ağır kanadını zorlukla açıp dışarı çıktı.

"Nereye gidiyorsun çocuk," dedim içimden, "büyümeye mi?"

Kapı, çocuğun ardından kendi ağırlığı ile hareket ederek yavaşça kapandı. Kilidin dili yuvasına otururken, tarifi imkânsız bir ses çıkardı.

–bitse ne olur,
bitmese ne?–

Albayım Beni Nezahat ile Evlendir

Kapıldım Gidiyorum, Bahtımın Rüzgârına

Bir zamanlar, yolunda giderken tıkanmış ve yarım kalmış bir hikâyenin figüranıydım. Hikâyenin kahramanları işi gücü bırakıp kafayı yazmaya takan, fakat ne yazacağına karar veremeyen bir adam, adamın her hareketini gidip annesine yetiştiren küçük kız ve birkaç sayfa sonra kızı alıp evi terk eden Müzeyyen adlı kadın idi. Bana sorulmamıştı ama, kadının evi terk edişine hak vermiştim. Adam, rüzgârı kendinden menkul, esintili tipin tekiydi.

Hikâyeye göre, matematiği kuvvetli bir kadını çok seviyordum. Sevdikçe ruhum büyüyor, ruh eve sığmıyor, sabahları kadından önce uyanıp evden çıkarak elleri kıçında şehri dolaşıyor, her akşam kadından önce eve dönüp, günün hikâyesini yazıp, görülebilecek bir yere iliştirip, yine arazi olup, ta ki gece yarısı, uyumakta olan kadının yanına sokulup, birbirimizi bir güzel sevip...

İşin aslı bu değildi. Geceleri koynuna girdiğim iddia olunan kadın ile aynı yatakta yatmazdık. Başlangıçta iki figüran

olarak bir araya getirildiğimizde, birbirlerini yeni tanıyan kişiler olarak, karşılıklı kibardık.

O daha kibardı ve hikâyeyi kibarca terk ediyordu.

Yazar rolündeki kazma, kendisinden başkasını görebiliyor olsa idi, ortağımdaki mesafeli duruşun sıçramak için gerilemek olduğunu fark edebilirdi. Gözlerine baksa anlardı. Kadın bir metre ötemde, kurşun geçirmez cam rengi bakıyordu.

Gidip Müzeyyen'e dert yanmıştım: "Burnunun ucundan geçsem beni görmüyor."

"Sen de açıktan geç," demişti, "belki yakını görmüyordur ya da bir derdi vardır, alınganlık yapacağına sorsaydın ya."

Haklıydı. Dediğini yaptım ve bir gün, "Affedersiniz," dedim, "bir mesele mi var? Sizi dalgın görüyorum."

"Sorun yok," dedi ortağım, "sadece düşünüyorum."

"Hikâye ile mi ilgili?"

Gülümsedi. Aramızda bir mesafe varmış, sorduğum soru mesafeyi açığa çıkarıp görünür kılmış, bu açıklık ne yaparsam yapayım kapanamazmış, durumun dil ile izahı yokmuş da ancak ima ile belirtilebilirmiş bakışıyla, "Hayır," dedi, "kişisel." Döndü ve perdelerini kapattı.

"Eğer ortak bir hikâyenin içinde isek," dedim, başka kimse olmadığı için kendime, "o nasıl şahsi kalabiliyor ya da bende eksik olan nedir? Yani nedir, mesele nedir?"

Yine de ortağıma, şehirden birtakım hikâyeler getiriyordum: vaktiyle Bizans çöplüğü olduğu söylenen semtlerde, acil bir sebepten durmak zorunda kalan ve sıcak nedeniyle kapılarını açan turist otobüsüne dalarak, çantaları kapıp

kaçan mahalle veletleri ve tam da o esnada, otobüsün tepesi üstünde, caddenin bir ucundan diğer ucuna gerili halde tabak gibi asılı duran "Su akar iz bırakır, turist döviz bırakır" pankartı hikâyesini; gece yarıları rakıları alıp oğluyla birlikte Karacaahmet Mezarlığı'nda demlenen kocakarının hikâyesini; Yugoslavya iç savaşında Alman yanlısı savaşıp İstanbul'a kaçarak gizlenen ihtiyar ile tek gözlü karısının hikâyesini; eski meyve-sebze halinde sabahtan akşama kadar birbirlerini parmaklayan esnafların hikâyesini...

Ortağım bunların içinde tek bir hikâye ile; evliliğinin ilk haftası kocasını bahçıvanla basınca, "Britanya Kraliçesi'nin taç giyme törenine gidiyorum" diyerek evden çıkıp, oradan Amerika'ya geçen kadının hikâyesiyle ilgilenecekti.

Kadın, Amerika'nın en kalın adamının evinde aşçılık yapmış, yıllar sonra sıkılıp, başka bir şehre geçerek, üç günlük ömrü kalmış yaşlı bir kadına çok güzel bakıp, kadını fazladan birkaç yıl yaşatmıştı. Yaşlı kadın yüzünde bir gülümsemeyle çekip giderken malını mülkünü bizimkine bırakmış, o da artık yetmişlerinde olan kız kardeşlerine, "Güney Afrika'ya geçiyorum. Geliyorsanız gelin," yazılı bir kart atıp, postaneden çıkıp "Şanslı Bahçıvan" adlı bir filme gitmişti.

Şüphesiz bunlar şehirden çalınmış hikâyelerdi ve yeterli olduklarına inanıyordum. Ortağım, uzaklara bakıp düşünüyor, yazarkazma ise olup bitenden habersiz, üfürüp ipe diziyordu. Bu, "al birini vur öbürüne" ikilisi için daha fazla yorulmaya gerek yoktu. Ayrıca ben yorulmayı sevmez, gerekliliğine inanmaz, inanan ve yorulanlar ile karşılaştığımda bunu belli etmez, fakat bir yandan da onlarda eksik ya da fazla olanın ne olduğunu düşünürdüm.

Bir süre sonra ortağım, akşama kadar elleri kıçında gezip abuk sabuk şeyler sayıklayan biri ile takılmak yerine, daha anlamlı bir ilişki arayıp, evdeki kitapları karıştırmış ve *Madam Bovary* adlı bir kitabın bilmem kaçıncı sayfasında, Kugelmass adında Amerikalı bir edebiyat profesörü bulup uzamıştı. Hikâyenin esas oğlanı yazarkazma, kadının profesörü de ekip Şaman kılıklı bir Kızılderili'yle uzadığından ve artık her gece boş bir eve dönüp, günün hikâyesini yazmak yerine, kâğıdı kalemi alıp kırmızı taçlı, uzun kirpikli bir kuş çiziktirdiğimden habersizdi.

Müzeyyen, etrafta bir tuhaflık olduğunu sezmiş ve ne olup bittiğini sormuştu. İkinci evliliğinden de mustarip Amerikalının, yaş haddinden kuş ötmemesi paniğinde olduğunu, gişeler kapanmadan önce koşarak bir aşk yaşamak istediğini, bu yüzden bir yolunu bulup Emma Bovary adlı hanımın'yanı başında bittiğini anlatmıştım.

"Vay!" demişti Müzeyyen, "Ben-Hur filminde İndiyana Cons'un belirmesi gibi bir şey."

"Belki de," demiştim, "Amerikalılık böyle bir şeydir."

"Sanmam," demişti, "onlar saftırlar. Ne zaman nerede olacaklarını karıştırırlar."

Amerikalıları tanımazdım. Tanıdığım tek Amerikalı, sigara işinde çalışan iyi giyimli, kibar görünümlü, yakışıklı bir adamdı. Geceleri, Boğaz Köprüsü'ne benzer bir köprünün önünde iki dirhem bir çekirdek belirir, gökdelenli şehrin ışıkları, gecenin karanlık mavileriyle cilveleşirken, elinde yanmaya hazır fakat asla yakılmayan bir sigara, gecenin tuzu kuru efendisi, asude ve doymuş erkek edasıyla belirsiz uzaklara bakardı. Yanında, ince askılı gece elbisesi içinde alımlı hoş bir kadın, aksesuar rolünde adamın omzuna tünerdi. Kadın, aksesuar mesaisi dışında, kıçına bir kot çekip

balta girmez ormanlarda sırt çantası ve arazi botlarıyla dolaşan maceracı bir çocuk ile takılırdı.

Mavi gecenin efendisi, kostüm değiştirip bir yerlerde erimek yerine, aksesuar kadın dönene kadar, terlemeden ve sakalı uzamadan beklerdi. Adamın saçma sapan bir bekleyişteki bükülmez ısrarı, giderek sihirli bir duruşa dönüşür ve bu lanet büyüyü kırabilecek tek şey kadının bir gün geri dönmeyişi iken, abla ertesi gece yine aynı yerde belirirdi.

Kuru bir inadın, "azim ile beton" hikâyesinde olduğu gibi, anlamsız görünen duruşları bile anlamlı kılabileceğini görmüş ve "Belki de," demiştim, "hikâye kahramanı duruşu böyle bir şeydir."

Sorularda iyi, cevaplarda tutuktum. Bu tutukluk, uzun kirpikli kuş çizimlerinde işe yarıyor, kuş her defasında biraz daha renk ve ayrıntı kazanıyordu. Bir gün, "kışşt" desem uçacağı fikri geldi. Fikir, kafayı yemekte olduğum hissiyle kol kola geldi. Sarardım.

"Takılma," dedi bir ses, "yürü, yürümek durmaktan iyidir."

"Kim konuşuyor?" dedim, hafif tırsmış vaziyette.

"Kalbin," dedi ses, "konuşan kalbin dostum."

"Pek inandırıcı gelmiyor," dedim sese; "Yani, konuşan bir kalp bayat bir numara."

"Sence kim olabilir?" dedi kalbim olduğunu söyleyen ses.

"Belki de," dedim, "yazarkazmanın bir oyunudur."

"Sana şimdiye değin bir şey önerdi mi?"

"Hayır," dedim. "Genellikle o birtakım durumlar çizer, ben gereklerini yerine getiririm."

"Sesimde buyurganlık seziyor musun?"

"Tavsiye tonu var."

"O halde," dedi, "şu salak kuşu sana çizdiren ne ya da kim olabilir?"

"Zınk," dedi düştü jetonum. Bir gün kapı zili çalmış da açmışım, güzeller güzeli, çilli muzır bir velet kapıda belirmiş, "Buyurun, kimi aradınız?" diye sormuşum, o da "Beni annem gönderdi" demiş, ben de çocuğun yanlış zili çalmış olabileceğini düşünmek yerine, tanıdığım kadınlardan hangisinin çocuğa benzediğini...

"Kabul et," dedi kalbim, "zaten kimseyi tanımazsın."

"Zınk denilen şey tütün olsa ne renk olur, kadın olsa kime benzer?" diye düşündüm.

Gece oldu, ışıkları yakmadım. Sokak lambası turuncu sarı bir ışık gönderdi. Işık, balkon kapısının açık kanatlarından geçti, halının tarçın rengine sıçtı ve masaya, kızıl taçlı, uzun kirpikli kuşun üstüne düştü. Bakındım ve aynı ışığı kitaplıkta, *Kahramanın El Kitabı* adlı kitabı yalarken gördüm.

"İşaret bu," dedim içimden. Bir meseleye tesadüfler aracılığıyla yaklaşmak en sevdiğim usul idi. Rastgele bir sayfayı açtım:

"Kahramanın Bakışı ve Duruşu ile İlgili Genel Prensipler. Bir kahraman meselelerin üstünden ufka bakar. Bunun bir nedeni şudur: Bir kahramanın görüş mesafesi içinde mesele olamaz. Mesele ancak, ufuk kadar engin bir uzaklıktan gelebilir. Ufki bakışın diğer nedeni, kahramanın duruşu ve bakışından ne zaman ne yapacağının belli olmamasının gerekmesidir. Prensibin esas ruhu budur."

Kitabı hızla karıştırdım ve bir sayfada durdum. Sayfa tek bir başlık ve altındaki kısa nottan ibaretti:

"Kendi Başına Davranabilen Kahraman Hali: Denendi. Fakat henüz başarılamadı."

Hislerim, yapılmamış olanı yapmanın kaderim olduğunu söylüyordu. "Bu kaçıncı işaret?" dedim içimden.

"Saymayı bırak da yürü," dedi kalbim.

"Ne yöne ve neden?"

"Yönü sen seç, fakat yürü," dedi, "Bir kahramanın oturup tesadüfler beklemesi değil, gerekiyorsa onları yaratması uygun düşer."

Sözleri, "Kahramanın hissiz duruşu ardında, engin bir seziş ve kavrayış yeteneği gizlidir," prensibine uygundu. Yine de, konuşan kalpten ve kitaptan hiç kimseye, Müzeyyen'e bile söz etmedim.

"İnsanın kendine ait halleri olması iyi bir şeydir," dedi kalbim.

Müzeyyen, durumları net görebilen aklı başında bir kadın olarak, hikâyedeki kadın konusunda esas oğlanı uyarmış fakat kazma meseleyi kavrayamayıp, "Bu derin bir tutku" cevabını vermiş, hemen ardından tarihî bir cümle eklemişti: "Ya da bana öyle geliyor."

Bu tarihî cümle, gazı zaten kaçmış ilişkilerinde kadını biraz daha "çıt"latmış, kızı ve kendisi için planlar yapmaya itmişti. Sohbetinden uzak kalacağıma üzülmüş, evi terk edeceği gün "güle güle" demek için uğramıştım.

"Neden söylemedin?" demişti, hikâyedeki kadının Amerikalı ile uzadığını.

"Benim meselem değil, olup bitenler beni değil kuranları bağlar."

"Bu kafayla gidersen, seni daha çok kurarlar."

"N'apim Müzeyyen?"

"En azından kendin için olanı istemelisin. Bak kadına, ne güzel yürüyüp gitti."

Böyle konuşmak onun için kolaydı. Figüran olarak geçiştirilmiş biri değildi benim gibi. Esas kızı oynuyordu ve biraz-

dan o da yürüyüp gidecekti. Ben, "Kendim için olan nedir?", "Neleri isteyebilir, neleri istemeyebilirim?" sorularını iki ters bir yüz örerken, "Peki," dedim kendi kendime, "kimse benden istemediyse şu salak kuşu niçin çizip duruyorum?"

"Bunu konuşmuştuk," dedi kalbim.

"Hayır," dedim, "hatırlamıyorum."

"Pekâlâ," dedi, "o halde soruna geri dön."

Soru, durup dururken başka birinin sesiyle çıkmış ve beni kendisi için olanı isteyebilmenin, gerekirse yürüyüp gidebilmenin işareti olabileceği düşüncesiyle heyecanlandırmıştı. Müzeyyen uzayıp da hikâye dağıldığında, öne çıkarak yazarkazmadan ricada bulunmuş, yürümeyi unutmuş ip cambazı olmayı istemiştim. Böylece, kendi belamı kendi başıma bulabileceğimi düşünür, felaketler dilemeyi bırakırdı. Bana tren kazalarında yamulmalar, birilerine benzetilip kaçırılmalar düşünmeye başlamıştı. Kaçırılıp götürülmeli, ağzım gözüm oyulmalı, kulaklarım kesilmeli, ensemde bir kurşun deliği ile yol kenarlarına atılmalıydım. Durumu anlıyordum. Geceleri uyumayıp Müzeyyen'in yüzünü seyrederken kafayı yemiş, kadın çekip gittikten sonra da yatak odası penceresinden rüzgârla konuşmaya başlamıştı.

Rolünü, bir dengesizin elinde de olsa, hakkını vererek sürdürmeye çalışan ve her an başına bir iş gelebilecek olan ben, nereden, nasıl zuhur ettiğini bilemediğim, kalbim olduğunu söyleyen bir ses ve kırmızı taçlı, gözleri sürmeli çizgi kuşu olarak kalmıştık. Kalp ile kuş, şimdilik zararsızdı. Yazarkazma, arıza sinyalleri veriyordu. Müzeyyen yürüyüp gitmeyi öneriyor ve gidiyordu. Durmak abesti. Fakat nereye?

"İp cambazı durumuna geçelim," dedi kalbim.

"Ne?" dedim.

"Tekrar edersem bir şey değişmeyecek," dedi.

"Neden ip cambazı?"

"Rüzgârı iyi," dedi, "ayrıca bu kazma ile biraz daha takılırsan, ipe pek de uzak değilsin."

Bu sözlerde gerçeğin soğuk yüzü ve fayda, hatta bir nevi zaruret vardı. Hissettim ve geçtim.

İp üstünde, günler, geceler ve mevsimler geçecek, sabahları açılan perdeler, akşamları kapanacaktı. Her pencerenin ardında bir televizyonun ışığı deli danalar gibi dönüp duracak, her sabah giden insanlar, her akşam dönecekti. Onlar gidip geldikçe "Nedir, mesele nedir?" şeklinde bir soru kafamı karıştıracaktı. Garip rüyalar görecek, ay ile konuşacaktım. "Hayat hakkında fikrim yok," diyecektim kendi kendime. Bir gece vakti ay dolunay iken, ana rahmi ile kafes karışımı bir balkondan denize bakacaktım. Ay, sisli puslu gümüşi mavi bir haber gönderip, "Beklesin geliyorum," diyecekti. Bekleyecektim. Şehir hatları vapuru, Avrupa'nın sarhoş ve geç kalmışlarını, sarsmadan, uyandırmadan usul usul Asya'ya, onları beklemeyen yataklarına taşıyacaktı. Yüksek ve yaşlı duvarlarının ardında düş gören saray, düşünde Adriyatikli balıkçıları Çin Seddi'ne kürek çekerken görecekti. Kıyıda gelip geçen arabaların farları ile aydınlanan rüzgârda yalnız bir heykel, "Yapılması gerekenin kimseye danışılmaksızın ve tereddüt etmeksizin behemehal yapılması" düsturunun şu an için ne ifade ettiğini düşünecekti. Gece olunca *restaurant*'lara dönüşen Sarayburnu çayhaneleri, sarayın düşlerinden, heykelin düşünüşlerinden uzak, bülbülü billuruna denk muhabbetlerle parıldayacaklardı. Önümde rüzgârla sallanan sokak lambasının altında Madam Angeli'nin kedi müritleri, kaplanlar gibi salınıp kıçlarını yayarak tıkınmaya gidecek, sesi tarazlı birisi sadece kendisi için bir şarkı söyleyecekti: *Bibaht olanın bağrına bir katresi düşmez. Ba-*

ran yerine dürr-i güher yağsa semadan. Bu sırada ben iç ses ile mırıldanma arası bir yerden o cümleyi sarf edecektim: "Hayat hakkında fikrim yok."

Çatılarda, damlarda, televizyon anteni düzeltiyorum bahanesiyle evden kaçıp, ufka bakan adamlar dolaşıyordu. İçlerinden biri dikkatimi çekmişti. Damların tenhalaştığı vakitlerde ve özellikle ay akşamları, maskeli bir kedi ve hangi yöne baktığı belirsiz bir martı ile gelir, yüzünde ateşböceği ışıltıları ile aya bakar, bir şeyler anlatıp dururdu. Yaklaşır gizlice dinlerdim.

Söz ettiği şeylerin birbirleri ile bağlantısı yoktu. Bir fikirde durma nedeni, sanki başka bir fikre geçmek içinmiş gibi, sonsuza kadar konuşacakmış hissini veren bir ritim ile akar, akmayıp uçuşurdu.

Havada erimiş insan sesleri toparlanabildiği takdirde tarihteki birtakım gizli şeylerin açığa çıkabileceği; suyun hafızasında birikmiş gizler; zebraların beyaz üstüne siyah ya da siyah üstüne beyaz olmayıp sadece çizgili oldukları; televizyon kameraları önünde, bando ve törenle alenen suya indirilen denizaltıların, daha sonra öyle gizli gizli nereye gittikleri; hangi gerçeklik biçimlerinin paranoya çeşidi ve hangi paranoya çeşitlerinin gerçeklik biçimi oldukları ve hepsinin "hakikat"in neresinde durdukları; aynalardaki görüntülerimizin, biz sırtımızı dönünce nasıl bir hayat yaşadıkları; "sağ el"in neden kutsal olduğu; "Yazmalar Mağarası" ile "Ayı Kültü" arasında nasıl bir bağ olabileceği; hangi milletlerin doğuştan postmodern olarak adlandırılabileceği; hangi kültürlerde hakeme "ibne" denildiği ve o kültürlerde hukuk duygusu derinliğinin iskandil metoduyla ölçülüp ölçülemeyeceği; park yeri bulamayan araç sahipleri ile kaldırımlarını savunamayan yayaların niçin hayatta bir boku savunmayacakları...

Adamı günlerce dinlemiş, ay ile konuşan ve her konuda fikri olabilen birinin, kendi başına davranabilmek konusunda da fikri olabileceğini düşünmüştüm. Bir akşam hepsinden önce dama çıkıp bekledim. Önce kedi gelmiş, "Buyurun, sizi tanıyalım" edasıyla bakmıştı.

Aşağıdan alıp, kısa bir takdimle, eski bir hikâyenin figüranı olduğumu, fakat artık kendim için bir şeyler yapmak istediğimi, ustanın namını duyduğumu, kendisini dam dam aradığımı ve işte bakınız, nihayet bulduğumu, kabul edilirsem ekibe katılmak istediğimi...

"İyi," dedi maskeli kedi, "fena üfürmüyorsun. Şu evden kaçıp damda dolaşan adamlardan olmaman senin için avantaj olabilir."

"Niye?"

"Usta uyuz oluyor onlara, taşak rengi evlerin, kendi başına davranamayan yaratıkları olduklarını düşünüyor."

"Tamam işte," dedim sıçrarken, "benim aradığım da bu... Kendi başına davranabilen hikâye kahramanı olmak."

"İyi de," dedi kedi, "birincisi burada böyle ani hareketler yapma, zemine alışık değilsen kayarsın. İkincisi, sözü bana bırak, ben seni takdim ederim. Son olarak, köşedeki balıkçı iyidir."

Atılan zarfı havada kapmış ve birtakım deniz canlılarının maskeli kediye ara sıra hediye paketi halinde gelmesi hususunda anlaşmıştık. Kendimle, uyanıklığımla, leb demeden leblebiyi anlayan halimle övünüyordum. Mutluydum, neşeliydim, ustayı bekliyordum. Ve gelmişti.

Kedi öne çıkıp "Sevgili Ustacığım," dedi, "arkadaşı yanlış kurmuşlar, kendi kendini kuran biri olmak istiyor."

"Evet," dedi usta, "bir zamanlar kendiliğinden kurulan saatler vardı ama yine de takılı olduğu kolu sallamak gerekirdi."

"Ne alaka?" anlamında kediye baktım. Durumun iyi olduğuna dair bir işaretin ardından "Dikilme, söze gir" anlamında bir işaret daha gönderdi.

Televizyonda şeker pembesi bir sesle program sunan genç birinden çaldığım ve bu gibi durumlara uygun olduğunu sandığım bir ses tonu ile, "Anlattıklarınıza," dedim, "istemeyerek kulak misafiri oldum ve etkilendim. İzninizle kendimi tanıtmak, ekibe dahil olmak ve mümkünse sizinle çalışmak isterim."

"İstemeyerek kulak misafiri ha!?" dedi usta, "Nasıl oluyor, istemdışı davranışlar mı?"

Şaşırmış, ne diyeceğimi bilememiştim ki, kedi yardıma koşup, "Rüzgâr taşımış usta," demişti, "arkadaşın kulakları da fena değil."

"Peki," demişti usta, "mesele nedir?"

"Ben, kendi başına davranabilen..."

"Anladım, aynı hikâye."

"Affedersiniz, daha önce böyle bir şey çalıştınız mı?"

"Denedik, fakat kayıyorlar."

Dönüp kediye bakmıştım.

"Damdan... birkaç kişi daha gelmişti... düştüler."

"Ah, denge demek ben demek. Benim için böyle bir tehlike yok."

Usta kediye dönüp "Kılıkırkyaran" diye birinden söz ettiğinde, kedinin bakışlarında, soru işaretleri ile karışık, anlık bir itiraz görmüştüm.

"O da kim?" diye sordum kaş göz ile kediye.

"Fena biri değil," dedi kedi göz kaş ile cevaben.

Sözü edilen kişiyi "kıl" hecesinden hareketle koltuk altı, şurası burası gibi yerlerin natürel kalmasından hoşlanan biri olarak yorumladım. "Kırk yaran" ise titiz bir zekâyı ifa-

de ediyor olabilirdi. Belki de ecnebiydi. Ticari bir durumda, mesela kadın iç giyiminde, üst düzey yönetici, çıkmış tek tabanca gelmiş dal gibi kadın, bir şekilde karşılaşmışız...

"Hangi şekilde?" dedi kalbim.

Şekil önemli değildi. Bir önem söz konusu ise, ona da bir şekil verilebilirdi. Neticede kadın, iç çamaşırları konusundaki fikirlerimi merak ederdi. Anlatırdım. Tek dokunuşta açılan sutyenlerin erkek milletine iyi geleceğini, çünkü filmlerde adeta dokunmadan pat diye düşen sutyen sahnelerinin onları gerdiğini, yani sutyen denilen şeyin sadece kadınlara ait olarak görülmesinin en azından iktisadi manada hata olacağını...

Bunun üzerine kadın, diğer iç çamaşırları hakkındaki düşüncelerimi de öğrenmek isterdi.

Biz, büyüklerimizden ecnebi hanımlara her daim iyi davranılması gerektiği prensip ve terbiyesi almış olabilirdik. Bu minval üzere başlayan muhabbetimizin bilmem kaçıncı sene-i devriyesini Bizans'ın bağrında, bir meyhane terasında, boğazın menevişleri ve Üsküdar kâşanelerinin guruba karşı yanıp eriyişleri eşliğinde kutlarken, yan masada mafya babası kılıklı iki fosil, kuzeyin yirmilik dal gibi kızlarını orta yaşlı bir mama nezaretinde karşılarına oturtmuş, sarımsaklı cacık tıkınıyor olurlardı. Yan masaya dikkatimin uzun sürdüğünü fark eden Clodin'e, yan masadaki resmin canımı sıktığını, ihtiyarları ufalamak istediğimi söyleyemez, "Müziğe daldım canım," derdim.

Müzik, segâhtan hüzzama geçer, oradan suzidil bir semaiye dökülürdü. Süleymaniye'nin ışıkları yanar, Haliç'in derinliklerinde gökyüzü bakır kızılına bürünürdü. Ben, tek

yaprak taze naneli kadehimi gayri ihtiyari sessiz, uzun bir iç çekiş gibi dikerdim. Clodin, ruhumun kıvamını sezer; zamandan asude ve münezzeh, mecnundan füzun tadlar ve istidatlar ile mücehhez olduğum bu gibi hallerde, bir kuzudan uysal, Sultan Süleyman'dan cömert olabileceğimi bilir, elimi tutup, "Benimle gelir misin Aziz?" diyebilirdi.

Bu isim gerçek adım olmayıp, Clodin tarafından şaka mahiyetinde takılmış olabilirdi. İsim, film icabı, Alman harbinde Ege adalarında mahsur kalmış İtalyan askerlerine esrar satıp, herifler ruh olduktan sonra donlarına kadar soyan anasının gözü bir fırlamaya ait olabilirdi. Hergeleyi tanımadığım için yorumda bulunamaz, Clodin'in tilkiliğe mi yakışıklılığa mı tav olduğunu kestiremez, aradan bir yerden yürüyebilirdim.

Soruya vereceğim cevap da aynı aralıktan geçebilirdi. Memleketimin ovaları, kırları, ana vatan, baba ocağı gibi kelimeler kullanarak yaklaşık yarım saat süren tek cümleyle direnebilirdim. Clodin, "Karar ver artık," diyebilirdi, "ana kucağı mı benimki mi?"

Soruyu alıp deniz kıyısına gidemezdim. Şimdi ve burada cevap vermek gerekirdi. "Haklısın güzelim," diyebilirdim, sakin ve sevecen, "fakat bizde ona sine-i millet derler." Cevap dışarıdan bakan biri için durumu kurtardığım görüntüsü verebilir, fakat Clodin artık az önce oturduğu yerde olmayabilirdi.

"Heyhat," derdim, "baki kalan şu kubbede nedir? Ya da nedir, mesele nedir?"

Soru aylarca beynimi kemirir, neticede bir gün kalkıp gider, Clodin'i ülkesinde ziyaret ederdim. Belki de gelir, beni havaalanından alırdı. Yanında bir adam olurdu. Meğer evlenmiş olurdu. Ben anında Ahmet Mekin olurdum. Kalbim,

"Marcello buraya daha iyi gider," derdi. Eski sevgilimi, yeni kocasıyla bir akşam yemeğe çıkarır, mutluluklar dilerdim. Şarabın en derini sular gibi akardı. Ben hep Clodin'e bakardım. Kocası saatine bakardı. "Geç oldu," der, kalkar giderlerdi. Arkalarından bakardım. "Kapatıyoruz bayım," derdi birisi. Olabilirdi.

Ortaklı işleri sevmezdim. Yine de mesele çıkarmamış ve ilk fırsatta kedinin kulağına eğilip, "Güzel bişeyse yatakları ayırmayalım," demiştim; "tercihan ikiz yatağın en büyük boyu bana uyar... ve bu da gidici ise hiç başlamayalım."

"Sen bi gör de," dedi kedi, komisyoncu ağzıyla, "sonra konuşuruz."

Canlandıracağım karakterin kendi başına davranabilen hikâye kahramanı olması fikrinde usta ile anlaşmıştık. Bunun nasıl olacağını henüz bilmiyorduk. Herhalde hikâyenin akışı içinde birlikte çözerdik. Figüran rolünde de olsa, daha önce bir hikâyede bulunmuş biri olarak üzerinde öncelikle durmak istediğim konular vardı. Deneyimlerimi şart şurt olarak değil de, ortak çıkarlarımız adına tedbir olarak takdim etmek istemiş ve "Usta," demiştim, "size Usta diyebilir miyim? Bu beni havaya sokar."

Cevap vermedi. Bir grup ateşböceğini kozasından saldı. Böcekler, bezik oynayan kadınlar çizdiler havaya. Sonra resmi bozup altı kol iskambil oynayan adamlar çizdiler. Adamların yüzlerine oyun esnasında birbirlerine yanak şişirme, burun oynatma, kaş-göz ile manyel verişler çizdiler. Oynarken oynayan adamların yanına gelip oturan küçük bir çocuk çizdiler. Çocuğa, "Baba, annem çağırıyor, misafir geldi," diyen bir konuşma balonu çizdiler. Babaya, "Otur bir gazoz iç, sonra gideriz," cevabını çizdiler. Diğer adamlara, mara-

za çıkarıp oyunu bozmasın diye çocuğa yönelik birtakım şirinlikler çizdiler. Çocuğun gözlerine, "Ben bu masadan en az bir gazoz daha çıkarırım," bakışı çizdiler. Sonra, pencere kenarında bir masaya oturmuş, pencereden dışarı bakan bir adam ve havaya, mekânda kurdele kıvrımlarıyla dolaşan şarkının sözlerini çizdiler:

"Sen hep beni mazideki halimle tanırsın
Hâlâ bilirim, boş yere bekler, inanırsın"

Pencere kenarındaki adamın dönüp şarkıya bakışını ve bakışı taşıyan yüzü çizdiler. Adamdaki yüz benimkiydi...

"Bunu nasıl yaptın?" dedim.

"Neyi?"

"Yüz, benim yüzümdü."

"Belki de sendeki yüz onundur," dedi usta.

"Olabilir," dedi kedi, "neticede herkes hikâye kahramanı. Dert etme."

Resim dağıldı. Gece, yıldızlar, saray ve cart turuncu ışıklarıyla camiler belirdiler. Kız Kulesi önünden kapkaranlık hayalet gibi bir gemi, kıçında "Danube" yazısı ve yazıyı aydınlatan ışık ile geçti.

Huylandım. Usta, sakin görünüşünün ardında mesele çıkarmaya meyyal huzursuz bir tipti. Kedinin yürüdüğü yolu kestiremedim. Sadece bu cevaplar bile, arıza çıkacağının belirtisiydi ve geri dönmem için yeterliydi. Fakat kendi başına davranabilen hikâye kahramanı fikri, bütün cazibesiyle ışıl ışıl parıldıyordu. Sırrı elime geçirebilirsem, kimse beni kurmadan her şeyi kafama göre kurabilir, jönün allahı ya da Kraliçe için çalışan mevki sahibi başarılı biri olabilirdim. Esmer bir direğe bağlanmış, giysileri orasından burasından yırtılarak açılmış ve ziynetleri saçılmış sarışın kızı, Kızılderili kampına dolu dizgin girip, çarpık ve altın dişli, pis gülüşlü Arapların elinden kurtarabilirdim. Bu arada telef ettiğim Kı-

zılderililerden biri, *"Bir hışımla geldi geçti, hey hey, Kiziroğlu Mustafa Bey..."* türküsünü mırıldanır, diğeri son nefesini verirken Suzi'ye, Kurmanci dilinde sorabilirdi:

"Abi ibne mi, yenge?"

"Hayır," diyebilirdi Suzi, "Con Veyn dayısı olur."

Müstesna fikirlerimi kendime sakladım. Kimseyi ürkütmeden, sakin ve ağır yol almalıydım. Eğer kendisi için olanı isteyebilmek bu idi ise, birinci adımı halletmiştim. Sırada, kendi başına davranabilmek vardı.

"Önce kitabın kalınlığı konusunda konuşmamız gerekiyor usta," dedim kediyi yok sayarak, "ince kitap ucuz oluyor, ucuz kitap dağıtımcının ilgisini çekmiyor. Dağıtımcılar ellerinde daha kalın şeyler tutmak istiyorlar. Ayrıca ince kitaplar elden ele dolaşarak okunduğundan daha az satıyor."

Bekledim. Sessizdi. Böcekleri saldı. Böcekler bu kez de, "Beyaz Elif Hanım ile Meyrem oğlu Sülman İsa Bey'in gece vakti Söke yaylalarında aya yıldıza bakıp, ezberden 'Kelile ve Dimne' masalı okumasının resmi"ni çizdiler havaya.

"Usta," dedim, "beni duydunuz mu?"

"Duydum," dedi, "fakat ne sakıncası var?"

"Ne sakıncası var?" sorusunu duymazdan gelip, "Bir şey ekleyebilir miyim?" dedim, "Eğer başka bir dile çevrilmesini istiyorsanız, tüpgaz dağıtan müzikli kamyonetlerden söz etmeyin, çünkü örneğin Fransızlarda böyle bir şey yok."

"Çeviri ha?" dedi kedi, "Haklı. Tevazu gerzekler içindir derler."

"Öyle mi?" diye bir ses geldi ustadan.

İkili sohbetin benimle ilgisinden emin değildim. Çok da umurumda değildi. Benim de kendime göre bir ağırlığım

vardı ve istediğim zaman kullanabilirdim. "Son olarak usta," dedim, "izninizle söylemek isterim, yerel değerler işi güçleştiren şeyler. Pazarı daraltabilirler."

"Ne pazarı?"

"Salı pazarı, perşembe pazarı... Tezgâh üstüne çıkıp, göğsüne Diyarbakır karpuzu sığabilecek büyüklükte sutyenleri takıp 'Al...al...Türkan Şoray bile aldı... Tütüncü Roza, Türkan'dan gördü aldı' diye bağıran bıyıklı satıcıların çarşamba pazarı," dedim içimden. Sonra birden at pazarı, saman pazarı, esir pazarı, avrat pazarı, tavuk pazarı, Rumen pazarı, bildiğim tüm pazarlar, kuruldukları günler, semtleri, pazarcıları, zabıtaları, cepçileri, fortçuları, sabahçı, akşamcı, çürükçü, ucuzcu, mostracı müşterileri ile geçti içimden. İçim daraldı.

"Tamam usta," dedim, "bildiğin gibi takıl."

"Bir dakika," dedi.

Ustada hayat belirtisi hissettim ve bu canlılığı, Prusya stili topuk ile jilet delikanlı arası bir yerden selamvari karşıladım:

"Buyur usta."

"Bu dili bırakacağız."

"Hangi dili usta?" dedim, hazırolda ve baston sapı kıvamında bir duruş ile.

"Bu takıl, makıl ve benzeri kelimelerin dilini..."

"Bi dakka, Kamil!" dedim, "Bu dil, delikanlı gizli örgütünün alamet-i farikası, ferman girmez kuytuların alaim-i sema şahikasıdır. Duruma göre tek ayak üstü ricat ağırlaması, fularlı artiz tavırlara kartal kanadı karşılaması, boynu eğiklerin kundak sarma zulası, icap ettiğinde ejderha dili saldırmasıdır. Biz bu dili ordu yardımlaşma kurumundan ve cuma vaazlarından almadık. Her ne kadar memleket sathında, bu dili ve aksesuarlarını taklit ederek kostaklanan birtakım tel maşa tipler görülmüşse de, bu dilin, sağında padişah olsa solundan dönen erbabı vardır. Ve feriştahı gelse, istikbal-

de dahi bizi bundan kim mahrum ve men ulaan..." dedim içimden. Güzel konuşmuştum. Fakat sormayı tercih ettim:

"Niye usta?"

"Kendin söyledin," dedi, "yerel mevzular pazarı daraltır diye."

"Yerel olur mu usta," dedim, "Bütün Akdeniz, Latin Amerika, dünyanın tüm liman şehirleri, cinayeti meşhur sekenelerin bağrı açık taifesi, açık tribünlerin cevval çocukları, aralarında hilal, haç, saldırma, muşta, kırbaç, hatun beli çapları, gurur ve mahcubiyet yaka numaraları, his dünyası ve tasavvur derinliği, cinayet nedenleri ve kullanılan aletler gibi farklılıklara rağmen bu frekanstan çalışır."

"Güzel konuştun," dedi, "bunun dansı nasıl olur?"

"Yerim dar."

Ateşböceklerini saldı. Böcekler gecenin koyuluğuna minik titrek parıltılar ile "anasına küsmüş, damda yatan oğlan" resmi çizdiler. Usta döndü, "Yine de," dedi, "bu ocağı dağılmış yeniçeri dilini bırakacağız."

Küçük, sevimli bir şeytan, lay lay lom tavırlarla geldi, "İpi kopar, dola boynuna, bir ucunu tavana bas, önce ustam öldür sonra kendini as," dedi. O gitti, ablası geldi, gözlerime baktı, yetmedi, içeri bir yerlere aktı, ancak ciddi bir yangınla sönebilecek, fitil ucu büyüklüğünde pembeli turunculu, buz mavisi minik bir alev yaktı: "Sen tıfıl sözüne bakma, çocuk sözüne kanıp tezgâhı bozma," dedi ve beni ince hamurdan sarılı muska börek halinde bıraktı gitti.

"Tamam usta," dedim, huzura kavuşmuş ile teslim olmuş arası fakat hâlâ kendince mevcut bir yerden, "dilsizi mi oynayacağım?"

"Hayır," dedi, "bizim dilimiz başka."

Ne demekti? "Reca ederim hanımefendi" dili mi? "Şu an-

da toplantıda, daha sonra sizi geri arayabilir miyiz?" dili mi? "Kendi okulunu kendin yap, yapamıyorsan bari tebeşir al" dili mi? "Meselelerin takipçisiyiz" dili mi? Dana dili mi, sığır dili mi?

"Ne gibi usta?" dedim, sipariş alırken öne uzayan, mesleğini benimsemiş garson edasıyla.

"Beden dili," dedi.

"Hass..." dedim içimden, "üç kuruş aklı olan biri bu adam ile damda sekeceğine, Dikilitaşlı Korhan Keten mi olur, Uzunzade İhsan Bey mi olur, kitapları çok satan, peşi korsanlı birini bulur, 'Usta ben geldim' der, otururdu." Hatta söylentiye göre okuma-yazma bilmeyen fakat ne hikmetse kitapları koklayınca içindekileri birebir anlatan ve odunluğundan fare geçti diye tüm odunları yıkayıp güneşte kurutan Deli Zehra namlı kadın bir gün bu şahıslardan birinin kitabını koklamış, bütün hayatı değişmişti. Kadın koklama yeteneğini kaybetmiş, fakat okuma-yazmayı öğrenmişti.

Düşünmem gerekiyordu, çekilmek için müsaade istedim. "Şunu al," dedi, "yanında bulunsun." Verdiği defteri cebime attım. Sahile inip denize baktım. Her zamanki gibi akıyordu. Kalbime sordum.

"Gidelim mi, kalalım mı?"

"Kalıp ne yapacağız?" dedi, "bari zıplayalım da hareket olsun."

"Fakat," dedim, "sağı solu belirsiz görünüyor, ayrıca sen de biraz teşne ve kıvrak görünüyorsun."

"Yine de ip üzerinde çakılı kalmaktan iyidir."

"Tamam," dedim, "rastgele."

"Rastgele," dedi kalbim.

Zıpladım, suları gölgeli sabah mavisi hoppa bir denizin yanı başında, dünyanın her yerine gidip gelen gemilerin ya-

naştığı bir rıhtımda, Stella Solaris adlı kuğunun kıçı dibinde belirdim. Bir şehir hatları vapuru ince bir martı bulutunu ve sabah güneşini arkalamış geliyordu. Kendimi ve çevreyi yokladım, başlangıç olarak fena değildi. Uzaktan bakan biri böyle resmedilmiş biri için, "Hikâye kahramanı olsa gerek" diye düşünürdü. İsabet olurdu.

Deniz biraz hırçın, bulutlar hareketli, rüzgâr sert olabilir, hatta hafifçe zorlayıp savurabilirdi. Herkesin kıçını kurtarmaya çalışarak sağa sola koşturduğu bir resimde, rüzgâra atmaca pozunda asılmış bir duruşla, çok daha vurucu bir ifadem olurdu. Belki daha sonra, hikâyenin filmi de yapılır, denizin ve rüzgârın sesi olaya katılır, her şey çok daha ham görünürdü. Sarışını beklemiş olmamın manası büyür, o yanıma gelip, "Hoş geldin, beş geldin, niye eli boş geldin" gibi bir şeyler söyler, ben de bir kahramanın belli belirsiz duyulabilecek sesiyle, uygun bir cevap verirdim.

Bu halimin resmi yakın plan olur, göz kenarlarım kırış kırış, uzaklara bakar, önümde uçsuz bucaksız bir ova, ovada dolana dolana akan bir nehir, başımda ak bir tolga belirirdi. Nehrin gümüş bir yılan gibi tıssssslayarak dolandığı ovayı, şahin bakışlarımla tarar, süvarilerimi yaz güneşinden koruyacak bir orman bulurdum. Gider, ağaç altına yayılır, çocuklar gibi şen olurduk.

Tolgamı ve ağırlıklarımı bırakır, sorumluluklarımı yanıma alır, ormanın kalbine yürürdüm. Ormanın kalbi, dövme bakırdan mamul çıngırak sesleriyle beni derinliklerine çağırırdı. Giderdim. Sesin geldiği yönde, küçük bir açıklıkta, ışıklar gölgeler arasında genç bir kızın, koyun kuzu otlattığını görürdüm. Biraz sonra genç kız beni bir ağaca yaslanmış, dişlerim arasında bir papatya ile ona gülümser bir halde bulurdu.

"Korkma küçüğüm," derdim, "korkma nazlı çiçeğim, orman kuytusu, üzüm buğusu, ben adam yemem."

"Biliyorum," derdi kız.

Cevap beni şaşırtırdı. Yüksek ağaçların arasından şeffaf sütunlar gibi inen huzmeler içinde, sarışın bukleleri, küçük delişmen goncaları ve kendini sakınmayan rahat davranışları dikkatimi çekerdi. Yanıma davet ederdim, gelirdi. Havadan sudan konuşurduk. Konu biterdi. Gözlerinin derininde bir telaş görürdüm. Nedenini sorardım.

"Her şeyin bir bedeli var," derdi, "güzelliğimin de."

Karların eriyip nehirlerin coştuğu günlerden bu yana, haftalardır at sırtında dibi ve ruhu kösele kıvamına gelmiş biri olarak, genç kızın saçlarındaki ışık ile yumuşar, "Çoban kızı, çoban kızı, anan var mıdır?" şarkısını söylerdim. Kız, "Ne anam var ne de babam, ben bir öksüzüm" dizesi ile eşlik ederdi. Her şey çok hızlı gelişir, birbirimize eşlik ederdik. Öyle ki bir ara, "Bu şarkıyı geçenlerde de söylemiştik," derdi. Kiminle söylediğini sorardım goncalarını koklarken.

"Geçen hafta bir birlik daha geçti," derdi.

Gözlerimdeki perde-i gafleti yırtar atar, savaşçılarımı ve sorumluluklarımı hatırlayarak geri dönerdim. Yüzümdeki ifadeyi gören seyisim, derhal atımı eğerlerdi. Ak tolgamın tüyleri rüzgârla yarışır halde, şimşek hızıyla geldiğimi gören savaşçılarım, çekirgeler gibi sıçrayarak at binerlerdi. Ortalık toz duman olur, bulutun içinden atım, siluetim ve naram ile çıkardım: "İleri!"

Kimse de "Niye?" veya "Nasıl?" diye sormazdı. Sorulmazdı. Bu kuvvette bir hareketin durmaya düşünmeye vakti ol-

mazdı. Onun, düşünceye değil, hareket halinde olmanın bizatihi kendisine ihtiyacı vardı. Mesele buydu ve bu böyleydi.

Durgun mavi gökte asılı martılardan biri, omzuma krem rengi bir emanet bıraktı. Ustanın şakası olduğunu düşündüm. Belki de küçük tesadüfler ile, hafif bir hikâye olarak başlayacaktık. Sonra olaylar tırmanacaktı. Sade görünümlü biri olarak sokak aralarında belirecek ve gündelik teferruatlar arasında dolaşacaktım. Olaylar beni mecburen kahraman rolüne itecekti. Belki de liman gecelerinin en müstesna ve mutena mekânını açacaktım. Ortadoğu ve balkanların en güzel ve harap kadını, maestro tarafından, "Ve şimdi huzurlarınızda, sahnelerimizin hanımefendi ışığı Yıldız hanım!" olarak takdim edilecekti. Orkestra bir tangoya başlayacak, nağmeler mekânı dolduracaktı. Biz, dışarıda yağmur yağıyormuş da, ıslak pencere camları ardından şehri yarı bulanık görüyormuşuz ve "Acaba burası Paris mi yoksa İstanbul muymuş?" halet-i ruhiyesi içinde su yutarken, liman gecelerinin puslu dolunayı şantöz Yıldız sahnemize inecekti:

Mazi kalbimde bir yaradır, aşkım bahtımdan karadır.

Ruhlarımız, balkonda asılı ve kurumak üzere iken yaz yağmuruna yakalanmış havlular gibi şişip ağırlaşacaktı. Boku yiyecektik. Ben, bir nevi kapatmam olan kadına, sahneye her çıkışında bir kere daha tav olacak, fakat mekân sahibi olmanın mesuliyeti ve gece âleminin doğuştan puşt olması nedeniyle, sakin ve ağır adam resmi verecektim.

İçimden, "Ah" diyecektim, "götü duvara dayama mecburiyeti olmasa, uğruna tabut çivisi sigaraları günde dört pakete çıkardığım, şu gölgeli mehtap yüzlü kadınla, alıp başımızı kışların ve çakalların uğramadığı başka bir şehre gitsek, gidip bahçesi palmiyeli, pencereleri ahşap kepenkli bir evin verandasında ayaklarımızı uzatsak, ben közde patlıcanlı, el-

ma sirkeli salatalar yapsam, beyaz peynire zeytinyağları, yaban kekikleri, pul kırmızı biberler eksem, akşamları birlikte iki duble içerken, *Yıldızlı Semalardaki Haşmet*'i söylesem..."

Bu esnada birinci ve ikinci kaptan olmak üzere iki denizci pat diye kapıdan içeri düşecekti. İkinci kaptan duruma uyup atmosfere karışırken, diğeri bara tüneyecek ve sigara yakış biçiminden, pezevengin ömrü boyunca Hampri Bogart seyretmiş, bir nevi esas oğlan eğitimi almış olduğunu anlayarak huylanacaktım.

Netekim herif, Yıldız'ı görünce, "İşte hüzünlü ve güzel bir kadın, gelmişken kurtarim" bakışı ile bakacaktı. Ve buna hakkı olduğu düşüncesi ile işe asılacak Yıldız da, arkasında rüzgârlı, köpüklü, mavi deniz fonu ile tıraş losyonu gibi duran herife tav olacaktı.

Ben, sosyal ve ekonomik şartların zaruri bir neticesi ve sert durumların pis herifi olarak, kadını uğruna her şeyden vazgeçecek kadar sevmeme rağmen, kaptan üniformam olmadığı ve karanlık işlere bulaştığım için kelek durumuna düşecektim. Yıldız'a dair hislerimin esamesi okunmayacak, itiraz hakkımı kullandığımda, bu ibneden bir de mariz yiyecektim. Kadın elimden kayıp gidecek ve ikili, hesapta mutlu son olmuş gibi liman boyunca yürüyerek uzaklaşacaklardı.

Sonra bir gün Yıldız, "Gemide yaşayamam" diyecek, bir ev tutmak durumunda kalacaklar, aralarında şöyle bir konuşma geçecekti.

Kaptan:

"Hangi semtte oturalım sevgilim?"

Yıldız:

"Bilmem ki acaba İstanbul'u terk mi etsek?"

Kaptan:

"Nasıl istersen ruhum. İstersen İzmir'e yerleşebiliriz."

Yerleşeceklerdi. Karşıyaka'da bahçe içinde, ahşap kepenkli, palmiyeli müstakil bir ev tutacaklardı. Pezevenk, akşamları verandada bin bir çeşit Ege otları ile harikulade masalar donatacak, tek buzlu iki kadeh rakıdan sonra, *Mani oluyor halimi takrire hicabım* şarkısına girip, yıldızları fethetmeye devam edecekti.

Birkaç ay sonra, Kaptan'ın çalıştığı firmanın bir bankadan trilyonlar hortumladığı anlaşılacak, gemilere el konacaktı. Hortumbanklar, verirken hızlı, geri alırken ağır olduğundan, gemiler limanda aylarca müsadere edilecek, bir süre bekledikten sonra başka bir gemi işi arayan, bulamayan ve giderek ruhu kararan Kaptan arıza çıkarmaya başlayarak, sabahtan akşama kadar, kaderi, arkası horozlu aynalar gibi kıç cebinde taşıyan Korto Maltez adında bir denizcinin hikâyeleri arasında kaybolacaktı.

Önce sofra düzeni bozulacak, sonra adam, *Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime* şarkısına kilitlenip, yıldızların ve komşuların ruhunu tırmalayacaktı. Yıldız, durumu toparlamaya çalışarak, "Yuvamızın mutluluğu için çalışmaya hazırım," diyecek, nedense elinden başka iş gelmediği için, bir yaz gecesi İzmir Fuarı'nda, gelin terliği pembesi ve ispirto mavisi renklerde, kanat çırpan neon leyleğe bakan bir sahnede tango söylemeye başlayacaktı.

Ne Yıldız ne de Kaptan, mekânın bana ait olduğunu ve fuar müşterisinin tangoya sıcak bakmadığını, müşteri rolündeki şahısların tarafımdan tutulmuş figürasyon olduğunu bilecekti.

Akışı sevmiştim. Hikâye benden giderken bile bana geliyordu.

Kuş bokunu sildim. Hikâye içinde bir manası olsa bile bu kadar manidar hallere gerek yoktu. Biraz ileride, kıyıda, leylekvari, ince uzun, gözlüklü, genç bir adam elleri cebinde denize bakıyordu. "Yeni mezun, işsiz ve manitasız biri" olduğunu düşündüm. Belki de manitası olmadığı için denize bakmaya vakit buluyor olabilirdi. Belki de cevapsız sorular sahibi biri idi. Elimi cebime atıp paketten sigara çıkarttım. Ateşim yoktu.

"Birader," dedim, "çakmak, gaz ocağı gibi bir şey bulunur mu?"

"Sigara kullanmam," dedi genç.

Bir terslik vardı. Kuş bokundan sonra, sigarasını yakamayan bir hikâye kahramanı bana uymazdı.

Sarışınımı düşünmeyi tercih ettim. Belki de yaklaşan vapurdan inecek, bir sürü kazmanın arasından süzülerek geçecek, kazmaların baş üstü düşünce balonlarında, "Acaba hangi ayı yiyor bu lokumu?" yazısı okunacaktı. Sarışın aralarından sıyrılıp yanı başımda bitecek ve "Ne zaman geldin? Neden, niçin geldin?" şeklinde sorular tevcih edecekti. Ben de daha havalı olur diye, bir şeyler ile karşılaşacağım hissinden dem vuracaktım.

"Tesadüflerle sürüklenen bir hayattan kurtulmak için tesadüf arayışı," dedi, biraz ilerimde dikilen genç.

"Birader," dedim, "benimle mi konuşuyorsun?"

"Genellikle durumlarla konuşurum, şahıslarla değil," dedi, ince uzun yaratık, "ayrıca sesli düşünüyordunuz."

Herifi şöyle bir süzerek tarttım. "Şimdi bu leyleği ufalasam," dedim içimden, "hikâyenin gidişini olumsuz etkileyebilirim." Hakikaten buna bir çaksam, gidip kafayı kaldırım kenarına vurabilirdi. Kafa karpuz gibi yarılır, küçük kızıl bir gölcük oluşur, göle ay vurur, sarışın çıkar gelir, herifi bir tür

kırmızılık halinde boylu boyunca yerde yatarken görür, "Bu ne?" diyebilirdi, "Kim bu serilmiş yerde yatan kırmızı şahıs?"

"Posta arabası ezdi," diyemezdik, resim uymazdı. "Onun adı kırmızı," diyemezdik, dedikodu olur, yanlış anlaşılırdık. "Hikâyenin manevi şahsiyetini tağyir, tebliğ ve ilga vaziyeti vardı, gerekeni yaptık," diyebilirdik. Sarışın, "Ne diyor bu Allahın ayısı?" bakışıyla bakabilirdi.

O bakış artık aramızda herhangi bir durum olamayacağını, onun maddi değerler dünyasında yaşayan bir ailenin kızı, benim ise ulvi değerlere sahip bir delikanlı olduğumu, adeta itiraf ederek, aramızda duvar örebilirdi. Duvarda bir kertenkele, "Nedir, mesele nedir?" bakışıyla bakar, yapıştığı duvarın ardından şen kahkahalar yükselirdi. Elini istemeden kana bulamış ve sarışını tarafından yanlış anlaşılmış bir delikanlı olarak bana, şehrin bağırsaklarına ve gecenin kalbine doğru, meçhule giden gemi edasıyla kürek çekerek arazi olmaktan başka bir yol kalmayabilirdi.

Böylece, hikâyeye bir kaçak olarak başlamak durumunda kalabilirdim. Şartlar beni sevgilisini kaybetmiş ve ona bir daha kavuşabilmesi imkânsız biri olarak mecburen kahraman olmaya iter ve duruma uygun bir halet-i ruhiye verebilirdi: kaybedecek hiçbir şeyi olmayan, korkusuz, yüreği boş bir adam...

Gece olup da, gecenin olabilirlikler, neon ışıklar, yağmurla ıslanan kaldırımlarda şemsiyelerine sarınmış, ince topuk sesleri bırakarak güzergâhlarına giden sarışın kadınlar kokusu ve zengin gösterecek ise, "yine elimizde kaldı" kokusu; yedi tül dansı ile şehri sarıp sarmalarken, zifiri karanlık bir odada, oturduğum koltukta, nafile gam ile ağyar elemi çeken bir çift göz, kırık bir kalbin kızıllığıyla ışıldayabilirdi.

Ayağa kalktığımda bütün âlem durulup, topukları yan basık pabuçlarım ve gölgem, "Savulun Deccal geliyor," edasıyla sokaklara düştüğünde, namım şehrin iç organlarına dağılabilir, Bizans çıkmazları bile açılıp, çift şerit yol verebilirdi.

Hesapsız cesaretim, ölüme susamışlığım, amansız kan içiciliğim, uzakları delen efsunlu bakışlarım ile bir efsane olabilirdim. Gündüzleri sokak aralarında, küçük bir çocuğun elini tutarak yürüyebilen kör maniciler, hançerelerinin mamut kemikleri çağı, çanak çömlek çağı, kuş dili bilen padişahlar çağı, sert ve nemrut bir tanrıyla konuşurken tırsıp elindeki tabletlerden birkaçını düşüren peygamber çağı kadar eski bir yerlerinden çıkardıkları feryat figanlar ile, hikâyemi "Feriştah ile Sarışın'ın Hikâyesi" adı altında, yaprak yaprak şehir halkına satıyor olabilirlerdi.

Onu tarif edilemez bir biçimde sevdiğimi, tarif edilemediği için nasıl sevdiğimin anlaşılamadığını, anlaşılamamış bir şeyin arkasında ifadesiz dikilip duran siluetimin benzer biçimde dikilebilen bir odunu bile anlamlı kılabilme yeteneğini, âlemin yetenekli odunlara olan zaafını ve belki de bu nedenle aslen intihari bir gidiş olarak yola çıkmış iken, gerçeğin ta kendisi ve hatta bizatihi hakikat olarak dönüp geldiğimi...

Neticede ben, sarışını tarafından yanlış anlaşılmış ve durumu düzeltmektense daha da ağırlaştırmayı tercih eden tipte, enerjik ve cevval biri olabilir, bu cevvaliyetle, şehri namussuz uğursuzlardan temizleyebilir, bu kadar geniş bir operasyonda, doğal olarak arada telef olanların leşleri üzerinde, fethedilmiş bir burca bayrak dikercesine, göğsümü en şık ölümlere açabilirdim. Bu esnada sarışınım, San Fran-

sisko polis otolarının alları morları ve üçün biri seviyesinde maaş alan emniyet müdür muavini bir kazmanın kolları arasında teskin edilirken, gözyaşlarına boğulmuş, hıçkırıklar içinde belirirdi. Ben, yeryüzünün gelmiş geçmiş en şahane gülümsemesi ile ona bakarken, uzakta bir yerde, kime ait olduğunu bilmediğim, *Biraz kül biraz duman o benim* işte şarkısı, "Beni sevdiğin zaman o benim işte" cümlesi ile nihayet bulabilirdi.

Arkamdan "Lancelot Sendromu" diyebilirlerdi. Dönüp "Kim ulan o?" dediğimde, "Bir nevi Keşanlı Ali, abi", cevabı gelirdi. İçimde bir his, birilerinin yanmak üzere olan bir kazı çevirdiğini söylerdi. Üstünde durmazdım. Şu an için sözlerin bana bir tesiri olmazdı. Sözlerin yetişmediği cennet mekân bir boyutta, ince belli kallavi bardaklarda Erzurumlu kardaşlarımın "Sanki beni dürtirler," dedikleri kıvamda, cehennem kızılı kıtlama çaylar içiyor olabilirdim. Başımın üstünde Kanabis marka bir zafer tacı, konmak ya da konmamak mesafesinde ışıldıyor olabilirdi.

Şehir hatları vapuru böğürdü, uyandım. Derin taktik düşünceleri bir kenara bırakıp, biraz sohbet olsun diye, biraz da mizacımın verdiği bir halden diğer hale göz kırpma hızında geçme yeteneğim ile, limanda kıpırdayan kuğunun kıçına bakarak, "Gemi gidiyor," dedim.

"Hayır," dedi bana ait bir hikâyede yanı başımda bulduğum ve varlığının kıyak mı kelek mi olduğuna karar veremediğim şahıs: "Gitmeye hazırlanıyor, ikisi farklı şeylerdir."

Hal ve gidişatına bakılırsa, cümlelere, kelimelere, ses tonuna, satır aralarına, bakış kırıntılarına, kaş oynayışına, burun kanadı titreyişine, velhasıl hareket eden, etmiyorsa da

edecekmiş izlenimini veren her tür ayrıntıya takılan, takıldığını un ufak eden biriydi.

"Ayrıca," dedi, "buradan bakışla gidiyor olan, gittiği yerden bakışla geliyor olabilir."

"Tamam koçum," dedim içimden, "istiyorsan oynayalım." Sohbete küçük dokunuşlarla katkıda bulundum ve konu, akışkan bir kıvam aldı:

"Gidiyorken gelebilmek ya da geliyorken gidebilmek gibi aynı anda iki zıt yönü olabilen tek bir eylemi ifade için yeni kelimeler gerekebilir. 'Gitse de kodum gitmese de' türü ifadeler, rüzgârların önünde kuru yaprak misali yaşayan birini esintisiz anların ağırlığına karşı koruyor olsa da, aranan kelimeyi bulmak da bir işe yaramayabilir. Belki de Stella'nın gerçeği, bir yerden bir yere gitmektir. Aranan kelime bu gerçekliğin içinde yatıyor olabilir. Stella'nın gerçeğine komak diye bir şeyin mümkün olacağını sanmam. Stella giderken gerçeğini de beraber götürüyor olabilir. Bu sadece bir gemi adıdır ve söylenen şey, kaptan ile belki, hatta piyanist ile büyük ihtimalle, fakat gemi ile biraz zor olabilir ve belki de..."

"Senden hikâye kahramanı olmaz oğlum," dedim içimden, "senin yaradılışın eksik."

O burgu tekniği ile kuyu açarken, gemi gözden kayboluyordu. Durumun bana taktik bir üstünlük sağladığını hissettim.

"Boşver Hurşit," dedim, "Stella çoktan gitti... Baksana, kıçı bile görünmüyor."

Son sözü söylemiş olmanın tadını bozmamak ve bu kazmadan gelebilecek yeni bir yarma hareketine muhatap kalmamak için, ustanın dam başında verdiği defteri çıkarıp

"Meşgulüm, ne halin varsa gör," havasında karıştırdım. Defterin ilk sayfasının sağ alt köşesine, "Yolcunun Not Defteri" başlığı yazılmıştı.

"Benim adım Hurşit değil," dedi, "genellikle Kılıkırkyaran olarak anılırım."

Dilimin ucuna pis bir tat geldi. Sanki defterde çok anlamlı bir şey okumuşum da anlam çarpmış, derin bir mana âleminde çakılı kalmış gibi dikiliyordum. İşaret parmağım defter yaprakları arasında öylece duruyor, altında ustanın çalışma notları olduğunu sandığım satırları görüyordum:

"Geminin hareketlerini personel, personelin hayatını gemi kurguluyor. Fakat yolcu her iki kurgunun da dışında. Acaba birileri onu kurmadan kendini kurabilen tek yaratık yolcu mudur? Ve yolcuyu yola kuran ya da yolda kuran var mıdır?"

Bir kere daha okudum, ikinciyi yarım bıraktım ve "İşin zor usta," dedim içimden, "seninle yola çıkmak da hangi akla hizmet ise?"

"İşim zor," dedi usta kendi kendine.
"Ne gibi," dedi kedi.
Usta ufuk çizgisini işaret etti.
"Ne görüyorsun?"
"Hiçbir şey," dedi kedi.

Usta ateşböceklerini saldı. Böcekler ufuk çizgisinin üstüne gece vakti bir ada, adaya sahil, sahile liman, limana tekne, kıyıya yol, yola kaldırımlar, evler, binalar, dükkânlar, hanlar, hangarlar çizdiler. Adanın üstüne ay ışığı, tepelere giden yollar çizdiler. Yollardan birini uzun çizdiler. Uzun yolun ucuna iki-üç hanesinde ışık olan karanlık bir köy çizdi-

ler. Işıklardan birine pencere, pencerenin içine perde ve sedir, sedirin ardına beyaz badanalı duvar, duvara ahşap çerçeveli fotoğraf, fotoğrafta bir adam, adama bir yüz çizdiler.

"Çömezin yüzüne benziyor," dedi kedi.

"Farkında değilim," dedi usta,

"Peki daha sonra," dedi kedi.

"Hiçbir şey," dedi usta.

"Bunun hikâye ile ne ilgisi var?" dedi kedi.

"Ne hikâyesi?" dedi usta.

Sustu, bir şey söylemedi kedi.

Bütün samimiyetim ve mevcudiyetimle bir sarışın beklerken, bana garip bir adam vermişlerdi. Canım sıkılmak üzereydi. Defteri kapattım, döndüm. Bir şey söylemeliydim.

"Size söylendiğini sanıyordum," dedi, "yani asistanınız olacağımı..."

Söyleyecek sözüm olmasa da sözün ağzımdan alınmasından hoşlanmazdım. Rızam olmadan yanıma birinin dikilmesinden de hoşlanmazdım. Vakit kazanmak için, konuyu değiştirdim ve mendirek açıklarına dizilmiş balıkçı kayıklarının, bir inip bir çıkan hallerine dair bir şeyler uydurdum. İyi olmadı.

Tümüyle kendiliğinden, dilimin ucuna geldiği şekli ile Hurşit adını verdiğim şahıs, geminin arkada bıraktığı, kayıkları sallayan dümen suyundan üç dilimli pervaneye, oradan fi tarihinde dağ zirvelerinde yaşamış, uçkuru düşük tanrılar devrine, o devirlerde suyun öte yakasından bu tarafa kaçmış Güzel Eleni adlı kadına, kadını geri almak için peşinden gelen adamlara, bu kıllı, sakallı, deri sandaletli, bilmem ne'li, yorgun, terli heriflerin, kalkanları üzerine işledikleri üç dilimli dairevi işarete, bu işaretin dört dilimlisinin Asya deni-

len kıtada adına dev tapınaklar ve heykeller yapılmış merhum ve muhterem bir zatin ayak başparmak izinde görüldüğüne; her bir dilimin hava, toprak, ateş, su adlı hikâye kahramanlarını işaret ettiğine; haritada duruşu kısrak başına benzeyen bir ülkenin insanlarının güneşin doğduğu yöne bakan evler yapıp, evlerin alınlarına bu şeklin on iki dilimlisini nakşedip, on iki kahraman, on iki yıldız, on iki ay, on iki havari, on iki imam diye tanımlamaktansa, hepsini birden tek bir kahraman yapıp sonra da ona "kambur feleğin çarkı" adını vermelerine; feleğin çemberinin çapma ve içinden nasıl geçileceği söylentilerine dair atıp tutacak, oradan geçişle; önceleri badanacı iken sonra orduya giren ve onbaşı olduğu gün kendine bir feltmareşal üniforması diken, hızını alamayıp, birtakım flama ve bayrakların üzerine uçları kırık dört dilimli kambur felek çarkı işleyerek, "Bu kadar flama ve bayrağı asacak yerler gerekir" düşüncesiyle evden çıkıp arkasında zırhlı tugaylar ile dünyayı dolaşan bir adama geçecekti.

Daha önce ansiklopedi dağıtım işinde çalıştığını düşündüm. Dağıtamadıkları elinde kalmış, o da bir gün oturup ne var ne yok bi bakim diye birinci cildi açmış... Sonra cilt bunun bir tarafına kaçmış... Annesi, "Aman oğlum elden gidiyor!" diyerek yatırlara adak üstüne adak, Göbekçi Baba'ya bin beş yüz göbek adamış. Yaşlı bir hatun olduğu için göbek işini ücreti mukabilinde birine ihale etmiş... İhaleyi alan şahıs fetbazın teki olduğu için göbek sayısını eksik ve üstelik göbek yönünü ters tutmuş. Bu da böyle biri olmuş... Gökten üç ağır elma düşmüş, hiç şansı kalmamış.

Teferruatsever bir şahıs olarak Hurşit, Alman Harbi zamanlarında bıyığı bu memlekette de moda olmuş zırhlı tugaylı bodik herif konusunu bırakıp, heves kuşları gibi dönüp duran üç dilimli vantilatörlere ve bu nesnelerin film-

lerde atmosfer kurucu eleman olarak kullanılmaları üzerine yuvarlandı gitti.

Böyle bir adamdan bana ne fayda olabilirdi? Esintili mizacım durumun iyi yönlerine bakmamı tavsiye etti. Belki birtakım angaryaları yükleyebilirdim. Taşıyabilir miydi? Önce biraz deşmek ve derinliklerini ölçmekle işe başlayabilirdim.

"Evlat," dedim, "seni bana niye verdiler bilmiyorum ama bir kahramana yardımcı olunamaz. Ancak yardımcısı olunabilir. Esasen yardımcıya da ihtiyacı yoktur. O gerek görürse, birini yanına alır. Fakat bu yolculukta muhtemelen sert şartlar ile yüz yüze kalacağız. Bu şartlara intibak edebilecek misin?"

Çocuğu kırmak istemiyordum. Sorumluluğuma verilmişti. Sorumluluk, bir kahramanın temel karakter özelliklerinden biriydi. Fakat, yumuşakayak beyzade görüntüsü hoşuma gitmiyordu. Şehirde belirli bir muhitim vardı ve böyle biri ile dolaşmam hoş karşılanmayabilirdi.

"Ne gibi?" dedi Hurşit.

"Bilinemez," dedim. "Her an her şey olabilir. Kim bilebilir? Her an, her şeyin bilindiği bir durumda nasıl kahraman olunabilir?"

Rüzgâr esti. Liman, sarışın koktu. Kokuyu takip ederek bakındım ve karşı kaldırımda salman ışığı gördüm. "İşte işaret," dedim, dilimin ucu ile köpek dişimin sivriliğine dokunarak.

Teni, mavi filizli kaynak sularından yapılmış, suyun dibine yıldız düşmüş, ışığı tenine vurmuş, eskilerin "İlah mı yoksa nükleer silah mı?" dedikleri türden bir Slav ceylanıydı. Sütun ile tanrıça karışımı bir halde, karşı kaldırımda fü-

tursuz salınıyordu. "Eyvallah usta," dedim içimden. Zıpladım, ilahenin burnu dibinde belirdim, bir kahramanın kendine güveni ve tabiiliği ile, "Hoş geldiniz Nataşa Katerina," dedim "bendeniz..."

Kadın, orada ben ya da bir başkası yokmuş ya da başçavuş beygirini gezdiriyormuş gibi, servi dalı şeklinde caddeye uzanıp "Taxi" diyecek ve sırrolup yerine boşluk bırakacaktı. Ben, çivi yazısı dilinde "Bok gibi kaldı" anlamına gelen durumu lehime çevirmek için aniden beliren bir fikre sarılarak, "Şimdi bu hanım," dedim kendi kendime, "şu gemi örneğinde olduğu gibi bizim için gidiyor olan ise, gittiği yer için geliyor olabilir. Bu durumda gittiği yere gidip orada bekleyebiliriz."

"Gidelim," dedi kalbim.

Böyle bir kararın, kendi başına davranabilen kahraman için uygun olup olmadığını düşündüm.

"Hadi!" dedi kalbim.

"Bi dakka..." dedim, "dolduruşa getirme, hazzetmem."

Hurşit beni dikkatle izliyordu.

"Ne var evlat, mesele nedir?" dedim Hurşit'e.

"Bakışlarınız," dedi, "çizgi film kahramanına benziyordu az önce."

"Ne gibi?"

Sabahtan akşama kadar çölde koşup duran, sinir bir kuşu yakalamak için, el emeği göz nuru tuzaklar kuran, kurduğu tuzaklar nedense hep de kendi üstüne kapanırken bir an durup, televizyon seyircisinin gözleri içine, "Nedir, mesele nedir?" bakışıyla bakan bir çöl çakalından söz etti.

"Eee," dedim "kahraman nerede?"

"Çakal," dedi, "burada kahraman olan çakal."

Ben ve çöl çakalı... Bu ikisinin bir arada anılması imkânsızdı. Belki hikâye gereği yolum çölden geçer, yolda bahtsız bir Arap'ı bir kutup ayısı ile sarmaş dolaş Şad Araban fasıl terennüm ederken görebilir, Mecnun adlı birinin işlettiği benzin istasyonu-motel-restoran kılıklı bir yerde konaklar, akşam yemeğimi *Leyla'nın Yeri*'nde yiyebilirdim. Fakat bir çakal ile karşılaşmam asla mümkün değildi. Çöl sıcağı bana göre değildi. Bir kahramanın terleyen biri olabileceğine ve küçük yaratıkların tedirginliği ile bakabileceğine inanmazdım. Böyle bir şey olabilir miydi? Görülmüş, duyulmuş şey miydi?

Kendimi ve temel hasletlerimi tanıyışımdaki netliği, kesafeti hissettim ve kendimi iyi hissettim. İçgüdülerim güçlüydü. Belli ki birtakım yetenekler ile tecehhüz edilmiştim. Hissettim. Bu böyle kabul edilmeli ve yaşanmalıydı. Ve nasıl yaşanılıyor ise öyle kabul edilmeliydi. Bu berraklıkta bir hissiyatın durup mevcudiyet vesaire üzerine düşünmeye vakti olamazdı. Mesele buydu, bu böyleydi. Derinden hissettim. His gitti, rahat ettim.

Şimdi karar vermem gereken husus, karşımdaki tipin benim için ne anlamı olduğu idi. Saf mıydı? Kerizi mi oynuyordu? Yoksa bilmediğim üçüncü bir şey mi vardı? Onu harcamalı mıydım yoksa ondan alabileceğim bir şey var mıydı?

"Diyalogda fayda var," dedi esintili mizacım.

"Vakit kaybı," dedi kalbim.

"Emin misin?" dedim.

"Gönder gitsin."

"Evlat," dedim anlayışlı, sakin, güngörmüş adam sesiyle, "iyi bir çocuğa benziyorsun. Abi de, fikrimi sor, didikle-

yip didikleyip kıçına soru yumakları astığın hususları sana izah edeyim."

Yapabilirdim. "Biz gidip her tarafı aldık fakat padişahların Hıristiyan karıları ve bazı ibne sultanlar yüzünden maçı ikinci yarıda verdik," gibisinden gayet anlaşılır cümlelerle izah edebilirdim. Ayrıca Eleni denilen kadının tır şoförü kocasını ekip klarnet şeytanı Karabigalı Faris'e kaçıp geldiğini, tırcının da arkadaşlarını toplayıp Karabiga ve çevresini bastığını, Ermeni kralı dahil herkes karınca kararınca Faris'e destek çıkmışken, Muğla Karyalılarının "Rakıya yeni buz attık" bahanesiyle kıçlarını kaldırmadıklarını, ayrıca o Buda denilen arkadaşın...

Bunlar uzun işlerdi. "Ben asistansız çalışırım," dedim sesime esirgeyici abi samimiyeti vererek, "hadi meşgul etme canım kardeşim." Daha ağır bir duruma sebebiyet vermemek için, ellerim kıçımda yürüyerek uzaklaştım.

Mağaza vitrinlerini, binaları, Süryani kilisesini geçtim. Belki de kendi başına davranabilen birinin adımlarıyla yürüyordum. Fakat nereye gidiyordum? Bir köşede durup sağa sola baktım. Güneş, bir pencereden kırılarak yansıyor, önünde dikildiğim binanın pencere pervazında, yaprak motifleri arasında yer alan taştan mamul bir yüzü parlatıyordu. Parlak taş yüz, mahzun ve melankolik bir boyun duruşu üzerinde, kadınsı çizgili, genç irisi bir delikanlı yüzüydü. Bir kat üstteki pencerelerin kenarında sağlı sollu, kanatlı ve donsuz iki velet melek yer alıyordu. Etrafta yoğun işaret kokusu vardı. Belli ki ağır bir hikâye ile karşı karşıya idim.

"Mesele nedir?" dedi taş yüz.

"Ah," dedim, "konuşuyorsunuz!"

"Mesele nedir?" dedi yine taş yüz.

Aynı ses tonu ile sorulmuş bir sorunun, ikinci söylenişte ikna edici olduğunu sezdim.

"Siz de hikâye kahramanı mısınız?" dedim zor durumları kurtaran türden bir zekâ örneği ile.

"Sanmam."

"Fakat olmalısınız; her duruşun ve bakışın bir hikâyesi vardır."

"Sen kimsin?"

"Kendi başına davranabilen kahraman."

"Hikâyen ne?"

Bir Taşkafa için fazlaca zeki soruydu. Soruya verecek cevabım yoktu. Sarışınım yoktu, hikâyem yoktu. Liman çevresinde, aşksız ve anlamsız, sap gibi dolaşıyordum.

"Siz de hikâye kahramanı mısınız?" dedim ikinci söyleyişin ikna ediciliğinden medet umarak.

"Bilmem," dedi, "benim ne hikâyem olabilir?"

Kural işlemiş, konunun seyri değişmişti. Aralıktan hızla daldım:

"Fakat," dedim, "şüphesiz bir ustanız vardır."

"Evet."

"Eee," dedim, "bir ustanız varsa hikâyeniz de vardır. Bu ikisi bir bütündür."

"Aradığınız hikâye," dedi, "bana mı ait, ustama mı? Yoksa ikimizin birlikteliğine mi?"

"Anlayamazsın Taşkafa," dedim içimden. Soru soran bendim, akışı değiştirmenin ne gereği vardı? Sorduğu soru daha derin bir meseleyi hatırlatıyor, canımı sıkıyordu. Benim için iki husus eksikti, sarışınım ve hikâyem. Belki de bu ikisi, iki ayrı şey olmayıp, biri diğeri idi. Olabilir miydi? Eğer böyle ise sarışını aramak beni hikâyeme götürecekti. Ya da tam tersi. Sorular birikiyordu. Yapılması gerekeni yapıp dama zıpladım.

"Hareketi daima sevmişimdir," dedi kalbim.

Damlar boştu. Ne kedi, ne usta, ne de komşu damların evden kaçkın adamları... Etrafta kimse yoktu. Aklımın yarısı Taşkafa'da, çaresiz bekleyecektim. Belki de ben burada beklerken, hikâye aşağıda bir yerlerde, kendi kendine akacaktı. Limandan ayrıldıktan hemen sonra sarışınım gelecek, beni göremeyince Hurşit'e soracaktı. Tabiatıyla aralarında bir muhabbet doğacak; sonra Hurşit, Dolmabahçe saat kulesi bahçesinde çay içmeyi teklif edecekti. Sarışınım, Hurşit'i hakkımda bir şeyler bilen biri olarak, bir nevi aile üyesi kabul edecek ve "olur" diyecekti. Gidip Boğaza bakan masalardan birine oturacaklardı. Benimki limonlu çay içmek isterken, çok bilmiş Hurşit bir fincan kahve fikrini ortaya atacaktı. Kahveler içilecek, Hurşit fal için fincan kapatacaktı. Kız da bu hıyara uyacak, akıp giden Boğaz'a karşı, tabaklarına kapanmış iki fincan, mermer masanın üstünde soğuyacaktı. Söz dönüp dolaşıp bana, kahramanlığıma ve kendi başına davranabilme isteğime geldiğinde, sarışınım bunun nasıl olacağını soracaktı.

"Bilmiyorum" diyecekti Hurşit, "Ulaşılması zor biri. Bu yönden bakılırsa zaten kendi başına davranan biri."

"Yanılıyorsunuz," diyecekti sarışınım, "bu saydığınız özellikler, 'Kahraman Yalnızdır ve Öyle Olmak Mecburiyetindedir' prensibi ile ilgili. Fakat prensibin yorumuna bakarsanız, orada her an, dostları, sevdikleri, hatta tüm insanlık için, kısacası kahramanlık şuuru ile çarpan bir yürek görürsünüz."

Aşağılık herif, susup kalacaktı. Bu her boka maydanoz, pabuç dilli çokbilmişin ağzına sözü tıkamış olması, sarışınıma olan tutkumu derinleştirecekti. Fakat susması mümkün olmayan Hurşit, fal faslına geçerek, üç kadından söz edecekti:

"Birinci kadın," diyecekti, "bilmem kaçıncı yüzyıl frenk kalyonlarından birinin pruvasında, ahşaptan oyulmuş, vakur, güçlü, kendinden emin. Derin bir gücü, inci kolye rahatlığı ile taşıyor. İkinci kadının sırtı çıplak. Sırtının çizgisi aşağılara inerken hafif bükülüyor. Saçları ensesinde topuz. Yüzü görünmüyor, bedeni Asyalı, teni muhteşem. Yaz ikindisinde ince esintilerle titreyen bir tül perdenin ardında. Cinselliğini, saçındaki topuzu taşır gibi taşıyor. Üçüncü, bir kız çocuğu... Su kenarında bir taş üzerine oturmuş, ayaklarını suya, akışa bırakmış, su ile oynuyor. Eteklerini diz kapaklarına çekmiş ve akan zaman ile oynuyor. An'ı, dizlerindeki eteklik gibi taşıyor."

Sarışınım, bana meftun bir kadın olarak, karakteri ile zerre kadar ilintisiz bu kadın halleri çeşitliliğine şüphesiz ilgi duyacak ve namussuz herif, ilginin aralığından su gibi sızacaktı.

Sessiz sedasız kükredim. Tıfıl şeytan geldi.

"Atla taksiye git, ikisini bas, kıza bir şans ver, oğlanı saat kulesine as, sonrasını biliyorsun," dedi.

"Sen git de ablan gelsin," dedim. Abla gelmedi.

Esintili mizacım, düşüncelerimin bir kahraman için son derece tabii tahayyüller olabileceğini, gerginliğe mahal olmadığı fikrini verdi. Reddetmedim. Sokaktan, patates soğancı deyyusun teki, cızırtılı bir ses yükselticisi ile böğürerek geçti. Sanki hayatımızın onsuz olunamaz sesiymiş ve o ne dediği anlaşılmaz garip yayvan ses ruhumuzu çizmez ise hayatı eksik yaşarmışız gibi, kendine kusursuz güvenle, pencere kenarlarından, pervazlardan, yatak odalarından, kenefte oturanların kıç çatallarından ve her nevi mahrem halin orasından burasından sızarak, haykıra höyküre geçti.

Dişlerimin arasından sokağa tükürdüm. Salgım uçup gider, soğancı herifin omzuna konar, bu da "Kuş pisledi, uğurdur," der, gider piyango bileti alıp büyük ikramiyeyi kapar, ertesi gün yirmi tonluk kamyon ve stat konser kolonları ile gelir, şehri titretirdi. İyi de olurdu. Durumu tümden kabullenir, yer elması ile patates karışımı sesin sahibi herife, şehrin tabiatında var olan kültür varlığı muamelesi yapar ya da el bombalarının pimini çeker aşağı bırakırdık. Birinci ihtimal daha güçlüydü. Bir daha tükürdüm.

"Çok erken geldik," dedim başkası olmadığı için kendime. Nereden baksam birkaç saatim vardı. "Nereden baksam acaba?" diye düşündüm. Cevap bulamadım. Denizle konuşmayı denedim. Birikmiş sorularım vardı. Kendi başına davranabilen hikâye kahramanı olabilecek miydim? Bunu nasıl yapacaktım? Bu abuk sabuk gidişle mümkün olacak mıydı? Sarışınım neredeydi? Nasıl bir sarışındı? Oksijen sarışını mıydı? Küçük Ayasofya-Kumkapı hattında, banliyö trenlerinin oturma odalarından geçtiği ahşap evlerden birinde mi oturuyordu? Semte girdiğimde cümle âlem "Hoş geldin enişte" mi derdi? Küfre başlayınca oğlan çocuklarını suya götürüp susuz getiren mahalle çıtırları beni iki dirhem bir çekirdek, yengeyi almaya gelmiş görünce, kulak arkası yapmam için karanfil mi verirlerdi? Yatırım mı yaparlardı yoksa "Kala kala, orası kaldı" mesajı mı verirlerdi? Çıkmak için hazır olması gereken sarışın ayak tırnaklarına oje mi sürüyor olurdu? Ben bu kızı şimdi ve burada mı haşlasam yoksa sabaha mı bıraksam diye mi düşünürdüm? Kurumasını beklediğim cart kırmızılara baktıkça tanıştığımız güne lanet mi okurdum? Ayasofya'da melek yüzlerine bakarken mi tanışmış olurduk? Yüzü duvardaki meleğin yüzüne mi benzerdi? Allahın kırma Romanı, Bizans meleğine mi benzerdi?

Deniz ile uzaktan konuşulmuyordu. Galata Kulesi ile konuşmayı denedim. Olmadı. Vurdum kafayı kiremite yattım. Kiremitin altında, ustanın ateşböceği kozaları, tabakası, çakmağı, tam tekmil duruyordu. Bu tesadüfi durumu bir işaret saydım ve tabakadan bir sigara alıp yaktım. Ateşböcekleri, "Abi, bir emrin var mı?" dediler. Olabilirdi. Bana, kendi başına davranabilen birine uygun bir şeyler çizebilirlerdi. Mesela, bir gün, hiç hesapta yokken, başımı çevirir çevirmez, buzlu cam bakışlı, bedeni burada iken ruhu kim bilir nerede duruşlu bir sarışın ile burun buruna gelebilirdim. Koyu renkli bir boşluğun ortasında, ne hikmetse birbirimize çok yakın olduğumuzu fark ederdik. Gerekiyorsa, beni etekleri altına sırlar saklamış bir kadın, onu ise sır saklamamış fakat çekip gitmiş bir adam itmiş olabilirdi.

Sarışına "Bakınız," diyebilirdim, "bu pabuçlarla bu zeminde çok iyi dans edilir." Biri parmak şıklatır, birileri ses verirdi. Ben, gün batmış da amber ışığını bizim pencerede unutmuş, unutmamış da bize kıyak olsun diye bırakmış gitmiş manalı bir dansa girerdim. Onun bakışlarında buzlar erirdi. Aramızdan camlar kalkardı. Ben, "Mucize," der ürkerdim, o cebime kıpkırmızı bir elma koyardı. Dudak kıvrımına kıvrılır yatardım. "Serap görüyorum," derdim, inanıp inanmamak arasında kendimi bir salıncağa atardım. Sonra hayal mi gerçek mi salınımlarını bırakıp, kendimi salıncaktan atardım. "İpi kopmuş bir uçurtmayım," derdim kendi kendime ve bir uçurtma için en güzel uçuşun, ipi kopukken olabileceğini düşünürdüm. Bazıları buna "düşme hali" diyebilirdi. "Ağaç dallarına ya da elektrik tellerine takılmadan önceki düşme hali." Umursamayabilirdim. Onlar benim elma büyüsünde olduğumu, onun yüzünden başka bir şey görmediğimi, saatlerce onu seyretmenin, ondan söz edildiğinde asla dolmayacak bir kuyu açlığıyla dinlemenin ve dolup dolup

geceleri oyalanmak için eşşek kulaklı bir kralın hikâyesini sabahlara kadar ezberden tekrar etmenin nasıl bir şey olduğunu bilmeyebilirlerdi. Sorsalar söylerdim. "Vallahi," derdim, "ben de bilmiyorum bu kadar derine tüpsüz nasıl daldığımı göğsümde bir ağırlık hissetmeden."

Vazgeçerdim uçurtmalıktan, parmağında yüzük rolü yapardım. Ona eşini savaşta yitirmiş, artık posta kutularına bakmayan genç bir Macar kadını rolü verirdim. Sonra pencere önünden, cepheden dönen trenler geçerdi. Sarışınım gider, burnunu pencereye dayar, camda burun izi bırakırdı. Kösele tabanlı dans pabuçlarımı giyer, usulca dışarı kayardım. Gece olur, ay çağırır, mezarlığa giderdim. Gölgeler, ağaçlar, mezar taşları ve üzerlerindeki şahıs adları, "Niye geldin abi?" derlerdi.

"Ben gelmedim," derdim, "hayat getirdi."

"Bizi de" derdi tok bir sesle, bilmem nere eşrafından ve biraz erken gelmiş bir zat.

Gülebilirlerdi. Alınıp, "Aşkolsun" diyebilirdim.

"Belli ki olmuş zaten," derdi aynı zat.

Yine gülerlerdi. Yanlış yerde olduğumu düşünürdüm: "Bunlar işi çözmüş, sırra vakıf olmuşlar, benim ruh gıcırtılarımdan, cebimdeki elmadan büyülenmişliğimden, büyünün ruhuma soğukla gelen uykular gibi esip sarılışından, uyanık kalma çabası ile uyku hazzı arasındaki itiş kakışlarla ilgileri yok."

"Sen o elmayı geri ver," diyecekti aynı zat, "çürüteceksin."

Bu söz beni elmas uçlardan beter çizebilirdi. Gölgeler arasında gölgeler görebilirdim. Bir sansar otları hışırdatırdı. Annem bana gerçekleri kabul etmesini, hayat ise onlardan kaçmasını öğretmiş olabilirdi. "Al bu elmayı Nezahat," diyebilirdim, "sende bu ad oldukça istersen sıfır numara kel, istersen at kuyruklu olurum. İnce bıyıklı, tek dişi altın olu-

rum. Meftun olurum, meczup olurum. Uzaklara bakarım, çıtımı çıkarmam. Nasıl söyleyeceğimi bilmem, susarım. Susmak üzerine konuşmak gerekse, beni çağırırlar, oturur susarım. Dolmabahçe saat kulesiyle, Çırağan Sarayı ile konuşurum. Duvarlara yazılar yazarım gizli gizli: 'Albayım beni Nezahat ile evlendir'. Sülüs yazarım, kûfi yazarım, Latin yazarım. Gotik yazamam. Yağ satarım, bal satarım, ustamı öldürür ben satarım. Yemeden içmeden kesilir, alık olurum. Adımı sorsan duymaz olurum. Kötü olurum, iyi olmam Nezahat. Ya bu adı değiştir ya da al bu elmayı. Bende sevdiklerince terk edilme endişesi, kafayı yemeye meyyal haller var. Al bu elmayı Nezahat. Yüzünde göz izi var."

Mezarlıktan çıkar, saçı sakalına karışmış, gözleri deli deli yanan biriyle karşılaşırdım. "O belde," derdi, "durur menatık-ı düşize-i tahayyülde. Mai bir akşam eder üstünde daima aram."

"Sen de kimsin?" diye sorardım.

"Zannetme ki güldür, ne de lale. Ateş doludur tutma yanarsın. Karşındaki şu gülgün piyale," cevabı gelirdi.

Dikkatle bakar ve karşımdakinin, eski hikâyenin yazarı olduğunu görürdüm. Herif rüzgâr içmiş, uçmuş gitmiş olurdu.

Durumdan hoşlanmaz, içimden "Uza hikâyemden moruk," cümlesi geçer, fakat ağzımdan, "Ne istiyorsun?" sorusu çıkardı.

"Savr-ı ümidi kalbi dinlemeden, cevf-i hüsrana düşmek istiyorum."

Deliye uyar, boş bulunur, "Niye?" derdim. Soru, abesliğinin belasını bulmaya gider ve bulurdu:

"Sana ait lebimdeki buse, lebiinin surh-ı bizevali benim."

Deli herif seyirtip, ağaçlar ve mezar taşları arasında kaybolur, yerine penaltı atışını bekleyen kaleci görüntüsü gelirdi. Ben kalecilerin orada yalnız durmayı neden seçmiş olduklarını ve Nezahat'ın kendisini ikiyüzlü hissetmesini anlayamamış olabilirdim. Bunu bir gece yarısı kıyak kafa ve gözyaşları arasında sayıkladığında, kendi kendime, "Ulan bir milimden daha yakın olup da nasıl tarifsiz uzaklıkta olabiliyor iki insan?" diye düşünebilir, fakat, "Değilsin güzelim," diyebilirdim, "sadece durgun su kıyısında deri değiştiriyorsun."

Beni duymayabilirdi. Ben duyulmadığım yerlerden gitmek hastalığına tutulmuş olabilirdim. Tedavisi kırk beş derecelik sıvılarda boğulur gibi yapmak olabilirdi. Deneyebilirdim.

Günler sonra yeterince boğulmuş olarak kalktığımda hatırlayabildiğim; son geceye kadar kapının önünde şırıldayan deniz, yaldızlarını, yıldızlarını, denizkızı baldızlarını bırakıp gitmiş olabilirdi. Yerde bir palet teki bulabilirdim. Palet Nezahat'e ait olabilir, Nezahat, gözümün önünden yüzen hali ile bir hayal olarak geçebilirdi. Teni suda ıslak ve parlak, kulaçsız yüzüşlerle, Afrikalı kızı bir an su üstünde ve ardından dalıp kayboluşlarla, sonra iskeleye çıkıp burnunu tuzlu sudan temizleyerek ve iskeleden ince uzun yürüyüp, verandada onu hayran ve alık izleyen bana doğru gelerek ve yanımdan geçip eve girerken, yanaklarımı bir çocuğun yanaklarını sıkar gibi sıkıştırıp, balık ağzı gibi öne uzayan dudaklarımı...

Artık iskele kazıklarına bağlı halde, kuru deniz dibine yan yatmış sandal ve çıplak bacakları ile iskelenin bizzat kendisi, sirkleri yanmış da, şehrin en işlek caddesinde kostümleri ile dımdızlak kalakalmış iki trapezci gibi şaşkın bakabilirlerdi. Benim şaşkın olmama gerek yoktu. Ben, şaşma hakkımı çok daha önceden, Nezahat aramızdaki buzlu camı kaldırınca ve bana bir elma verince kullanmış olabilirdim.

"İyi üfürdün abi," dediler böcekler.

"Fakat icraat zayıf," dedi kalbim.

"Hayır," dedim, "bunların hepsi bir işaret. Hikâyenin eksiği kadın. Bunu iliklerime kadar anlamış bulunuyorum. Hikâyem ise o kadını aramak."

"Nasıl bir kadın istiyorsun?" dedi kedi.

Bunu beklemiyordum. Meselenin kılçık sadeliğinde ele alınması beni şaşırtmıştı. Aniden belirmiş ve direkt damardan girmişti. Yine de sorunun anlamı neydi? Bilim kurgu filmlerindeki gibi üç göğüslü kadınları mı kastediyordu?

"Nasıl yani?" dedim, "Boy pos itibariyle mi, huyu suyu itibariyle mi?"

"Hayır," dedi, "ilişkinin tanımı ne? Yani nasıl bir ilişki?"

Ne demekti şimdi bu? Pozisyon mu kastediyordu? Eğer pozisyon kastediyor ise, bu onu neden ilgilendiriyordu? Ben ve biz nasıl istersek öyle takılırdık. Olmazsa yeni başlayanlar serisinden Kamasutra alır, parmaklarımızı yalar, sayfaları karıştırırdık. Soruya verebileceğim en açık cevap olarak, ima ile tüyo arası bir yerden yürüdüm.

"Benim eski hikâyede," dedim, "...çapkın, şakacı yunuslar gibi dibe indik, dipte yılan balıklarına dönüşüp kıvrıldık... türünden su altı belgesel metni ıslaklığında ifadeler vardı. Oysa ben dilin doğrudan kullanımını severim."

"Ben de," dedi, ustanın sesi arkamdan.

Döndüm, elinde küçük bir paket ile gelmişti.

"Ben de öyle severim," dedi, "Bir süredir yeni bir şey uyguluyorum, hoşuma gidiyor."

Kediye döndü, beni kastederek, "Japon olmuş bu," dedi, "Konu neydi?"

"Ruhtan söz ediyorduk," dedi kedi.

"Ne ruhu?"

"Bilmem. Duygusal bir ilişki aradığını sanıyorum."

"Öyle mi?" dedi usta bana dönüp.

"Tabii," dedim, "duvarda yazdığı gibi: Sevgi Şart!" Ne diyebilirdim?

"Nasıl bir şey?" dedi usta.

"Ne nasıl bir şey?"

"Aradığın ilişki ve duygusu."

Kediye baktım, "sonrası sana ait" bakışıyla baktı.

Topkapı Sarayı, Harem Dairesi üzerinden bir bulut geçti...

Usta paketi açtı, içinden yanmaz kâğıda sarılı bir paket daha çıktı, çakmağını yakıp yeni pakete tuttu ve "Yani," dedi, "öğle yemeği gibi rutin ve güvenlikli mi? Eğer güvenlikli öğle yemeği ise; fesleğen, kekik ve karabiber taneleri ile dinlendirilmiş zeytinyağında ince kıyım roka ile sarımsaklı ve kırmızı pul biberli tereyağında karides ve iki tek rakı mı? Ya da cevizli semizotu salatası ve otuz beşlik şarap mı? Hamburger kola mı, döner ayran mı?"

Kâğıdı kiremide bırakıp, ağır ağır açmaya başladı. "Ya da tutkulu mu?" dedi. "Tutkulu ise hangi şiddette? Erişteli dana dili mi? Taze kaşar eritilmiş muzlu bonfile mi?"

"Ne bu?" dedim, "metne mönü mü sıkıştı?"

Paketten, ağızları hafif aralanmış istiridyeler çıktı.

"Peki," dedi, yumuşak mizaçlı görünümü ardında kimbilir hangi puştlukları saklayan ustam, "anaç mı? Seni toplayan, saran ve kendine ihanet pahasına kollayan mı? Senin için kendinden vazgeçen mi? Ya da kendinden vazgeçmek için seni araç kılan mı? Karar veren mi? Senin adına karar veren mi? İkiniz adına kararlar verip, sonra sen kararlara uymadığında oyunu bozan götü borazan olarak algılandığın bir ilişki mi?"

"Bi dakka," dedim, "konu neydi?"

"Kadın istiyorum demişsin."

"Siz ne cevap verdiniz?"

"Henüz cevap vermedim. Dilini anlamaya çalışıyorum. Sende hangi kelimenin hangi coğrafyaya açıldığına bakıyorum."

Canım sıkıldı. Böcekleri saldım. Böcekler Las Vegas kumarhane reklam panolarına benzer, ışıklı bir panoya "N'apıcaz usta bu işi?" yazdılar.

"Hangi işi?" dedi usta.

Böcekler, bir sarışın ve yanına beni çizdiler.

"Sarışın kim?" diye baktı usta kediye.

"Ne bi'lim bir yerden takmış" diye cevabi baktı kedi.

Bu bakışmalardan lehime bir sonuç çıkmazdı. Panoda, bir işe henüz başlamış fakat nasıl devam edeceğini bilemeyen bir siluet belirdi. Ayak uçlarına basarak, usulca arkasından yaklaştı ustaya ve itti. Fikir fena değildi. Bu adamın ayağı kaysa, gitse ateşböceği cennetinde sırtüstü yatsa, fena mı olurdu. Belki de iyi olurdu. Yerine geçer, usta ben olurdum. Kendi kendimin ustası olurdum. Tıfıl talebeler gelirdi. Belki de içlerinden biri sarışın olurdu. Kediyi yanıma asistan alırdım. Martıya baktım, "Bundan ne olur?" diye. Martı eti de yavan olurdu.

Son böcekleri saldım. Böcekler, kurdeleye benzer, ince bir kumaş şeridine bukle verip, iki ucunu birbirine eklediler. Şerit, yatık duran sekiz rakamına benzedi. *Baltalar elimizde, uzun ip belimizde* şarkısı eşliğinde, ikili sıra halinde, şeridin dış yüzeyinden yola çıktılar. Kumaşın kıvrılıp döndüğü yerde, kurdelenin iç yüzeyine geçip, yola devam ederek görünmez oldular. Bir süre sonra tekrar belirdiklerinde gidiyor sandığım şeylerin, gelmekte olduklarını gördüm. Kafam karıştı. Dıştan başlamış bir yolculuğu, ne hikmetse içe-

riden sürdürürken, aynı zamanda, gidişlerini dönüşe çevirmişlerdi.

"İşte," dedi kalbim, "işaretin allahı. Sen hâlâ aynı yerde dolan dur."

Kedi, bir kedide görüldüğü takdirde insanın kafasını karıştırabilecek bir bakışla bana bakıyordu. Âlemin sırrını biliyormuş ve ben ne kadar uzak, yalnız ve çıkışsız bir yerdeymişim, aramızdaki boyut farkını ancak onun yüksek bilgelik gücü aşabilirmiş, her şeyi anlayabilecek bir yerde duran birinin, her yerde olabilen biri olarak hiçbir yerde olduğu için, tepki halinde de olsa duygu denilen şey ile ilgisi olmazmış...

"Mısırlı mısın ulan sen?" dedim içimden.

Kedi, az önce firavunun kucağından inmiş gibi baktı ve, "Bence oyun faslından çık," dedi, "senin için yararlı olabilecek bir yere dön."

Bu tür sözler beni hem etkiler hem de sinir ederdi. Fakat bu kez sadece sinir ediyordu. Bir kahramana "dön" denilemeyeceğini bilmiyordu.

"İtiraf etmek gerekir ki, şık duruyordu," dedi kalbim.

"Sen bu işi oyun mu sanıyorsun?" dedim kediye, "bir kahramanın en fazla taktik olarak geri çekilebileceğini fakat asla geri dönmeyeceğini bilmiyor musun?"

Kahraman'ın El Kitabı'nı kedinin burnuna dayamıştım. Kokladı:

"Dokuz yüz altmış küsur, Yeşildirek-Nazlıhilal Matbaası," dedi, "üçüncü baskı. Hâlâ hayatta mı bu kitap?"

"Seni de, yedi ceddini de gömer," dedim.

"Bu işlere nasıl bulaştığını anlamadım," dedi kedi. "Fakat kendi başına davranabilen kahraman modeli eskidi. Kahramanlar artık organize, global ve ekip halinde çalışıyorlar."

"Hayır," dedi usta söze girerek, "fikri destekliyorum. Eğer kendi başına akan bir hikâye bulabilirse neden olmasın?"

"Hangi hikâye kendi başına akabilir?" dedi kedi.

"Belki vardır," dedi usta.

Kıçını döndü kedi.

"Sen bakma ona," dedi usta, "kendi başına davranan bir hikâye kahramanına, kendi başına akan bir hikâyeden daha uygun ne olabilir?"

"Taşkafa'ya dönelim," dedi kalbim.

"Arada uğra," dedi usta, istiridyenin açık ağzına limon sıkarken, "ya da yaz."

Taşkafa, Hurşit'in anlattığı yaradılış hikâyelerini dinliyordu. Hurşit, kaburga kemiği meselesini bırakıp oradan büyük patlama ve tek hücreli organizmalar faslına, oradan da homoludens, homo bilmem ne faslına geçti. Ortada bir ibnelik olduğundan emindim. İşler yolunda giderse gider, gitmezse yeni bir hikâye kurulur, ben de orada yerimi alırdım. Ne olacaksa olurdu.

Beyaz tenli, gözlüklü, hamile bir kadın geçti ve geçerken bana baktı. Gözlük camları parıldadı. "İşte bir işaret daha," dedim. Belki de bir geçmişim ve çocukluğumun olmayışı hikâyemi eksik kılıyordu. İlk hikâyeye yetişkin olarak başlamıştım. Çocukluğum neredeydi? Nasıl bir çocukluktu? Jiletli uçurtmalar, kafa misketler ve tam seri milli takım kartlarım ile bir nevi kahraman ve Suriçi mezbelelerinin canavarı mıydım? Yanıma salavatla mı yanaşılırdı? Ayfer, benim iki ders evvel kırdığım okul yolundan yine o sıska oğlan ile mi dönerdi? Yağmur yağar, Arap kızı İzabel camdan mı bakardı? Şehri sular basar, Haliç kıyıları Atlantis'e döner, ben zargana gibi mi yüzerdim? Dipte, pulları taştan dev balık heykeli gibi yükselen Yeşil Konak Apartmanı'nın ikinci katında, Ayfer'in penceresi ışıl-

dar mıydı? Annesi babası gezmeye gitmiş, o evde kız kardeşi ile yalnız mı olurdu? Süzülür yanlarına mı giderdim? Ben doktor, o hasta mı olurdu? İğne yapardım. Sonra evcilik oyununa geçerdik. Ben işten yorgun argın dönen baba, o ise evi ile evli kadın rolüne geçerdi. Rol icabı baldızım olan kız kardeşi, Ayfer'e dönüp, "Bugün bayram mı abla?" sorusunu sorardı. Kapı kilidinde anahtar döner, altıma yapardım. Kızlar yurttaşlık bilgisi kitabını açar, ben kafiye uğruna camdan kaçardım.

"Ben gidiyorum," dedim birdenbire.

"Nereye?" dediler Taşkafa ile Hurşit, ikisi bir ağızdan.

"Bilmem," dedim "içimden geliyor."

"Yakışır," dedi kalbim.

Taşkafa bir tavsiyede bulundu ve şehrin Suriçi tarafında dikili bir taşa kazılı kuştan söz etti.

"Nedir," dedim "bunun özelliği?"

"Gökten düşmüş siyah bir taştan yapılmış. 'Tanrıların Anası' diyorlar."

"Sırrı ne," dedim "onun?"

"Kartacalılar, Romalıları zorlarken, bu taş kurtarmış Roma'yı. Bir tanesi de başka bir yerdeymiş."

"Nerede?"

"Söyleyemem karıştırma," dedi.

"Peki benim neyime derman bu taş kuş?"

"Belki," dedi "sorularına cevap verebilir. Çok eski bir kuş, belki de bazı şeyler eskiyince hikâye oluyorlardır."

Birinin yön göstermiş olması ilk defa rahatsız etmemişti. Bunu da bir işaret saydım ve daha önce yapmadığım bir şeyi yapıp, kullanılmamış bir hakkı kullanır gibi rahat, tabii ve tereddütsüz, kimseye ihtiyaç duymaksızın ve danışmaksızın şehrin üzerine yürüdüm.

"Boşuna," dedi şehir, "benim üzerime gelinmez. Gelindiği an uzaklaşılır. Bana gelmenin yolu, gelmemektir."

"Güzel bir laf oyunu," dedim şehre, "gelirken giden ve giderken gelen Stella gemisi gibi bir şey... Sen de bu hikâyede bir kahraman mısın bilmem ama, Taşkafa yüz yıldan fazla sana bakıp durmuş, ona bir hikâye bile vermemişsin."

"Onun kendisi bizatihi bir hikâye," dedi şehir, "Bu arada sen yeni fatih misin?"

"Eskisi kimdi?" dedim. Meraktan başka amacı olmayan sorumu şehir, meydan okuma olarak algılayacak ve bana küçük bir kazık atacaktı. Bir filmde olsa kurgu hatası denilebilecek bir üçkâğıtla yön şaşırttığını daha sonra anlayacaktım.

"Kimbilir Bu Gidişin Dönüşü Olacak mı?"

Kıçlarını kaldıramayan şişko güvercinlerin toprak saksılarda, plastik kâselerde, naylon torbalarda yan yana dizilmiş çiçeklerin; tohumların, ötüp duran kuşların, papağanların, altına işeyenler için ilaç niyetine hazırlanmış şehzade macunlarının, kuş kaldıran padişah macunlarının, baharat, şeker, lokum, fındık fıstık çarşılarının ve kemerli kapı çıkışlarına sarmaşıklar gibi sarınmış küçük esnafların arasından geçtim.

Cart yeşil, mor, pembe, şeker pembe, çingene pembe, fetbaz pembe, puşt pembe, envai çeşit pembe plastik çiçeklerin; kapakları şebboy desenli tuvalet oturaklarının; pilli oyuncakların; kucağında anne edasıyla bebek taşıyan kız çocuğu rolünde plastiklerin; metalik renklere boyanmış, tehlikelerin adamı rolünde, doğuştan kahraman robot garabetlerin; her biri ayrı raflarda, farklı fiyatlarla sergilenen Mekke, Medine, Şam hurmalarının; ince belli çay bardaklarının; semaver ve çaydanlıkların arasında çarşılar âleminin sonsuzluğuna daldım. Yokuşlar inip çıktım. Bir handa kayboldum.

Kaybolduğum han, yüzlerce yıl önce deve kervanları için yapılmış bir handı. İri, demir çiviler ve metal payandalar ile ket vurulmuş sur duvarı boylu cümle kapısı ve akşam olup da bu heyhula kapı kapandığında kullanılan, yine aynı gövdeye gömlek cebi gibi açılmış, eğilerek girilebilecek küçük kemerli kapısı, ağır yükler ile inile çıkıla hamurlaşmış, devasa taş merdiven basamakları, çeperlerini ot bürümüş küçük kubbe deliklerinden sızan gün ışığı, ışığın bölük pörçük aydınlattığı ağır karanlık koridorları ile, kendi başına bir şehir, kendi başına hurdaya çıkmış da artık içinde birilerinin kabloları kemirerek yaşadığı uzay gemisi, kendi başına bilmem ne Büyük Valide Han olacaktı.

"Ellerinden öperim valide," dedim içimden. Bu mekânda bir kahraman için inanılmaz imkânlar vardı. Hissediyordum. Sadece bir işarete ihtiyacım vardı ve o da koridorun uzak ucunda belirmişti: Dükkândan çıktıktan iki adım sonra türkü söylemeye başlamış, kendi başına bir lokanta komisi, üzerinde Kürt kırmızısı iş ceketi, elinde tepsisi ile yemek boşlarını almaya giderken gün ışığı huzmesi içinden geçti. Işık, ceketin kırmızısı ile tepsinin gümüşiliğine, koridor duvarlarına çarptı, bir han odasının kemerli açık kapısından girip kaçtı. Sanki birileri yoluma işaretler döşüyordu. Kemerin altından başımı odaya uzattım.

Odanın içinde Alman Harbi'nden kalma bir dokuma tezgâhı, bir uçtan öbür uca gidip gelerek, sonsuz uzunlukta allı morlu dokumalar dokuyor, üstüne bir ney ile eşlik edildiği takdirde, insanı bir kerre girildiğinde bir daha çıkılamayacak danslara çağıran sekişlerle çalkalanıyordu. Başımı kaldırıp odada mevcutlar ile göz göze geldim: dev nazar boncuğu, yeni doğmuş ay ile kesişen, buğday başağı mı, ok yeleği mi olduğunu anlamadığım bir şekli taşıyan yeşil bayrak ve kapı kemeri altından, mel mel içeriye bakarak beni izleyen dükkân sahibi...

"Merhaba," dedim, "adres arıyorum, taşa kazılı kuşun adresini..."

"Ne kuşu?" dedi adam.

"Bilmiyorum, bu yakınlarda bir yerdeymiş, çok eski bir kuşmuş."

"Neye yarar bu kuş?"

"Hikâyesi varmış. Belki de benim hikâyeme yardımcı olur."

"Ne hikâyesi?"

"Mesele bu zaten," dedim, "bir hikâye kahramanıyım fakat ortada hikâye yok. Garip değil mi?"

"Haklısın," dedi, "bir gariplik var."

Anlayışlı biriyle karşılaşmıştım. Anlayışlı dokumacı, bir yerlerden kalınca bir sopa çıkardı, elinin erişebileceği bir mesafede tezgâh kenarına yasladı ve sordu: "Nedir hikâye dediğin şey?"

Anlattım. Tezgâh sesinin dolduruşuna gelip aşk ile şevk ile anlattım. Bir zamanlar bir hikâyede figüran olduğumu, hikâyenin beni bir yana bırak, yazarına da bir hayır getirmediğini, ben de kendi başıma yürümek istediğimi, damdaki ustayı, *Kahramanın El Kitabı*'nı...

Dokumacının bir gözü "Hayrün ve şerrün minallahü teala" diğer gözü "la havle velaken vela kuvveten" diye baktı.

"Sonra?" dedi.

İlgilenmesi hoşuma gitmişti.

"Sonra," dedim, "şehir bana bir kazık attı ve bu tarafa gelmem gerekirken aksi istikamete, bir meydana fırlattı. Dert etmedim. Belki de hikâye kendi başına akıyor olabilir diye düşündüm. Meydanda, Sarı Paşa heykelinin dibinde belir-

dim. Biliyorsunuz o heykelde kuş falan yoktur. Bir yüzünde San Paşa ağır meseleler ile meşgul, belinde tabancası, çizmeli, kalpaklı durur. Diğer yüzde ise meseleleri çözmüş, fraklı, çakı gibi, çevresinde zevat... Paşanın soru sorar gibi, "İzah ediniz nedir, mesele nedir?" der gibi öne uzanmış eli dikkatimi çekti. "Acaba bir işaret olabilir mi?" diye uzandığı yöne baktım: kaide dibine çelenk koyduktan sonra, fraklı paşaya sırt dönmemeye çalışarak, elleri iki yanlarında kenetli, başı eğik, kıçın kıçın yürüyen kravatlı adam ve onu takip eden heyet, daha arkada buğday kamyonu kovalayan kara kuşlar gibi turist pabucu kovalayan, aslen karda yürürken "kırt kırt" sesleri çıkardıkları için bu sese uygun adlarla çağrılan dağlılar olup nedense şehre inmiş pabuç boyacısı kara kafalı çocuklar ve daha da arkada, başka yer yokmuş gibi tam da oraya konulmuş umumi tuvalet. Soru sorar gibi uzanmış elin, bunlardan hangisini işaret ettiğini ve kalpaklı-fraklı duruşlar arasındaki farkın, kostümlerden mi, düşüncelerden mi, yoksa hikâyelerdeki farklılıklardan mı geldiğini...

Dokumacının rengi değişti, tek gözü "Ulan bu herif ajan provokatör müdür?" diye baktı. Dokuma renkleri yüzüne vuruyor diye düşündüm. Esintili mizacım konuyu değiştirmemi tavsiye etti.

"Siz de mi hikâye kahramanısınız?"

"Herkes bir hikâyenin kahramanıdır," dedi.

"Ne demek," dedim, "herkes bir ve aynı hikâyenin kahramanı mıdır yoksa herkes kendine göre ayrı bir hikâyenin kahramanı mıdır? Eğer hikâye, bir ve aynı ise, tek tek, ayrı ayrı kahraman olma şansı kalmıyor gibi görünüyor. Yok eğer herkes ayrı bir hikâyenin kahramanı ise, o zaman kim usta olacak?"

"Belki de," dedi dokumacı, "herkesin ustası, tek, bir ve aynıdır."

"Allah korusun," dedim, "düşünebiliyor musunuz, her şey tek elden! Bir kişinin bütün hikâyeleri yazıyor olması, bizim onları canlandırıyor olmamız..."

"Tövbe estağfurullah..." dedi dokumacı.

"Amin, cümlemizi," dedim, "fakat soruma cevap vermediniz."

Adamın bir gözü, şeytana lanet okudu, diğer göze anlam veremedim. Zaten vakit de kalmadı. Bir elini omzuma attı ve beni çıkış yönüne sevk ederek, "Mübarek," dedi, "ben sana yolu göstereyim de yolundan ayrı kalma. Katır sidiğinde sinek, kendini deryada sanır."

Adres bu değildi. Bir işaret olabilir mi diye düşündüm.

"Şık durmuyor," dedi kalbim.

Bir yokuş tarifiyle uğurlandım ve uzay gemisi hurdasından çıktım. Yokuşun ve kalabalığın sesleri, tezgâhın ritmini, üzerine ney ile üfleme duygusunu, dönüp duran dans fikrini unutturacaktı. Tezgâh sesleri gidince, var olduğu mekânın duygusu da gidecek, "han"ın ve dokumacının varlığından kuşkuya düşecektim. Giysilerime bulaşmış bir iki dokuma ipliği, kuşkumu alıp, "Acaba bir zamanın içinde birden fazla zaman mı var?" şeklinde başka bir kuşku verecekti. İki cephesi de koyu renkli giysiler satan dükkanlar ile kaplı yokuş, hepsini alıp yenilerini verecekti.

Dükkânların kapı önlerine, kaldırım kenarlarına koydukları, üzerlerinde koyu renkli bluzlar, etekler bulunan ve ince kaşları altından bakılacak bir uzak olmadığı halde uzaklara bakan, kalkık burunlu, dal gibi incecik mankenlerin önünde koyu renk pardösüleri, koyu renk başörtüleri, topuksuz, düz tabanlı, koyu renk pabuçları ile, söylentiye göre bir zamanlar omuzlarında ağır top mermileri taşımış ve madeni paralar üzerine şalvarlı ve saçları örüklü hakkedilip "bizim

kadınlarımız" olarak anılmış, hatta kendilerine "Kezban" adı verilip, kostüm değiştirmek, saçlarını kestirmek ve kilo vermek koşuluyla, film icabı da olsa, Roma ve Paris'e götürülmüş geniş ve ağır kadınlar duracak, durup mankenin üzerindeki giysinin orasına burasına bakacaklardı.

Ağır ve geniş kadınlar, parmak uçları ile evirip çevirdikleri giysiye, "Bizimkine don almaya çıkmıştım, geçiyorken gözüm takıldı" duruşuyla bakacaklardı. Bir giysiye, bedende nasıl duracağı ile ilgilenmeden sadece kumaşın kalitesine bakar gibi bakmayı anlamayacaktım. Bir sırt hamalı, yükünü boşaltmış, hafiflemiş, yokuş aşağı yanımdan geçerken bir türkü mırıldanacaktı: *Dün mü buradaydın, bugün mü geldin...*

Bu bir türkü müydü, işaret miydi? Cevap aramaktansa, kendimi sağlama almayı tercih ettim:

"Hayır," dedim hamala "ben hep buradaydım."

Adam irkildi: "İyi misin hemşerim?"

"Sağol," dedim, "bir hikâye kahramanı için iyi ya da kötü olmak gibi bir durum yoktur."

"İyi o zaman," dedi hamal "Allah kolaylık versin."

"Sana da," dedim arkasından.

Hamal ile bu kısa, fakat derin sohbet, giysi satan bir dükkânın ve iki delikanlının önünde geçmişti. Delikanlılardan biri, "Abi," dedi, "çok güzel hikâye kahramanı pardösülerimiz var... Su geçirmez, yanar döner, imperteks... Çok ucuza veririm."

Bir şey almaya niyetim olmasa da, bu samimiyete sırt dönemezdim.

"Sağol canım," dedim, "lazım değil."

"Ne hikâyesi abi?" dedi diğeri, "Televizyon dizisi falan mı?"

Bu çocukta iş vardı. Vizyonu vardı, ufku vardı. Onu cevapsız bırakamazdım.

Anlattım. Bir kahramanın kendisine saygıda kusur etmeyen şahıslara yönelik doygun, tok ve sakin sesiyle, fakat şüphesiz bir nevi özet halinde anlattım. Her şeyi anlatamazdım. Diğerlerine karşı bu mesafeli duruş, bu kısmi kapalı hal, bir nevi samimiyetsizlik ve bu sebeple manevi yük idi. Fakat bir kahramanın faka bastığı anlar genellikle, temel kuralları unutup gevşemeye başladığı anlardı. Kural açıktı: "Kahraman, paylaşmaz. Paylaşan ve ketum olamayan biri, asla kahraman olamaz."

"Peki sonra abi?" dedi kahraman giysisi satan delikanlı.

"Neyin sonrası canım?"

"Bundan sonrası?"

"Sonrası... Taş kuşu aramak dışında net bir durum yok," dedim... "Bu arada hikâyemin ve sarışınımın bir noktada sürprizvari bir biçimde aniden belireceğini hissediyorum."

"İşaret mi var abi?"

"Evet... Çünkü ben Sarı Paşa Heykeli'nin etrafında turlarken, bir sarışının uzaktan beni kestiğini ve sonra cadde kalabalığına karışıp kaybolduğunu hissettim, takip ettim, lakin kalabalıkta kaybettim. Bir cami duvarı önünde, üzerinde üç cilt kalın kitabın bulunduğu bir tezgâhın yanında durdum bakındım. Tezgâhın başında, ceketli kravatlı bir delikanlı gelene geçene el ilanı dağıtıyordu. Aldım, okudum: "Feyz-i Akdes ve Mukaddes'ten daima saba rüzgârı gibi bir şeyler eser gelir ve onlar da bu esintiler devam ettiği sürece insanların arasında kalmaya katlanırlar. O kesilince de Rabbe doğru iştiyakla kanat çırpar ve ötelere uçacakları anı beklerler." Kanat çırpma meselesi dikkatimi çekti. İşaret olabilirdi?

"Koçum," dedim, "buradaki 'saba' kelimesi Melike Belkıs ile ilgili midir ve Belkıs hanım sarışın mıdır?"

Çocuk, kızardı, bozardı. Döndü yanındaki kavun kafalı bir adama baktı. Kavun kafalı ne tür bir arıza olduğumu anlamaya çalışarak bana baktı. Çocuğu mahcup etmiş olmaktan mahcup olarak, telafi ümidiyle konuyu değiştirdim.

"Gazetelerde bir haber vardı," dedim, "frenk bir herif, bir grup kaz ile birlikte uçarak yaşıyormuş."

Acı kavun kafalı, "Nefsi şer olanın nefesi hayır olmaz," dedi.

"Vay!" dedim, "Sizi bu kadar nefis konuşturan usta kim?"

Kahraman giysisi satan delikanlılar, gerinip uzaklara baktılar.

"Abi," dedi bir tanesi, "şimdi senin yetişmen gereken bir yer, bir durum vardır, geciktirmeyelim. Bir şey lazım olursa gel... Dükkân senin."

Zehir gibi çocuklardı. Şimdi imkân olmalı, güneş ufukta tepsi gibi batmalıydı. Batan güneşin bağrına yürüyen ve kızıllığın içinde eriyip yok olan siluetim, gençlerde birtakım hasletlerin ateşini yakmalıydı. Yürüdüm.

Yokuşu çıktım. Sokak ağzımda bir grup adam, tek kelime etmeden el-kol hareketleri ile birbirlerine bir şeyler anlatıyorlar, arada bir ellerindeki telsiz-telefon karışımı aletten birileri ile konuşuyorlardı.

"Usta," dedim içimden, "beden dili dediğin buysa, bundan ne hikâye ne de kahraman olur."

Adamların hemen arkasında, bir hamamın açık kapısı ağzından rehavet içinde ağır hareketlerle davranan, kıllı göbekli, takunyalı, peştamallı adamlar görünüyordu... İki farklı beden dili ya da işaretin tam ortasına düşmüştüm. El kol

eden adamların yanında pek şansım yoktu. Hissettim. Yanaştım hamamcıya, "Selamünaleyküm," dedim.

"Aleykümselam," dedi kıllı göbekli, takunyalı ve peştamallı adam.

"Bu arkadaşlar," dedim, el-kol hareketçileri kastederek, "sert hikâyelerin kahramanlarına benziyorlar. Paşaya kelle yetiştirme durumu mu var?"

"Bunlar hep böyledir," dedi takunyalı, peştamallı kahraman.

"Fakat," dedim, "size bakıyorum gayet sakin ve ağırsınız."

"Bizim işte hız olmaz," dedi adam, "sen ne arıyorsun?"

"Ulan kıllı ayı," dedim içimden, "maşallah cin gibisin."

"Nereden anladın," dedim dışımdan, "bir şey aradığımı?"

"Duruşun öyle," dedi.

"Belli oluyor mu?" dedim.

Şöyle bir baktı hamamcı kahraman, "Evet," dedi, "sen taş kuşu arayan şahıssın."

Kahraman sistemlerim teyakkuza geçtiler, bir kaşım havaya kalktı. Saniyenin onda birinde, bulunduğum yer ile kapı arasındaki mesafeyi, arazinin ve düşmanın durumunu ölçtüm. Planlarımı gizleyen bir sesle, hafif sert sordum:

"Nereden biliyorsun?"

"Az önce gözlüklü biri geçti," dedi, "birini kaybetmiş, tarif etti. Eşgale uyuyorsun."

"Tarif neydi?" dedim yine aynı sertlikle fakat bu kez hedefim değişikti.

"Vallaha," dedi, "aklımda tutamadım ama kuş arayan biriydi."

Kıllı ayı, sıcak suda gevşemişti ya da naturası yavaştı. Fakat bakışları samimiydi. Kim olduğumu biliyor ve muhtemelen hikâyemi merak ediyordu.

"Kusura bakma," dedim, "anlatmak isterdim ama vaktim yok."

Bir gözü "Kesede müşterim var, göbektaşına yatırdım, yumuşatıyorum," diğeri, "beş dakka daha beklesin pezevenk," diye bakıyordu. Anlatsam anlar mıydı? Bu tarafa gelmem gerekir iken ters yöne gönderildiğimi, sarışını ararken, cadde kenarında, birtakım şahısların fotoğraflarını taşıyan, bir zamanlar cepheye kağnılar ile mermi taşımış kadınlara benzeyen kadınlar gördüğümü, şimdi ise esir alınmış da yere çömeltilmiş gibi duvar dibinde birbirlerine sokulmuş oturuyor olduklarını, tepesine hoparlörler bağlamış bir polis otobüsünün, duvar gibi burunlarının dibine park etmiş, "Bize başvurun kayıplarınızı bulalım!" diye bağırdığını, otobüs önünde nizamiye nöbetçisi gibi dizili, ceket-pantolonlu, şık, genç ve güzel kadın polisleri görünce kafamın karıştığını, zaten güzel kadın görünce kafamın her zaman karıştığını, fakat bu kez başka bir meselenin varlığını hissettiğimi, bu hisle tekrar bakınca, duruşlarında hikâye kahramanı kararlılığı olmasına rağmen bir eksiklik olduğunu, olsa olsa, kendilerine sırt dönmüş kalabalık için bu kadar zahmet edip, şık giyinmiş fakat duvar gibi dizilmiş olmaktan olabileceğini...

"Sarhoş musun hemşerim?" dedi hamamcı.

"Hayır, niye?"

"Niye öyle bakıyon?" dedi.

Kitabın on temel kuralından biri şöyle derdi: "Üzerinizdeki bakışlara bakın. Bakın ki, dost ile düşman olanı ayırın."

"Kafam karışık," dedim, "dalgınım."

"Neyse," dedi hamamcı, "madem taş kuşu arıyon... Şu kapıdan çık, dön sokağın başını, al çeşmeyi arkana, doğru git kuşunu orada bulursun. Bana da müsaade, göbektaşında müşterim var."

Lafı kesme noktasına getirmesinden hoşlanmadım. Cahildi, yanlış yapıyordu. Çıkardım defteri cebimden, "Bu iş bi boka benzemiyor usta," dedim. "Bırak kendi başına davranabileni, vasat bir kahramanın bile buralarda ne işi olabilir?"

"Bu iş bi boka benzemiyor," dedi usta.
"Hangi iş?" dedi kedi.
"Bu iş bi boka benzemiyor," dedi yine usta.
"Hayret!"dedi kedi.
"Niye?" dedi usta.
"Anlam değişmedi," dedi kedi.
"Ne?" dedi usta.
"Yok bir şey," dedi kedi.

Böcekler *Kaldım duman içi dağlarda, sevgili yarim nerelerde* adlı bir resmin ardından, Aya Kapılı Rum kayıkçı ile Unkapanlı tulumbacının, Deli Haydar'ın kahvehanesinde, duvarlara ramazan süsü niyetine, pembe yanaklı melek tasvirleri ile deniz tanrısı lanet Poseidon çizişini çizdiler. Sonra hep birlikte, İkinci Mahmut'un Buğ Gemisi adlı zırhlı bir kruvazör çizdiler.

Cahil hamamcının tarifine uyup bir güzel kaybolacaktım. Gördüğüm her şey zihnimde birbirine karışacaktı. Uçlarında boğa boynuzlarına ya da yeni doğmuş, taze ve ince aya benzer kıvrık şekiller taşıyan cami kubbelerine, minare tepelerine konulan kurşun külahlar; dansöz kostümleri içinde yarı çıplak, yüzleri peçeli sarışın vitrin mankenleri; taklit eski çağ silahları ve taklit eski çağlar; Elvis Presley'li duvar halıları; sarışın, mavi gözlü İsa tasvirleri; hemen yanında, kucağında büyüyünce çarmıha gerilecek bir bebek taşıyan, pembe yanaklı, kiraz dudaklı, türbanlı, yuvanın sadık dişi kuşu olmanın ve kocaya itaat etmenin gerekliliği ile büyütülmüş de genç yaşta çocuk sahibi taze olarak resmedil-

miş ve yine de teni yandaki resimde sarışın sarışın bakan oğlundan esmer Meryem ikonu; lale figürleri, çini motifleri ile bezeli devekuşu yumurtaları; kâğıtlara işlenmiş, külahlı, uzun etekli, dönerek dans eden adam resimleri; dönerek dans eden adamların ortasında, her nasılsa kuyuya düşüp kaybolmuş Tebrizli bir yakınını düşünür gibi oturan adam; vakti gelince ezan okuyan saatler; her dilde kitaplar; beni aralarına katıp sürükleyen başörtülü, başı açık, siyah, mor, kahverengi çarşaflı kadınlar; martı beyazı giysileriyle deniz harp okulu öğrencileri...

Yorulmuştum. Kemerli bir kapının altından geçtim, minare boyunu aşan dev çınarların altına yayılmış küçük ahşap tezgâhlar, incik boncuk, ıvır zıvır, bok püsür vadisine ulaştım ve bir tezgâha yanaştım. Kararmış metal bozukluklar, otuz üçlük, doksan dokuzluk tespihler, çift başlı kartal rozetleri, kemer tokaları, kurt başlı kabartma yüzükler, ayın ince halini arkasına almış olarak bir yükselti üzerinden ufka bakan kurt rozetleri, üç tane ince ay bir arada anahtarlıklar...

Gömlekleri pantolon kemerlerinden taşmış, kravatları kayık, ceket yakaları armalı okul kaçkını iki fırlama belirdi. Biri, kurtlu rozeti işaret ederek, satıcıya sordu:

"Abi, bu Romüs Romülüs'ü emziren kurt mu?"

"Hass..." dedi satıcı.

Belli ki meydan tellallığından satıcılığa geçmiş, fakat ruhen tellal kalmıştı. Veletler sanki bu cevabı bekliyorlarmış gibi, kelime bitmeden toz oldular.

Adama soru sormanın zamanı değildi. Hissettim. Fakat elimde bir sürü rozetle kalakalmıştım: üç ince, yeni doğmuş aylı rozet, bir ayın içinden ufka bakan kurtlu rozet, dokumacının dükkânında gördüğüm bayrağın rozet hali, yine ince bir ayın içinde bir gül, başka ince bir ayın içinde açık bir kitap...

Bu duruşu daha fazla uzatamazdım: Önümde iki ihtimal vardı. Birincisi *Dillala dillala, paraları verdik tellala* şarkısını mırıldanarak adam ile bir nevi ruhi bağ kurmaktı. İkincisini tercih ettim: "Affedersiniz," dedim, "bunların dolunaylısı yok mu?"

"Dolunaylısı mı?" dedi adam gayri ihtiyari.

"Evet," dedim, "aslında ben size taş kuşu sormak istiyordum fakat sanırım hikâye kendi başına akıyor ki başka soru sordum."

"Ne hikâyesi?"

Saçmalıyordum. Bunu niye yaptığımı bilmiyordum. Eğer kendi başına akan hikâye bu ise, bana uymazdı. Fakat "kahraman risk alır" kuralına göre düşünürsek, devam etmekte mahzur yoktu. Neticede ben bir kahramandım. Kim tutardı beni? Bıraktım ipin ucunu:

Kayıplar olayım, kayıp kalabalığının ortasında dikilen, kendini marksist-leninist-istalinist olarak tanıtan ve kırk-elli sene önce kaybolmuş kardeşi bilmem ne efendinin rötuşlu fotoğrafını taşıyarak konuşan seksenlik delikanlıyı, heyecandan ikide bir ağzından fırlayan takma dişlerim, sokak arasında bekleyen kasklı, kalkanlı polisler ile şık kadın polisler arasındaki farkı, bu farka, beyaz arabalarının yanında ellerinden düşmeyen telsizleri, hiç sönmeyen sigaraları, birkaç günlük sakalları, sarkık bıyıkları, pantolon kemerlerinden taşan göbekleri ile sabırsız hareketler yapan sivil polisler de eklenince, polis teşkilatının farklı kostümler ve beden duruşları ile hangi hizmete çeşitlilik kazandırmaya çalıştığı sorusunun aklıma gelişini...

Vaktiyle meydan tellalı olan üç hilal ve kurtlu rozet uzmanı satıcı, bir şeyler anlamaya çalışarak bakıyor, anlamaya çalıştığı her ne ise onu yakalıyor, fakat sanki emin olamıyormuş gibi, sağlamasını yapar mahiyette tekrar bakıyordu.

Devam ediyordum. Bir karabiber bulutunun aniden üstümüze çöküşünü, kahraman olmama rağmen karabiberden haz etmiyor olmamı ve derhal olay mevkiinden uzaklaşarak temiz hava almak ümidiyle bir bahçeye girdiğimi, sarıklı mezar taşları, alınlarına çok dilimli sarıklar kondurulmuş küçük yapılar, hışırdayan uzun ağaçlar bulunan bahçede bir banka oturduğumu, komşu bankta oturan iki genç adamın, birkaç yüzyıl önce bu şehirde görülmüş bir kuyruklu yıldızdan bahsediyor olduğunu, kuyruklu yıldızın, gökyüzüne, yıldızlara ve aya bakmak için bir ev kurmuş olan Takiyüddin adında bir adamın başını yediğini, çünkü şeyhülislamın, şehrin üstünden geçen kuyruklu yıldızı bir işaret ve şehirde salgın olan vebayı da bir sonuç olarak kabul edip, felaketlerin nedeninin Takiyüddin denilen adamın geceleri gökyüzüne bakarak kendi kendine "Nedir, mesele nedir?" sorusunu sormuş olmasına bağlamış olduğunu, bir fetva ile askeriyeyi sevk ederek gözlemevini yıktırdığını, bunun üzerine dayanamayıp gençlere, *"Gökyüzünde yalnız gezen yıldızlar, yeryüzünde sizin kadar yalnızım* şarkısının Takiyüddin Bey ile ilgisi nedir?" sorusunu sorduğumu, sohbetin devamla, Eyüp Sultan Camiinde bilmem kaç yüzyıldır var olup da son senelerde her nasılsa kaybolan Mühr-ü Süleyman motifleri meselesine geldiğini ve bu esnada, bahçe görevlisi zatın belirerek, gençlerin kese kâğıtları içinde taşıdıkları bira kutularını işaretle "Bunları burada içmek yasaktır!" dediğini, gençlerin "Eyvallah" deyip çekip gittiğini, benim bir süre oturup, hatta cebimden not defterimi çıkarıp, fotoğraflardaki kayıp şahısları, sırra karışan Mühr-ü Süleymanları alt alta yazıp, altlarına bir toplama çizgisi çekip, "Bu kadar kayıptan sonra geriye kalan nedir ve hakikaten nedir, mesele nedir?" notunu aldığımı...

Tellalı ve bakışlarını mevcut haline terk edip, kendimi hikâyenin akışına bırakmanın lehime olduğunu hissettim.

Bir kahramanın hızlı hareket etme yeteneğini kullanarak derhal teşekkür ettim ve dev çınar ağacının diğer yüzüne, başka bir ıvır zıvır tezgâhına geçtim.

Biri ilgisiz iki müşteri ile tezgâh sahibi, Rus malı bir dürbün üzerine pazarlık ediyorlardı. Tezgâh, orak-çekiç, keçi sakallı kel bir adam, pos bıyıklı bir adam, kırmızı yıldız ve benzeri rozetler ile doluydu. Bunlar ile oyalanarak sıramı bekleyebilir ve uygun bir zamanda taş kuşu nerede bulabileceğimi sorabilirdim. Şimendifer marka köstekli saatler serisini bitirmiştim ki, yakınlarda bir yerlerde tanıdık bir ses, tanıdık bir üslup ile, tanımadık şeylerden söz etmeye başladı:

Ayağı yeryüzüne sağlam basan bozkır göçebelerinde ay tasavvuru; artık varolmayan Ur adlı bir şehirde bina cephelerine nakşedilmiş ay-yıldız işaretleri, bu yıldızların sekiz köşelisinin aşk, beş köşelisinin savaşa dair olduğu; madeni paralara nakşedilmiş ay-yıldızın Kahpe Bizans'ta görülmüşlüğü; ayın med-cezir ile, doğurganlıkla, münbitlik ile, sular ve bitkiler ile, kadınlar ile ve kadın örgeni olarak sedefli deniz kabukları ile, "Amine hatun Muhammed annesi, ol sedeften doğdu ol dürdanesi" cümlesi ile, Vişnu denilen Asyalı, güzel kalçalı, güzel göğüslü tanrıçanın dört elinden birinde tuttuğu deniz kabuğu ile, ay ışığının hamile bıraktığı bir deniz kabuğunun inci tanesi gibi parlak ve güzel bir kız doğurduğu söylentisi ile ilgisi...

Konuşan Hurşit'ti. Az önce terk ettiğim tezgâhtaki tellal satıcıya ve yanındaki, elleri kıçında tespih şaklatan, kara kafa bir çatık kaşlıya ay, melek anlatıyordu. Azrail yakınlarda bir yerlerdeydi.

Bu çocuk neden böyle biriydi? Belki de yeni yetmeliğinde cebine üç-beş kuruş sıkıştırıp, "Al şunu lazım olur, kıza gi-

dersin, gazoz içersin," diyen, elinden tutup mektebe götüren, yol yordam öğreten bir abisi olmamıştı. Belki de babası erken vefat etmiş, oğlanı anası büyütmüştü. "Okusun adam olsun, büyüyünce bana baksın," diyen bir annenin dizi dibinde yaşamış, birlikte evlere gezmelere, Moda'ya kadınlar plajına, adaya uzak akrabalara gitmişler, yüksek çam ağaçları altında Rum kızları ile tanışmış, kızlardan biri, yerden bir kozalak alıp çocuğa göstermiş, "Seninki buna benziyor mu?" demiş, oğlan şoka girmiş, pencereden bakan, içine kapalı biri olmuş, içinde dolanıp durmuş, kendine dolaşılacak bir iç yapmış, tırtıl olmuş kendine koza yapmış, vazgeçmiş kelebeklikten orada kalmış...elinde yüzünde siğil olanın yeni doğmuş aya bakıp üç ihlas bir fatiha okuması ya da bunu bilmiyorsa yine aya bakıp "o kalosto to nio fengarı ketonia to palıkarı timas eferes stridya midya havara ke kseriziomena" demesinin de aynı kapıya çıkacağı...

Çatık kaşlı kara kafa, insanlık âleminin hallerine dair engin meseleyi, kısa ve kesin bağladı:

"Siktir git ulan!"

"İşte," dedi kalbim, "benim tarzım."

Bir işaret bulabilir miyim düşüncesiyle çevreme baktım.

"Uzatma," dedi kalbim, "durum, bir kahraman için ideal."

İkiletmedim. Zıpladım ve Hurşit'i tuttum kolundan, "Yürü ulan kazma," dedim, "başhekim iki gündür seni arıyor."

Çevredeki çakallara bu ima yeterdi. Zaten, yetip yetmeyeceğini öğrenmeye niyetim yoktu. Aşk ile tuttum ensesinden ve o hızla, bir minarenin ikinci şerefesinde, şehre bakar bulduk kendimizi.

"Unuttum," dedi Hurşit, "halkının gece vakti yollarda sahipsiz kalmasını istemeyen Babil tanrısının bir kayığa biner gibi yeni doğmuş aya binip çölde gezindiğini söylemeyi."

Kalbim bir şarkı tavsiye etti: *Minareden at beni, in aşağı tut beni.*

Bir şey demedim, sustum denize baktım.

Deniz, yerli yerinde duruyordu. Ama sanki, enine değil de dikine duruyordu. Engine ve ufka gitmiyor, bir perde gibi gökyüzünden aşağıya iniyordu. Kumkapı, Kadırga, Ahırkapı, Cankurtaran, Çatladıkapı, kıyının tüm semtleri, evlerin damları, kiremit çatılar, neresi gökyüzü, neresi deniz, donuk ve ucu bucu belirsiz bir maviliğe yapışmış, damların üstüne de açıkta demirli yük gemileri konmuştu.

"Benden sana fayda yok," dedi deniz, "başının çaresine bak."

Ne diyebilirdim? Birden, kendi başına davranabilen kahraman fikri bütün cazibesini yitirdi. Kollarım iki yanıma düştü, kanatlarım kırıldı. Artık ne hikâye ne de sarışın, hiçbiri umurumda değildi.

"Yorgunluk belirtisi," dedi kalbim, "hikâye kahramanına yakışmayan bir hal."

Belki de haklıydı. Belki de ben hikâye kahramanı değildim. Bu da hikâye değildi. Belki de hepsi rüyaydı ve belki de ben hâlâ ip üzerinde kâbus görüyordum. Belki de minare merdivenlerinin kurbanıydım. Belki de bu minareler yükseltilirken müezzinleri hiç kimse düşünmemişti? Belki de dikkatim dağılıyordu? Ne yapacaktım şimdi? Amacını yitirmiş bir kahraman ne yapabilirdi?

El kitabını açtım. Kitap "Amacını kaybeden kahraman değildir," diyordu. Kitabın ses tonu, boğuk ve yabancı geldi. Durumumu düşünmeyi denedim. Nasıl düşünülürdü?

Hurşit, şehrin üzerinde esiyor, Altın Kapı'dan Via Egnetia denilen bir güzergâh ile çıkan imparatorun donunun nere-

de, nasıl bir teknikle dokunduğuna ve rengine dair bir şeyler üfürüyordu.

Çaresizdim, kendimi bitkin hissediyordum. Aşağıda, bok püsür vadisini kapatan çınar yaprakları kıpırdıyor, yaprakların altında vadi sakinleri kıpraşıyordu. Dalların açıklık yaptığı bir aralıktan sarışın bir rüzgâr, efil efil geçti. "Ahhh," dedim. İşaret çok sert gelmişti.

"Bir kahramanın buradan ok gibi inmesi, kuş gibi süzülmesi, zıplayıp lastik gibi uzaması gerekir," dedi kalbim.

Fikir fena değildi. Daldım on bin basamak tüneline, attım kendimi kemerli kapılardan, daldım kuşlar, söğütler ve ıvır zıvır vadisine. Sarışın görünürde yoktu.

Havayı kokladım. Sarışın bir kokuyu simitçinin önünde yakaladım.

"Az önce buradan bir sarışın geçti mi?" dedim simitçiye.

"Geçti," dedi, "Şu dükkâna girdi."

Sol gözümden bir yunus, diğerinden ağzı tırtıllı bir zıpkın geçti.

Simitçinin dükkân dediği yer bir sahaftı. Kapıyı ittim, kapı çıngırağı itti, çıngırak titreşip havayı itti, hava tezgâhın arkasında bir kitaba eğilmiş ihtiyarın kulağına gitti.

"Buyurun," dedi ihtiyar, tavana dek yükselen kitap dolu raflar önünde.

"Affedersiniz sarışın bir hanımı arıyorum."

"Arkadaşı mısınız?"

"Hayır hikâye kahramanıyım ve anlatsam inanmazsınız."

"Anlatın inanırım," dedi ihtiyar. Bir iskemle gösterdi. Adam ciddi idi. Hikâye denilen şeyin ayaküstü anlatılacak bir şey olmadığını biliyordu. Etkilenmiştim.

"Siz de hikâye kahramanı mısınız?"

"Sahaf rolünde bir hikâye kahramanıyım," dedi.

Sohbet için doğru adamdı. Anlattım. Bir zamanlardan girdim, ip üzerinden büküldüm, şehrin attığı kazıkla dolandım, gökyüzünde yalnız gezen yıldızlardan geçip, şehrin ortasında şey gibi duran kuleye bağladım.

"Kule de hikâye kahramanı mı?" dedi ihtiyar.

Garip bir soruydu fakat üstünde durmadım:

...Kuleye doğru giderken, sırtında boş bir çuvalla "Eskici, çok eskici!" diye bağıran yaşlıca fakat enerjik bir zat gördüm, yaklaşıp "Sayın ihtiyar eskici, taşa kazılı kuşu arıyorum, gördünüz mü? Kendisi eski bir kuşmuş" diye sordum; ihtiyarın, eskiciler Aziz'i, Aziz Gennadios'a dua eden gözü "Ulan bu heriften ne avantam olabilir?" şeklinde beni tartarken, Kulanparalar Aziz'i, Aziz Malafatios'a dua eden diğer gözünün "Ah ben on yaş daha genç olacaktım ki kuşu verecektim eline," şeklinde baktığını ve fakat buna rağmen, "Bende bir kuş var eğer ona kuş denirse ve çok uzak değil bugün yarın ikimizi de bir taşa kazıyacaklar. Çok meraklıysan bekle bizi Samatya'da mı, Ferikôy'de mi... Bir yerlerde bulursun," dediğini, derken...

Dükkâna müşteri rolünde, kim bilir hangi hikâyenin kahramanı iki kişi girdi. İhtiyar izin isteyerek onlara döndü. Çevreme bakındım, yanı başımda "Efes'in Öyküsü" adlı bir kitap duruyordu. Uzanıp aldım, rastgele bir sayfayı açtım. "Dert Anası Meryem Ana" başlığı ve ziyaretçilerin anı defterine bıraktıkları notları okudum:

"Meryem Ana, seni de peygamber efendimizin anası Hz. Amine kadar seviyoruz. Sana ve bütün insanlara peygamberimiz Hz. Muhammed şefaat etsin. Bize de. Amin." B.Ö. Öğretmen/Şarkışla.

"Mensubu olmadığım bir din sembolü olan Meryem Ana karşısında saygıyla eğilirim."

"İmanımız Allah, vasıtamız Meryem Ana." A.A.

"Mukaddes insan. Bizleri, tüm aile sıhhatten mahrum etmemesi için Allah'a söyle, hürmetlerimle Kaya."

"İnsanların taş yığınlarından fayda ummaları en büyük zavallılıklarıdır. Kutsal Meryem, iyiliklerin temsilcisi Meryem bu odanın çok ötesinde insanların hümanist düşüncelerindedir."

"Geldik, gördük. İnanmak güzel şey, fakat bu yüzük ve bilezikleri bırakmak saçma. Bu yazımı okuyanlardan ricam ziynet eşyalarını bırakmamalarıdır."

"Müslüman kardeş böyle şeylere inanma. Meryem Ana'ya tapma. Ona bir peygamber anası olarak sadece hürmet et. Türkiyeli kardeş eğer dinin İslam iken Hıristiyanlığı kendi memleketinde yaşatmaya çalışıyorsan..."

"İngilizceyi Türkçe gibi bileyim. Ayrıca beş dil öğrenmeyi nasip et. Sınıfta parmakla gösterileyim. Büyük profesör olayım."

"Dileğim ikinci bir Newton olabilmektir."

"Bana doktor olabilmek için zihin açıklığı ve ölülerden, hastalardan korkmamak ve tiksinmemek için cesaret ver."

"Tanrım, Seyfi ile beni mesut et kâfi." S.A.

"Aziz Meryem Ana, abilerimin hapisten çıkmalarına yardım et, kızın aklını çeldir, Mehmet'i istesin." G.A.

"Gülümser'e hayırlı bir iş, Necla'nın gönlüne göre ver."

"Anneciğim bir oğlan çocuk rica ediyorum." Y.C.

"Tanrım bana Spor Toto'dan on üç nasip eyle."

"Tanrım bu sene içinde öleyim."

"Hatice hanım teyzemin oğlu ile evlensin, Gülen ablamın kısmeti açılsın."

"Ey bin seneden beri muayenesi kapanmayan doktor."

"Meryem, keşke kürtaj olaydın."

"Sevgili Meryem Ana bana parası çok aklı yok bir zengin kızı ver, istediğimi alayım, dünyanın altını üstüne getireyim." Ekrem.

"Aferin Ekrem," dedim. Çocuk, vizyon sahibi, kendi başına davranabilen kahraman olmaya müsait biriydi.

Sahaf kahraman, müşterileri gönderdi, "Kusura bakmayın, sizi yalnız bıraktım," dedi. Elimdeki kitabı kastederek sordu:

"İlgileniyor musunuz?"

"Elime yakın duruyordu."

"Kızımı nereden tanıyorsunuz?"

"Kızınız kim?"

"Nezahat. Aradığınız sarışın."

Birden gözümün önüne kasap vitrinleri, vitrinde çengele asılı koyun kuzular, krapon kâğıtları ve kâğıtların karanfilvari şekilleri geldi.

"Öyle mi?" dedim karanfilli bir ağızla.

"Evet," dedi ihtiyar, "siz devam edin lütfen."

"Hayır," diyebilir miydim? Kim bilir, belki de ben anlatırken Nezahat gelir, peder beyin derin bir ilgi ile beni dinlediğini görür ve etkin bir şahsiyet olduğuma hükmederdi. Peder bey bizi birbirimize tanıştırırken ben, "gerek yok, zaten tanışıyoruz," derdim. Nezahat, bendeki kirpik titreyişini bile kaçırmak istemeyen pür dikkat bir halde, "Nasıl ve nereden?" diyebilirdi.

Ona, kösele tabanlı pabuç faslını, zat-ı şahaneleri camda burun izi bırakmaya başlayınca, kendilerini yalnız bırakıp mezarlığa gittiğimi ve sonra bir sabah uyanıp yerde ayak izleri bulduğumu, elimde bir palet teki ile dikildiğimi... Nezahat hanım, daha detaylı anlatmamı isteyebilirdi.

"Biraz uzun sürebilir," diyebilirdim, "sizi sıkmak istemem."

Vakti olduğunu söyleyerek, aleni ve aşikâr bir ilgi ile dinleyebilirdi. Yan yana, adeta diz dize oturabilirdik. Ben bu anın uzun sürmesi için üfürüp üfürüp ipe dizebilirdim.

Kendileri kaybolduktan sonra, elimde palet teki ile dikilirken uzaktan iki karaltı geçebilirdi. Ellerinde sopalarla kumları tırtıklayıp, bulduklarını sepetlerine atan biri erkek iki lodosçu olabilirlerdi. Hallerine bakıp, dün geceye kadar içinde derya dolanan çukurun şimdi çöl oluşuna değil de, denizin varlığı üzerine kurulmuş bir hayatın, deniz bittikten ya da bırakıp gittikten sonra da sürebilmesine şaşar, hiçbir şey olmamış gibi hayatı sürdürebilmenin sırrını merak ederdim. Şu meşhur, çokbilmiş balık gelir ve "Sır yoktur," diyebilirdi, "sır, sen ararsan varolur."

Ben bu tür laflara uyuz olabilirdim. Balığa folyodan bir ev yapar, içine domates, soğan, defne yaprağı koyar, "Buyurmaz mısınız?" derdim. O davetimi reddeder, "Vazgeç de dinle kuşum," derdi, "iki zıttın sırrı her birinin diğeri için zıt olmasıdır. Yoksa başka ve özel bir durum yok."

Balığı "tıss"lamaya benzer bir sesle uğurlar, ilgimi lodosçulara verir ve "lodosçu" adının onlar için artık ne geçerliliği kaldığını düşünmek isterken, ikilinin bir yandan işlerine devam edip bir yandan da bağıra çağıra kavgaya tutuşmuş olduklarını görürdüm. Kavga nedenini kestirmeye çalışırken, biri yerden bulduğu bir şeyi diğerine gösterir, o şey her ne ise, çevresinde buluşup, az önce kavga edenler onlar değillermiş gibi, baş başa, fısıl fısıl, yeni doğmuş bir çocuğu ve birbirlerini koklar gibi sütliman oluşlarına şaşar, "Belki de..." derdim, "belki de ikisinin arasında bir sır var."

Aklımdan, onlara Nezahat'ı sormak geçerdi, vazgeçerdim.

"Geri verilmiş bir elmanın ayak izleri takip edilmez," derdim kendi kendime. Kalkıp her nasılsa aksi, zıt, ters olduğuna karar verdiğim bir yöne yürürdüm. Deniz dibinin de karalar gibi dağları, uçurumları, sazlıkları, tepeleri olduğunu görürdüm. "Acaba Atlantis'i mi arasam?" diye düşünürdüm. "Bu durumda Bağdat ne tarafta kalır acaba?" diye düşünürdüm. "Denizaltılar şimdi ne bok yer acaba?" diye düşünürdüm. Düşüncelerime "acaba" adını verir ve bu kelimenin ne anlama geldiğim düşünürdüm.

Bir tepeyi daha aşar, ileride bir plaj şemsiyesi görür ve oraya doğru yürürdüm. Şemsiyenin altında, şezlonga uzanmış, gözlerinde güneş gözlüğü, yanı başında kremi, havlusu, sütü, yağı, bilumum plaj müstahzarları, pul pul parıldayan kuyruğu ile adeta hâlâ taptaze yatan bir denizkızı iskeleti ile karşılaşırdım. Şimdi gelmiş oturmuş ya da birazdan kalkıp denize gidecekmiş tazeliğinde yatan şeyin bir iskelet olmasına şaşar, bu yatışta bir terslik sezerdim. Teninden hayat ve altından deniz çekilmiş bir denizkızının, hani neredeyse eksiksiz ve yaşama çok yakın duruşundaki sırrın ne olduğunu merak eder, burada mevzuun bir sır mı yoksa aldatmaca mı olduğunu düşünürdüm. Yanı başına uzanır, sokulur, "Sende yaşayan ne olabilir?" derdim, "İskelet halinde kalmış iken dahi 'ben hâlâ hayattayım' havasını yaratan nedir? Ya da nedir, mesele nedir?"

Balığın son cümlesi geri gelirdi: "Üçüncüyü ara." Etrafta reklam filmi ekibi var mı diye bakınır, kimseyi göremezdim. "Belki de işlerini bitirip gittiler," derdim kendi kendime. Cümleye ve mantığına inandığım için değil, kendimi kandırıp uzaklaşmak için. Küçük bir yalanın ardından, küçük bir hırsızlık çekerdi canım, denizkızının gözlüklerini alırdım.

Kum tepeciklerini geçerdim, yan yatmış tekne gövdelerini. Bir otobüs durağı tabelası altında, banka oturmuş dördü erkek, beş kişi görürdüm. Kadın, üzerinde pullu boncuklu sahne kostümü, omuzlarında pardösü, ağzında sakız, tırnak törpülüyor olurdu. İnce topuklu lame sahne pabuçları ayağında, bacak bacak üstüne atmış, bir şarkı mırıldanıyor, bir ayağı küçük salınımlar ile şarkıya eşlik ediyor, ayak tırnakları ojeli... Yanı başında pire kılıklı, fırlama bir darbukacı ve kör kanuni... Darbukacı, kanuninin kulağına fısır fısır bir şeyler anlatıyor. Kanuni kör kahkahalar ile gülüyor. Kadının yanı başında, amud-ı fekari kemiği çıkık, ince uzun ve çok genç bir delikanlı keman kutusuyla ayakta dikiliyor.

Çocuğun kadın için, hiç kimseye açık edemediği hisler beslediğini anlardım. Oğlan, kendisinde birtakım haller saklı olduğunu yay çekerken belli eder, çalmaya başladığında diğerleri de bir şeyler anlar, fakat durumu çocuğun içli biri olduğuna yorabilirlerdi. Kadın bir şarkıya başladığında, çocuk kadından da, diğer enstrümanlardan da kopar, alır başını kendince bir âleme gidip döner, fakat o aralıkta, sesi pek parlak olmayan kadını zor durumda bırakabilirdi. Kadın, "İşimizi yapalım, paramızı kapalım, aç aç manyağı bu kazmalara fazlayız bile" tarzında gerçekçi düşünen biri olabilir, kadının gerçekliği yanında, oğlanın hislerinin bir önemi olmayabilirdi.

Bankın diğer ucunda, kıçının altına serdiği bez mendile oturmuş, ağzında yaprak sarma sigarası ile takılan klarnetçi, oğlanın ruhunu, kadına meftun, içi taştı taşacak büyümüş, yay çekmekten başka dili olmayan halini, insanın içini büyüten şeyleri dışa üflemenin nasıl bir hal olduğunu, veletin yeni sesler peşinde nasıl koşup durduğunu anlar, nasıl olup da sesleri boğmadan, ezmeden, büküp kıvırarak, renklerini bir soğutup bir ısıtarak, yumuşak usul usul dokunuş-

lar ile gerip esnetişini hayranlıkla izler ve ters bir rüzgâr almasın, eli dili kırılmasın diye çocuğu kendi haline bırakmayı tercih ederdi.

Çocuk, hem çocuk hem de geçici kör olduğundan kendi yangınından başkasını görmez, kadın ise iki herif arasındaki bağı, kendi dışarıda kalmışlığı üzerinden hissedebilirdi.

Kadın için başka bir yol olup olmadığını düşünürdüm. Resmi bozmadan takılmak varken, nasıl olup da kendini dışarıda hissedip gerildiğini ve acıya çaldığını anlamaya çalışırdım.

Üşenmez sorardım: "Nedir, mesele nedir?" derdim, "Bu oğlan sana tehdit değil," derdim, "kuş gibi oğlan, henüz hayat hakkında fikri yok."

Kadın bana çok şık bir "Hass..." çekerdi. Ağzını açmadan bakışı ile çekerdi. Ayağımın altından zeminleri çekerdi. Kendimi maydanoz, dereotu hissederdim.

"Olur be güzelim," derdi kadın, "...olmaz diye bir şey yok. Sana da ona da birer tane takarlar, ikinizin de hayat hakkında çok şık fikirleri olur."

Çarpılırdım. Bir "Hass..."ın bu kadar öğretici olabileceğine, bilginin bir adım gerilemeye niyeti olmayan celali bir bakıştan, sesteki serin, gölgeli, yılankavi akıştan, o minyon duruştan yayılıp, nasıl olup da beni sararak dibe çekebildiğine şaşırırdım.

"Bu tıfıl," derdi kadın, "akranları yayı ellerine aldıklarının ertesi günü hepibörtdeytuyu ile parayı kaparken, bu kazma konservatuarın pencere altında takılır, yukarıda ne çalıyorsa aşağıda aynısını geçerdi."

Derin duygulanımlardan ziyade, her sabah aynı gazeteyi almak gibi bir alışkanlıkla hayatında klarnetçiye ve onun kıllı götüne yer veren kadının, kendisi için olanı istemek ve savunmaktaki kararlılığı beni etkileyebilir, üfleyen adam, yay çeken çocuk ve kadından oluşan üçgene başka bir gözle bakmama neden olabilirdi. Üçgeni eşkenardan alıp dik açıya verirdim ve en geniş açıyı, hayatın her gün bollaşan tellerini çiçekleri sular gibi sorgusuz sualsiz, yalın; basit ve hayati dokunuşlar ile akort etme gücünden ötürü kadına verirdim. Bir "Hass..." sonrası hayatım değişebilir, "Ben kimim, burada ne yapıyorum?" türü soruların kuyusuna düşer, Tebrizli bir adam ile selamlaşır, bir geçit bulur çıkardım. Çıktığım yer, az önce ayrıldığım yer olabilirdi; fakat bu kez ben, az önceki kişi olmayabilirdim.

Isırılıp tüketilmiş bir elma koçanı üzerinde dolaşan bir karınca, "Çabuk pes ediyorsun, en azından bir üçgen şekli daha vardı," diyebilirdi, "ya da seninle birlikte bir dörtgen, örneğin yamuk da olabilirdi."

Neden söz ettiğini anlamaz, karıncanın bir karışıklığa yol açtığını düşünebilirdim. Oysa, bir karışıklık gerekiyorsa onu da bir biçimde, ama ben yaratabilirdim. Mesela, kadının şarkıcı, şantöz, solist, hanende, yorumcu, sanatçı kelimelerinden hangisi ile anılması dersimize uygun düşer türünde bir problem yaratabilirdim. Her kelimenin çağrıştırdığı sesin, rengin ve ışığın farklılığı dikkatimi çekebilirdi. Zil çalar, "Hangi kelime nereye gönderebilir?" dersinden çıkar, yan odada resim dersine girer, öğrencilere aynı kelimeleri resim dersi ödevi olarak verebilirdim. Her şey olabilirdi. Beni kim tutabilirdi?

"Ah," diyebilirdim kendi kendime, "gevezelik ile dil şehveti arasında nasıl bir köprü vardır?"

İri kirpikli, kırmızı taçlı kuş, "Dostum," dedi, "uyanın artık."

"İyi misiniz?" dedi ihtiyar.

"Neden," dedim, "neden soruyorsunuz?"

"Nezahat geldi," dedi, "sizi tanıştırmak istedim fakat dalmıştınız."

"Gitti mi?"

"Evet."

Yıkıldım.

"Devam edebilir miyiz?" dedi ihtiyar.

Edemezdim. İçimden gelmiyordu. İhtiyar keyifsizliğimi hissetti.

"Vazgeçin isterseniz," dedi, "şart değil."

"Hayır," dedim. Bir hikâye kahramanı gerektiğinde canını dişine takmalıdır. Taktım ve anlattım:

İhtiyar eskiciden sonra Kuledibi kahvede, dışarıda bir masada oturan Müzeyyen ile karşılaştığımı, yanında adamın biri ile şık bir pastaneden alınmış küçük çörekler yemekte olduğunu, selamlaştığımızı, onun, "Gel buyur beraber oturalım," demesine rağmen "İşim var, biri beni bekliyor" palavrası ile kaçıp içeride, altı kol iskambil oynayan adamların yanından geçerek, cam kenarında bir masaya oturduğumu, ocakçının radyosunda, bir kız çocuğunun *Sen hep beni mazideki halimle tanırsın. Hâlâ bilirim aşk ile bekler inanırsın* şeklinde bir şarkı söylediğini...

"İlginç," dedi peder bey, "hikâyenizin başında böyle bir sahne vardı."

Zınk dedi ikinci jeton düştü. Bunu nasıl atlayabilirdim?

"Baba," dedim "ben bu işi bırakıyorum, hakkını helal et."

"Hangi işi?" dedi.

"Hikâyeyi bırakıyorum," dedim.

"Kapıdan hikâye kahramanı olarak girdin ne olarak çıkıyorsun?" dedi.

"Bilmiyorum," dedim, "gelirken gidiyordu dersin olur biter."

"Bir dakika," dedi ihtiyar, "şu senin usta daha önce bir şey yazmış mı?"

"Evet," dedim, "'İskenderun Beşlisi' adlı bir çalışması vardı."

"Mesleğim icabı iyi kötü yayınları tanırım," dedi, "örneğin *İskenderiye Dörtlüsü*'nü bilirim fakat bunu hiç duymadım."

"Basılmadı zaten."

"Ne tür bir eser?"

"Efendim, 'İskenderun Beşlisi,' iki cilttir. Birinci ciltte; Tantuli, Ezme, Zıpçka, Bambuli, Merime adlı beş şahsın akıllara durgunluk veren hikâyesi yer alır ve Antakya'da bir kebapçıda başlar. İkinci cilt ise Samsatlı Paulus'un kiliseden sürülmesini ve takipçilerini konu edinir..."

"Enteresan," dedi ihtiyar, "peki anlatmaktan vazgeçişinizin Nezahat ile ilgisi var mı?"

"Var!" dedi kalbim, pat diye.

Ona bazı kısımları anlatamazdım. Ne diyecektim? Ellerim kıçımda yokuş aşağı rahvan inerken, sokak arasında uğuldayan kalabalığı merak ile o yöne meyledip, iki yanı küçük evlerle çevrili iç sokakta ev önlerine yığılmış bekleşen adamların aralarına girip kalabalığı yarıp ev önüne gelince kafayı uzatıp bu esnada burnum, yağları katmerli bir göbek deliğine batıp, başımı kaldırdığımda göbeğin sahibi dev anası "kraliçe arı"nın anamın şeyini mi aradığımı sorduğunu;

bekleşen adamların bir kısmının gülüşüp diğer bir kısmının ise uykudan yeni kalkmış gibi bakındığını; dev anasının arkasındaki salonda kanepede ve üst kata çıkan merdiven basamaklarında yine göbek delikleri meydanda başka hanımların da oturup bekleştiklerini;

orada, masada oturan bıyıklı bir zatın, boyunları uzamış halde kapı ağzından içeri sarkarak her şeyi yutmaya çalışan gözlerle bakan heriflere seslenerek, "Evet beyler hanımlarımız bu kadar," dediğini;

bunun ne anlama geldiğini yanı başımdaki gaga burunlu birine sorduğumda, "Başka karı yok, zikecekseniz zikin" şeklinde tercüme ettiğini;

bunun üzerine not defterimi çıkarıp, "Demek ki farklı cümleler ile aynı anlam hasıl olabiliyor. Bu durumda aynı anlama gidebilen farklı yolları kimler yapmıştır, yolcuları kimlerdir?" sorusunu not...

Gerek yoktu. Mesele bu noktaya gelmişse burada durmamın anlamı yoktu.

"Bari kaybedeni oynayalım," dedi kalbim.

İzin istedim çıktım...

Nereye gittiğimi düşünmeden, rastgele yürüyecek, bir kenarda duracak ve durur durmaz, kendimi, benimkine benzer bir duruşla dikilen biri ile karşı karşıya bulacaktım. Adam gülümseyerek "Merhaba" diyecekti. Aynı kelimeyi, hem de aynı anda, ben de kullanacaktım. Adam fareler üzerine bir şeyler anlatmaya başlayacaktı. Farelerin her semtte ya da her binada belirli sayıda yaşadığını, nüfusta artma ya da eksilme olduğu zaman durumun bir haberleşme sistemi ile gruplara aktarıldığını, böylece eksik-fazla durumunun dengelendiğini, farelerin yumurta çalış tekniklerini, sırtüstü yatmış onlarca farenin hareketli bant zinciri oluşturarak yumurtaları el ve ayakları ile birbirlerine aktararak taşıdıklarını, bir zamanlar fare zehiri yiyen farelerin ölürken arkadaşlarına "yemeyin, zehirli" mesajı verebildiklerini, bunun üzerine çalışmalarını derinleştiren zehir üreticilerinin, farenin yedikten sonra "yaşlanıyorum galiba" diye düşünerek duru-

mu doğal kabul edip kimseye herhangi bir haber verme gereğini duymadığı yeni zehirler geliştirdiklerini... Sonra lafı birden kesecek ve "Fare gibi bakıyorsun be güzelim," diyecekti. Adamın dudakları hareket edecek fakat ses benden çıkacaktı. O anda aramızdan, turistlere kaval falan gibi şeyler satan biri geçecekti. Kavalcının bana dönük olan ve olmayan her iki omzunu aynı anda görecek ve bir vitrinde kendi yansımamla konuştuğumu...

İçimden burgulu, burmak şeyler geçti, kulaklarımda sesler patladı, beynimde bir şerare dolaştı, çıt etti bir tarafım. Hafifledim. Zıpladım damda ustanın yanına. Niyetim yanlış yaptığını söylemek ve uyarmaktı. Yağmur çiselemiş, kiremitleri ıslatmıştı.

"Nasıl gidiyor?" dedi.

"Bilmiyorum gidiyor mu geliyor mu, ya da kim geliyor, ne gidiyor?"

"Kılıkırkyaran nasıl? İşe yarıyor mu?"

"Onu da bilmiyorum, kayıp."

"Mesele nedir?"

"Ana soru bu. Sence nedir?"

"Üslubun değişmiş," dedi, "sinirli ve kuşkulu birine benziyorsun."

"Bu kelimeler hafif kalır," dedim, "şimdi sadede geliyoruz dikkat et, vitrin camındaki görüntüsüyle konuşan bir hikâye kahramanı duydun mu hiç?"

Güldü. "İyi numara," dedi, "olsa fena olmaz."

"Peki," dedim, "sence bu hikâye kendi başına mı akıyor?"

"Öyle olduğunu sanıyorum."

"Kuledibi kahvede bana benzeyen yüzü hatırlıyor musun?"

"Evet."

"O sahne aynen gerçekleşti. Buna ne diyorsun?"

"Katkım olduğuna çok sevindim."

"Ya başka yerlerde de katkın varsa?"

"Ne gibi?"

"Mesela Nezahat ile aynı mekânda bulunup da ayakta uyumam ve tarihi bir fırsatı kaçırmam gibi."

"Sanmıyorum. Bunun benimle bir ilgisi yok."

"Ya varsa? Ya senin aklın ateşböceği numaraları sırasında gidip geliyorsa?"

"Hiç sanmam," dedi.

"Fakat ya ben sanıyorsam?"

"Hey," dedi, "dam ustası, gözlerinde küçük kırmızı ışıklar parlıyor."

"Bu daha bir şey değil," dedim içimden, "birazdan büyük kırmızı alevleri de göreceksin."

"Bakışların hoşuma gitmiyor," dedi usta.

Yanlış bir hareket ile dönmeye çalışmasaydı, ayağı kayıp tökezlemeyecek, ben refleksleri güçlü bir kahraman olarak ustamı tutmak için fırlarken kaymayacak, kafam alnının ortasına girmeyecek, ustam damdan uçarken, "Nedir, mesele nedir?" bakışıyla bakmayacak ve zeminden o garip ses gelmeyecekti.

Ben toz olmak, havaya karışmak, uçup gitmek isteğine kapılmayacaktım. Boğaz rüzgârı, Cihangir Karaköy üstünden Saray'a esmeyecekti, zerrelerimi bu esintiye bırakıp Haliç üzerinden At Meydanı'na süzülmeyecektim.

Zınk diye Dikilitaş'ın dibinde belirdim. Ne yolu şaşırıp birilerine sormak, ne abuk sabuk adamlarla papaz olmak, ne...

Kuş, taş ve ben bakışıp duracaktık.

"Eee!?" diyecekti kuş, "Sen de kimsin?"

"Benim adım çömez, hikâye kahramanıyım. Seni arıyordum."

"Kim verdi bu aklı?"

Yorgundum. Huzursuzdum.

"Artık önemi yok," dedim. "Söylesene, kendi başına davranabilen hikâye kahramanı fikri mümkün müdür?"

"O garip el-kol hareketlerini niye yapıyorsun?"

"Bunları yolda öğrendim, gelirken gördüğüm şeyler."

"Sen o hareketleri boşver," dedi "olur olmaz yerde yapma başına iş alırsın, bana da gece gel, şimdi olmaz."

"Ya şimdi ya hiç," dedim.

"Ya gece ya da hiç," dedi.

"Peki," dedim, yürüyüp bir sokağa girdim.

Sokağın bir yanı, sadece ön cephesi ile var olan tiyatro dekoru rolünde, bir-iki katlı, kiremit damlı ahşap evlerle kap-

lıydı. Diğer yanda eski bir taş duvar, dönerek tombul bir yay çizip uzaklaşıyordu. Duvarın üzerinden aşıp sokağı kapatan bin yıllık ağaçlar, kıpırtısız bulutlarıyla kartpostal gibi duran gökyüzü, hafif tozuyan rüzgâr, burada her şeyin, başlangıcı belirsiz bir zamandan beri hep böyle olduğu duygusunu veriyordu.

Uzun zaman önce olup bitmiş şeylerin ketum tanıkları arasına mı düşmüştüm? Belki de tozuyup duran rüzgâr biriki şey söyler ümidiyle, pisi otlarının fışkırdığı, iri, yaşlı taşlardan örülü duvarın dibinde öylece durdum. Bir süre sonra, rüzgâr bir pisi otunu sarstı, ot yanağıma dokundu. Dönüp ot ile burun buruna geldim ve birkaç adım ileride kökleri dışa taşmış dev ağacın gölgesinde kendine oturacak yer arayan kadını gördüm. Uçuk sarı saçlarını küçük bir topuzla toplamış, teni güneyli güneşler görmüş, aslen kuzeyli kadın, ağacın kökleri arasında oturuyordu...

Dallarda kuşlar, şehirde birilerinin eski çağ kostümleri ile tekerleklere bindirilmiş kayıkları iteleditklerini, top çayırında, şalvarı şaltak eğeri kaltak, kaftanlı ve kol saatli birinin beyaz bir at sırtında dönüp durduğunu, bu arada çayırın ortasına demir bir kuşun indiğini, tribünlerin ortasında yeni doğmuş ince taze ay ve buğday başaklı bayrakların salınarak demir kuştan çıkan adama tezahüratta bulunduğunu...

Kadın, tepesinde şakıyıp duran seslere bakmak için başını kaldırdığında dalların aralıklarından göründüğü kadarıyla gökyüzünde, çok daha yüksekte kuş kümesine benzer kıpırtılar fark edecekti.

"Onlar kuş değil sayın Leydi Montegü," dedim, "fersudelerdir."

Gülümsedi.

"Fersude nedir?"

Cevapladım. Matbaalarda prova baskılar için kullanılan kâğıtlar olduklarını, mürekkep, renk ayarı gibi nedenler ile test mahiyetinde kullanıldıklarını, diğer kâğıtlar ile eş düzeyde olmalarına rağmen, kitap halinde vitrinlerde yer almayıp önlü arkalı kullanılmış olmaktan rahatsızlık duyduklarında, şehri terk ettiklerini ya da ömrünü doldurmuş bir matbaanın fersudelerini emekli ediyor olduğunu...

Buralarda "turist", "Avrupalı", "yabancı" olarak anılan kadın gülümsedi ve "İlginç," dedi, "matbaacı mısınız?"

"Hayır," dedim, "hikâye kahramanıyım."

Güldü. Ben de güldüm.

"Siz," dedim, "siz de bir hikâye kahramanı mısınız?"

"Bilmem... belki de... evet... niye olmasın?" dedi.

"Anladım. Ustanız sizi biraz kararsız bir kahraman olarak düşünmüş."

"Ustam?" Sesi yarım kalmış tek kelimede, "ne ustası?" anlamına gelen bir soru sezdim.

"Rot balans ustası, muslukçu ustası, boya badana, oto kaporta, overlok ustası," dedi kalbim.

"Her hikâyenin bir ustası vardır," dedim aslen kuzeyli sarışına "siz hikâye kahramanı olduğumu söylediğim zaman gülen tek kişisiniz. Diğerleri gülümsüyor fakat uzak bakıyorlardı." "Anlıyorum," dedi kadın.

Anladığından emin olmayacak fakat üstelemeyecektim.

Susacaktık. Uzun sürecekti.

Kuşlar, fersudelerden birinin, üzerindeki mürekkebin ağırlığından mı yorgunluktan mı bilinmez, irtifa kaybederek açık bir pencereden içeri düştüğünü, düştüğü odanın belediye başkanının makam odası olduğunu,

odaya girip de masasında kâğıdı bulan başkanın evirip çe-

virerek fersudeyi okumaya çalıştığını, çalıştığını çünkü üst üste baskılar nedeniyle cümlelerin birbirlerini ezip sakatladığını,

fakat yine de "eski medeniyetimizin gerçeklik kavrayışı doğrudan doğruya gözleme dayanmadığı için..." cümlesi ile hemen altında kısmen ezilmiş "...İslam'da realite terbiyesi yoktur," cümlesini görerek kâğıdın arka yüzüne baktığını,

kâğıdın arka yüzünde "...11 Aralık 361'de Constantinople'a bir Roma İmparatoru olarak girdim... Ben Asyalıydım. Sonunda yuvama kavuşmuştum. Bir şey söylemedim ama içimden Ayasofya denen bu ölüler mahzenini Athena tapınağı yapmaya yemin ettim," cümlesini okuyabildiğini, bunun üzerine "benim reddettiğim, benden daha mı buralı?" sorusunun eşiğine geldiğini,

ancak "euzubillahimineşeytaniracim" şeklindeki şeytan kovucu söz ile eşiği adayarak, kimlik irdeleyici sorularla vakit kaybetmektense, pratik zekâ sahibi ve topun yuvarlak, maçların doksan dakika olduğunu bilen biri olarak gidip, kendini bekleyen gazetecilere, doğum kontrolüne karşı olduğunu çünkü o küçük yavruların Allahın lütfu olduğuna inandığını...

Kuşlara kulak vermeyi bıraktım. Kuzeyli sarışın bir şey soruyordu:

"Peki siz burada ne yapıyorsunuz?"

"Sana ne?" diyemezdim. Bunun için çok geçti. Usta ile birlikte bir tiyatro oyunu üzerine çalıştığımızı, benim mekân tespiti ve dramatik psikoloji araştırmaları için çevrede dolaştığımı söyledim. Oyunu sordu.

"Oyuna göre," dedim, "saray dağıldıktan sonra yaşlı bir haremağası, bir zamanlar hizmetinde olduğu ve artık rahmetli olan hanımefendinin kızının düşkünler evinde perişan olduğunu öğrenir ve yanına alır. Kadın bunamış ve an-

nesinin ruhuna geçmiştir. Bu arada "Kemal İstanbul'a geldi mi?" sorusuna takmıştır. Haremağası, Paşa hazretlerinin yarın öbür gün İstanbul'a gelmek üzere yolda olduğunu söyleyerek kadını oyalamakta, hoş tutmaktadır. Fakat işgüzar ve tarih denen şeye saygısı olmayan bir velet, sırf kadını sinir etmek için ve belki de çatlayıp geberip gider de yükünden kurtuluruz diye bir gün elinde bir spor eki ile gelip kadına, "Ah, nineciğim bakın bugünün gazetesi geldi açalım da okuyalım isterseniz," deyip, "Kemal, Latife'yi aldı" şeklinde kendi uydurduğu bir haberi okuduğunu, kadının gerçekten de o günden sonra kilitlenip pencereden dışarı bakmak dışında saksı gibi oturarak... ve ölürken de "bula bula onu mu buldu ve gül gibi Fikriye'ye ne oldu?" dediğini...

Adamın biri burnumda belirip "Abi ateşin var mı?" dedi

"Sen nerden çıktın?" dedim adama. "Ve sarışın nerede?"

"Ne sarışını?" dedi adam.

Ağacın dibinde kuş boku, tepesinde kuşlar, hâlâ tozuyup duran rüzgârdan başka, ne buralı ne de başka bir taraflı kadın türünde bir canlı yoktu çevrede. Kan beynime çıktı. Alışkın değildim, sarsıldım.

"Hass..." dedim, "bu hikâyenin boku çıktı."

"Ateş kalsın abi," dedi adam, "sigarayı bıraktım."

Hikâyede, baş dönmesi yapan kaygan haller vardı. Belki de hava lodostu. Kafayı toplamakta zorluk çekiyordum. Gözlerim kararıyordu. Kırmızı taçlı uzun kirpikli kuş geldi, gözlerimin içine baktı. "İyi değilsin," dedi, "derhal hikâyeyi bırak."

"Nasıl bırakayım," dedim, "bir kahraman asla yarım bırakmaz ve yarım da bir bütündür gibi laflara inanmaz."

"Bükülüyor ve kayıyor," dedi, "ayak uyduramazsın, derhal bırak."

"Hayır," dedim, "taş kuş ile konuşmadan olmaz."

Dalda gevezelik eden kuşlar, fersude meselesine devamla, fersudelerden birinin Çamlıca Tepesi'ndeki radyo vericisine takılmış olarak anten ucunda dalgalanıp durduğunu, üzerinde ne yazdığının bilinmediğini, fakat söylentiye göre yeniçerilik ilgasında, şehirdeki katliamdan tüyerek Giresun cihetine yerleşmiş şahısların ahvadı olan "oy oy Yücel Bey" adlı bir zat tarafından talik hattı ile yazılmış "yaşasın sürrealizim" diye bir ibare bulunduğunu ve bu ibarenin rakı yasağının kaldırılmasından söz eden ..... tarihli bir cümle ile üst üste basılı olduğunu...

"Kışt," dedim kovaladım kuşları.

Akşam inecek, alan boşalıp hava kararacak, sütunun ardından görünen, meydanın yanı başındaki caminin minare ve kubbelerini aydınlatan büyük ışıklar yanacak, kubbe üstünde oluşan ışık bulutunda, fosfora bulanmış martılar yüzecekti. Ay belirecek, ışığı taşa ve kuşa düşecekti: "Nedir, mesele nedir?" diyecekti kuş. Onun sadece akşam karanlıklarında danışmanlık hizmeti veren şehrin eski bir yerlisi olduğunu düşünecektim.

"Bilmiyorum," diyecektim, "hiçbir fikrim yok ve her şey giderek karışıyor."

"Mesele neredeyse çözüm oradadır" diyecekti kuş.

"Bu lafları biliyorum" diyecektim, "zaten herkes bu dille konuşuyor. Bu işi bırakmak istiyorum. Sürekli ince ay, bilmem ne diye birtakım şeylere denk geliyorum... Her neyse onlar?"

"Kıvrak ve gururlu çöl hançerleri," dedi kuş.

"Ne gururu?" dedim, "Ya da gurur ne?"

"Artık elinde olmayan bir şey için risk almaya iten duygudur... Ya da artık yerinde olmayan şeyin, boşluğunu doldurma çabasıdır... Ya da kırılmış bir şeyin daha fazla kırılmamak için sertleşmesi, katılaşmasıdır... ya da..."

Sonuncu "ya da"nın arkası gelmeyecekti. Gelmekte olan

bir cümleyi söylemekten vaz mı geçtiğini, yoksa hızını alamayıp ağzından fazladan bir "ya da" mı kaçırdığını merak edecek, üstünde durmayacaktım. Gurur beni daha çok ilgilendirecekti.

"Gurur bir hançerin neresindedir, kuş?"

"Öldürücülüğündedir, çömez."

"Gurur ölümün neresindedir, kuş?"

"Önünde ve ardındadır. Ardından iter ve önünden çağırır."

Şekillerin gururla ilişkisini bulmaya çalışacaktım. Kuş bu iş için çöle, bozkıra gitmemi ya da bir kan gölü bulmamı tavsiye edecekti.

"Orada değişen nedir kuş?"

"İnsan değişir, çömez." "İnsan niye değişir, kuş?"

"Yürü git, çömez."

"Ne tarafa?"

Cevap çok açık ve net geldi: sisler içinde alacakaranlık bir vakit, şehri ikiye bölen deniz, sisin içinde pır pır bir motor, motorcu ve ben...

Nereye gidiyorduk? Bu durumun hikâye ile, At Meydanı ile ne alakası vardı?

Tüyleri kazık gibi diken bir ses, bütün sorularımı gereksiz kıldı, hafızamı temizledi ve dağ gibi bir gemi, haşmetle karanlıktan çıkıp vaktin, mekânın ve cümlemizin ağzına, sessiz ve uğursuz bir vaveyla ile sıçıp, okyanusların anası gibi yanı başımızdan geçti. Kıçındaki ışığın aydınlattığı "Danube" yazışını ve sisin okyanusların anasını bile yuttuğunu gördüm.

Durumun hikâye ile ilgisi yoktu. Kâbus gördüğümü düşünmeye başladım. Eğer yeterince düşünebilirsem, kâbusu etkileyebilir, onu dönüştürebilirdim. Uyanabilir ya da hikâyeme geri dönebilirdim.

"Bu seni aşıyor artık," dedi uzun kirpikli kuş, "büyük bükülme bu, bir şey yapamazsın."

"Kalbim?" dedim. Bu çaresiz bir soruydu. Cevap da gelmedi.

Yalı kayıkhanelerinin karanlık ağızlarını, ahşap cami siluetlerini, köpek havlamalarını geçtik. Taş basamakları yosunlu bir merdivene yanaştık, motorcu kancalı sopası ile uzanıp paslı ağır demir bir halkayı yakaladı, "Burası," dedi.

"Burası neresi?"

"Sizi getirmem gereken yer," dedi motorcu.

"Bunu kim istedi senden?"

Adam, deli mi yoksa sarhoş mu olduğumu anlamaya çalışarak baktı. Yorulmuştum. Ona hikâyeden, kahramanlıktan söz edemezdim. Çok uzun sürerdi. Bu bakışlarla bakan birine pek bir şey ifade etmezdi. Ve ben düşünürken o da boş durmamış, kancayı paslı halkadan çekip, ufak ufak motoru açmıştı. Bir süre sonra sisin ve karanlığın içinde kaybolup gitti. Pırpırlar suyun yüzeyine uzanıp, uzadılar. Ardımda bahçenin karanlığı, önümde deniz kalakaldım.

"Yanlış yöne bakıyorsun," dedi uzun kirpikli kuş.

Önemli değildi. İçimden böyle yapmak geliyordu. Yaptım da. Abarttım ve günün ilk ışıkları belirene kadar geldiğim yöne baktım. Gün ağardı. Döndüm, otların bürüdüğü bakımsız bahçeye baktım. Burada ne işim vardı?

Bahçenin dibinde bir çamaşır ipine asılı kadın iç çamaşırlarının ardında, bodur bir ağaca yaslanmış, ucuz cinsten katlanır ahşap bir masa, tekli, eski bir koltuk, bir-iki iskemle, daha derinde ise artık kararıp yamulmuş ahşap, iki katlı bir ev olacaktı. Herkesin uyuduğu bir saatte, bir tür işgüzarlıkla

katlı duran masayı açtım ve ağaç dibindeki koltuğa oturup bekledim. Masa, ekose desenli muşamba kaplıydı. Bir köşesinde ütü yanığı izi duruyordu.

Bir taka sesi gelip geçti, bir tosbağa otları hışırdattı, hırsız bir kedi komşu bahçe duvarının üzerinde belirip gözlerimin içine baktı. Bakışlarının beni tartan bakışlar olduğunu, hareket etmemi beklediğini, böylece hakkımda fikir sahibi olarak niyetlendiği her ne ise, engel olup olmayacağımı tarttığını sezdim. Ona en ufak ipucu vermeden kıpırtısız bakmaya devam ettim. Oyunu o başlatmıştı.

Bir süre sonra gözlerini kısıp, aramızda uzayıp duran belirsizliği ve beni bıraktı, çekti gitti. Gün yükseldi, yaprakların arasında küçük ışıklar oynaştı, kuşlar kuş dilinde şakıdılar. Kalkıp eve yürüdüm. Kapıda bir not vardı: "Aziz, annemdeyiz, anahtar yerinde..." Ensem ürperdi, buz kestim.

Buradan ayrılmalıydım. Geri dönmeliydim. Dönecek bir yerim olmalıydı. Sahile koştum. Değil sandal, tahta parçası bile yoktu. Suda balık sürüsü gibi karanfiller yüzüyordu. "Bunlar da ne?" dedim gayr-ı ihtiyari.

"İhtiyar şairin çiçekleri," dedi uzun kirpikli kuş, "karanfil sah da çok şık olur..." Yaptım. Binlerce karanfili birbirine bağladım ve kendimi karanfil salına bıraktım.

"Güle güle," dedi kuş.

"Ne demek?" dedim, "Elveda mı bu?"

"E gidiyorsun artık," dedi.

"Belki de geliyorumdur," dedim. "Bakalım," dedi kuş "görürüz."

Sarayı, deniz fenerini ve şehri geçtim. Gece oldu. Stella ışıklar içinde geçti yanımdan. Selamlaştık. "Merhaba," dedi Stella, "Hayat nasıl?"

"Bilmem," dedim, "hayat hakkında fikrim yok."

İlhami Algör, sokağın sesiyle mahallenin ablaları Müzeyyen ve Nezahat'in kırık hikâyelerini anlatıyor! İronik dilinin gücüyle bir dönemin kültleşen iki romanı *Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku* ve *Albayım Beni Nezahat ile Evlendir* tek bir kitap olarak okurla yeniden buluşuyor.

Veletlerden bazıları, hal ve tavırları ile çocuğa mesaj gönderiyor, "Senin resmin değişik evlat" diyorlardı.

"Seni kimse bakkala çakkala göndermez, herhangi bir şey için seslenmezler sana. Kibarlıkları tutar, 'Bakar mısın yavrum?' derler sana, 'Sen kimin misafirisin?'"

Veletler, domuz gibi biliyorlardı ki, misafirin semtinde taksi telefonla çağrılır, bakkal işlerini kapıcı görürdü.

Yine de, coğrafyası farklı çocuğa, mahalli ürünler olarak, kendi kendilerine iken yapmadıkları fakat misafir gözün varlığından haberdar oldukları için nedense kendileri de olamadıkları bir aralıkta, abartılı hareketler sergiliyorlar, korkusuz cengâver, bıçkın, fırlama rollerinden çeşitlemeler sunuyorlardı.

Misafir çocuğun duruşunda, bulunduğu çevreyi küçümseyen, potansiyel sopalık bir eda yoktu. "Ben sizin iç tehdit değilim" duruşuyla duruyordu. "Sizden fark ama yabancı değilim. Sırlarınızı satmam, size atmam, fakat bana ait olanı ve benim ait olduğ unutmam."

91068*

İLETİŞİM 1648
ÇAĞDAŞ TÜRKÇE EDEBİYAT 233

13 50 T

ISBN-13: 978-975-05-
0 789750 509